

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY OSJAKÓW
NA LATA 2023-2030**

Opracowanie:

Urząd Gminy Osjaków

we współpracy z **Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju** oraz **Krajowym Instytutem Jakości**.

Zespół autorski opracowania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego, kierownik projektu;
- Iwona Nowacka – Z-ca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego;
- Tomasz Michałowicz – Ekspert ds. strategii i rozwoju lokalnego, koordynator projektu;
- Karol Mieczkin – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

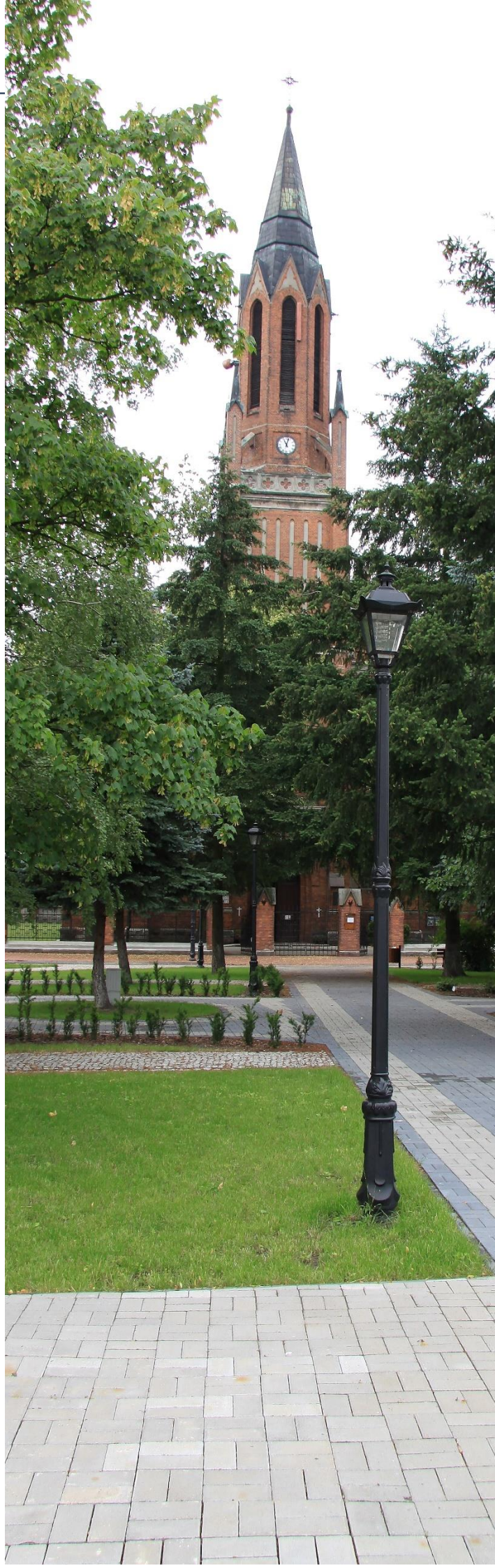
Strategię Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY OSJAKÓW	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	11
3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	14
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	16
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	16
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	17
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	19
STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY OSJAKÓW	21
1. Misja i wizja.....	22
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	23
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Osjaków oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	33
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	37
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	41
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	43
ZAŁĄCZNIKI.....	45
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Osjaków	46
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	87
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	92

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych regulacji planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Osjaków, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również kierunki dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

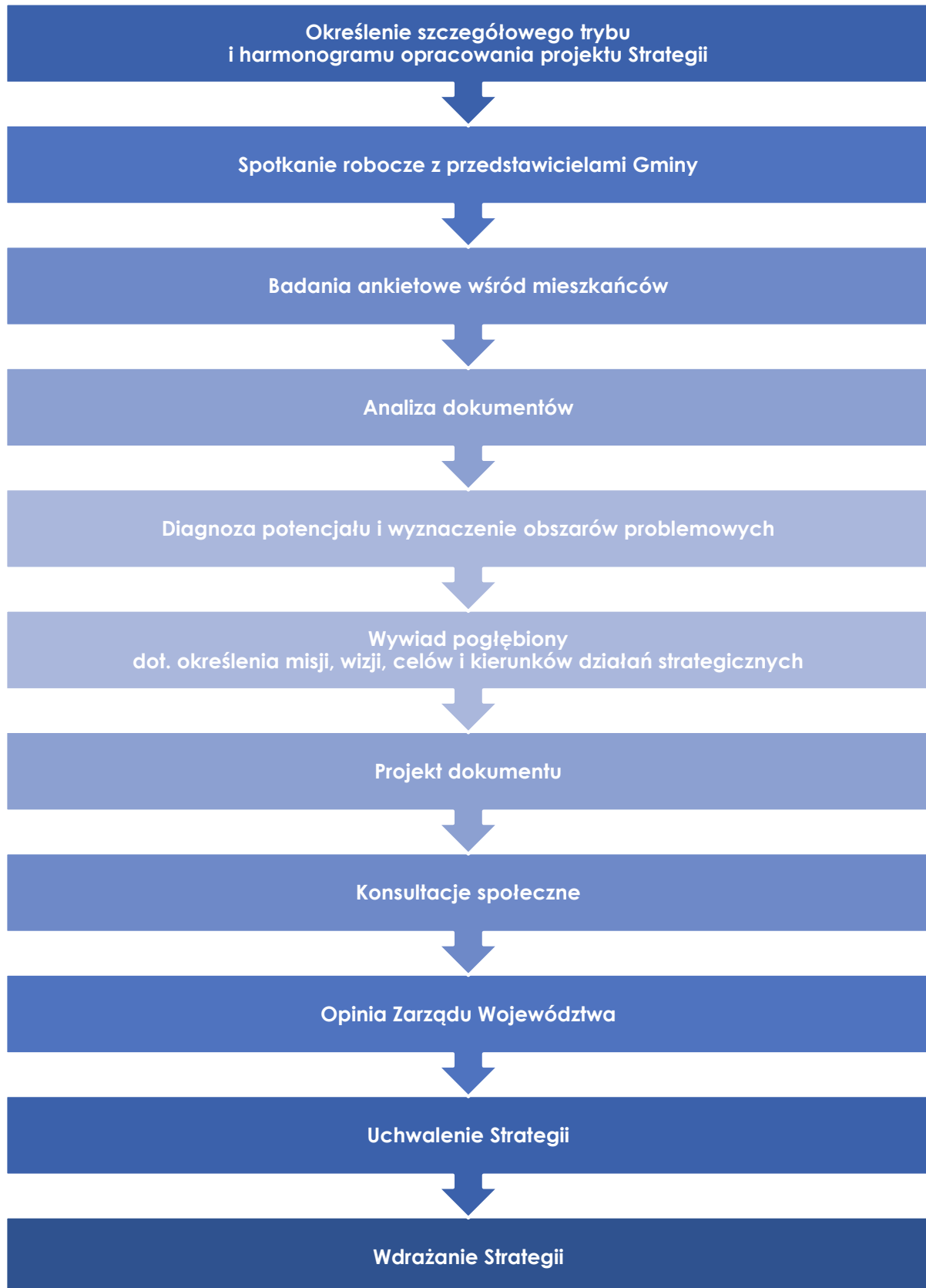
Pracę nad Strategią rozpoczęto w czerwcu 2022 roku, kiedy to Rada Gminy Osjaków przyjęła uchwałę nr LII/262/22 z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030”. W uchwale określono również tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

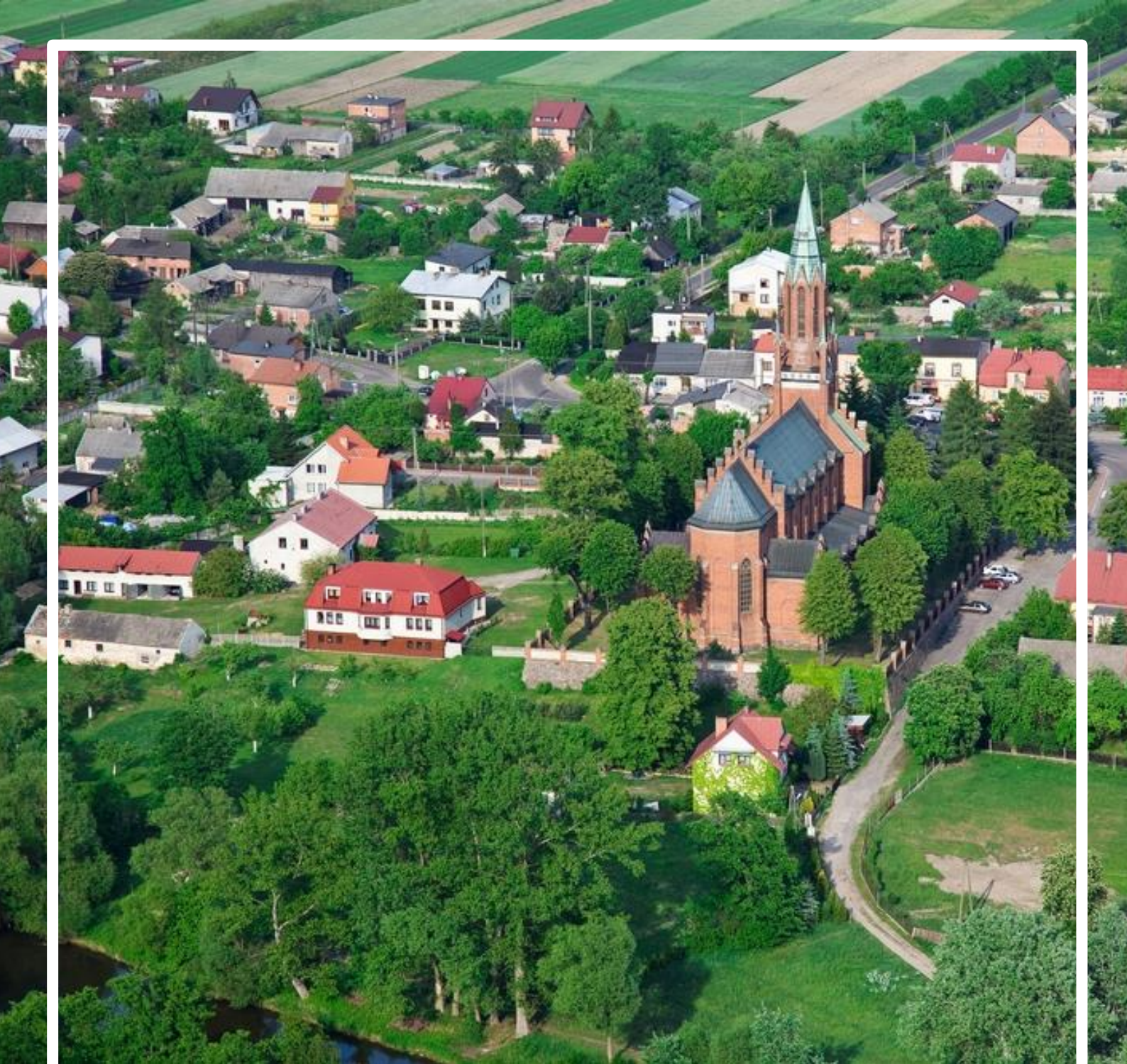
Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas wywiadu, a także analizując badania ankietowe wśród mieszkańców. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe. Następnie przeprowadzono wywiad pogłębiony, podczas którego nakierowano na założenia dotyczące misji i wizji rozwoju Gminy, a także cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów.

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 została przygotowana zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i wywiadu pogłębionego. Następnie dokument poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Łódzkiego w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030.

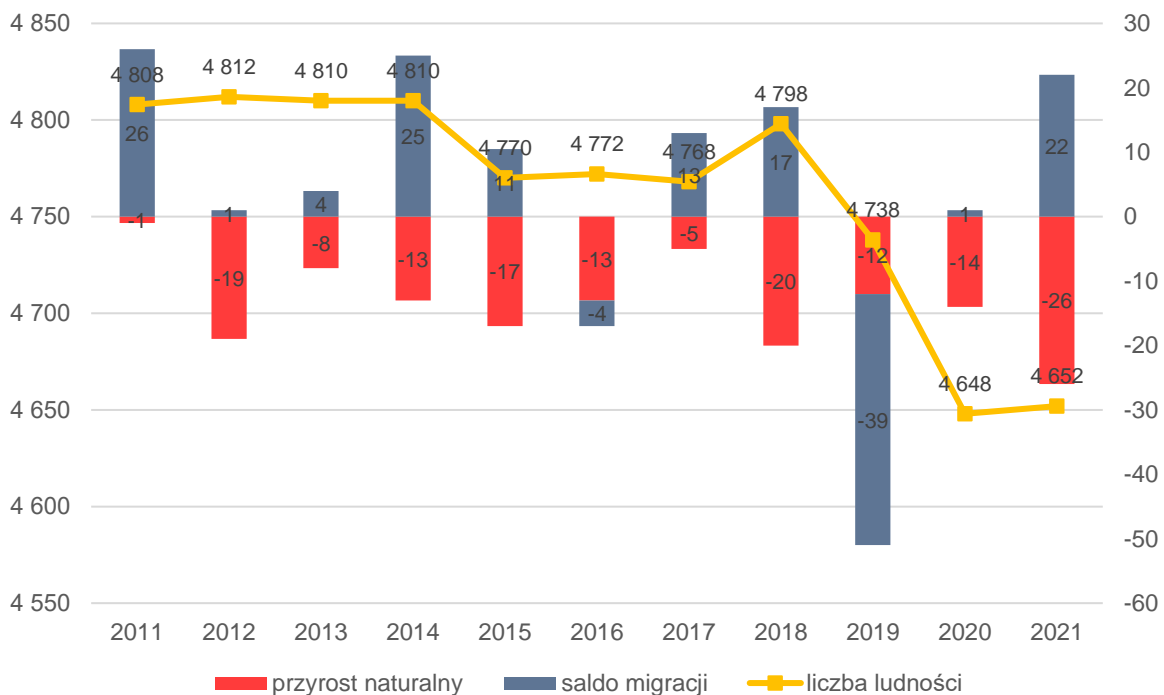
STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY OSJAKÓW

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w 2021 r Gminę Osjaków zamieszkiwały 4 743 osoby, co stanowiło 6% ludności powiatu wieluńskiego. Gęstość zaludnienia Gminy wyniosła 47 os./km², co stanowi najniższą wartość w powiecie. Głównym ośrodkiem lokalnym jest Osjaków, zlokalizowany w centralnej części Gminy.

Zmiany liczby ludności w Gminie Osjaków od roku 2011 charakteryzują naprzemienne okresy stagnacji i gwałtownych skoków populacji. Głównym czynnikiem wpływającym na taki stan rzeczy jest migracja, której saldo w analizowanym okresie wynosiło od -39 osób w 2019 roku do ponad 20 w latach 2011, 2014 i 2021. Saldo migracji znormalizowane na 1000 mieszkańców w 2021 r. w Gminie Osjaków wyniosło 4,60 co było jednym z najwyższych wyników w powiecie – jedynie Gmina Ostrówek uzyskała lepszy wynik (4,90). Kolejne za Osjakowem Czarnożyły uzyskały wynik 1,60. Jeszcze tylko Gmina Biała odnotowała dodatnie saldo migracji (0,70). Dynamika od 2017 roku również wygląda korzystnie dla Gminy Osjaków, która z wartością 0,48 uzyskała trzeci wynik w powiecie za gminami: Czarnożyły (0,68) i Biała (0,50), a przed gminą Ostrówek (0,30). Taki stan rzeczy sugeruje, że Gmina Osjaków jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się, jednak konieczne jest podejmowanie działań na rzecz zatrzymania dotychczasowych mieszkańców.

W badanym okresie mniejszymi wahaniami cechował się przyrost naturalny, który niemal zbilansował się w 2011 roku, a w pozostałych latach przyjmował wartości od -5 w 2017 r. do -26 w 2021 r. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2021 r. Gmina Osjaków z wartością -5,49 była bliska średniej powiatowej (-5,31) i wypadła korzystniej od średniej wojewódzkiej (-7,60). Jednak dynamika zmian tego wskaźnika od 2017 r. na poziomie -1,11 zbliża Osjaków do wartości średniej dla województwa (-1,16), która pogarsza się szybciej niż w powiecie wieluńskim (-0,76). Należy zaznaczyć, że w latach 2020-2021 na zmniejszenie przyrostu naturalnego wpływ miała pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 zwiększająca śmiertelność.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Osjaków w latach 2011-2021
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza struktury wiekowej ludności Gminy w latach 2017-2021 wskazuje na wyraźnie zmieniające się trendy demograficzne. Zauważalny jest spadek udziału ludności w wieku 25-34 lat, co może nieść za sobą konsekwencje związane zarówno ze zmniejszającą się podażą osób dostępnych na rynku pracy, jak i zmniejszeniem liczby urodzeń w kolejnych latach. Odsetek mieszkańców w wieku 25-34 lat spadł z 15,03% w 2017 roku do 13,70% w 2021 roku. Z drugiej strony obserwuje się charakterystyczne dla większości gmin w Polsce procesy starzenia się społeczeństwa. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym, wzrósł na terenie Gminy Osjaków z poziomu 24,40% w 2017 roku do 28,40% w 2021 roku. Korzystnym jest fakt, iż wspomniane zmiany demograficzne zachodzą w Gminie z mniejszą dynamiką niż średnio w powiecie i województwie – wolniej ubywa ludności w wieku 25-34 lat, natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym jest jednakowy dla Gminy, powiatu i województwa. To na co należy zwrócić uwagę, to odwrócenie się trendu w strukturze ludności w 2021 roku względem 2017 roku poprzez zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym względem osób w wieku przedprodukcyjnym, co może zwiększyć obciążenie budżetów wydatkami na opiekę społeczną w przyszłych latach. W Gminie w 2017 roku było 962 dzieci i 927 seniorów, natomiast w 2021 roku – 932 dzieci i 1 021 seniorów. Tendencje demograficzne wskazujące na proces starzenia się społeczeństwa, które mimo stosunkowo powolnego tempa zmian, skutkuje i skutkować będzie zwiększeniem popytu na usługi społeczne skierowane dla seniorów. Utrzymujący się duży udział dzieci i młodzieży w strukturze ludności wskazuje również na potrzeby utrzymania dotychczasowych usług żłobkowych, przedszkolnych, edukacyjnych oraz zwiększenie usług kulturalno-rozrywkowych skierowanych do młodszej części społeczeństwa.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy zapewnia jeden żłobek publiczny, oferując 25 miejsc. Przewiduje się, że żłobek zaspokoi potrzeby wszystkich młodych rodziców ze względu na zmniejszający się odsetek ludzi młodych.

Opiekę przedszkolną zapewnia przedszkole publiczne w Osjakowie, posiadające oddziały w Raduckim Folwarku, Chorzynie i Drobnicach, a także oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Osjakowie. Placówki zapewniają miejsce dla 164 dzieci. Poziom upowszechnienia opieki przedszkolnej liczony jako odsetek dzieci, objętych wychowaniem przedszkolnym w stosunku do liczby dzieci w wieku 3-5 lat ogółem nie posiada stałego trendu – w 2019 roku miał najwyższą wartość 82,1%, a w 2020 roku najniższą 77,2%. Należy jednak zaznaczyć, że jest to zdecydowanie mniej niż średnia w 2020 roku dla powiatu (87,6%) oraz województwa (87,1%).

W Gminie działa jedna szkoła podstawowa, dla której organem prowadzącym jest Gmina Osjaków. W 2021 roku uczęszczało do niej 314 uczniów podzielonych na 17 oddziałów, liczących średnio po 18 uczniów. Szkoła kładzie nacisk na wyposażenie multimedialne oraz wsparcie medyczne. Ogólny stan infrastruktury szkolnej oceniany jest jako dobry, jednak występują braki w zakresie funkcjonowania klas dwujęzycznych i sportowych oraz w monitoringu. Zarówno infrastruktura szkolna, jak i wyposażenie sal lekcyjnych oraz atrakcyjność prowadzonych zajęć wpływa bezpośrednio na jakość nauczania, czego jedną z konsekwencji są wyniki egzaminów państwowych. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w 2021 roku kształtowały się w większości poniżej średnich powiatowych i wojewódzkich. Najwyższy wynik w Gminie uczniowie uzyskali z języka angielskiego (56%), pomimo braku klas dwujęzycznych. Należy również zauważyć, że uczniowie Gminy uzyskali wyższy wynik z języka niemieckiego (51%), niż średnia krajowa (49%).

Gmina Osjaków wspiera i organizuje aktywność kulturową mieszkańców. Odpowiedzialnymi za poszerzanie oferty jednostkami w tym zakresie jest Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna

Biblioteka Publiczna. Prowadzone są zajęcia dla różnych grup wiekowych w dziedzinie sztuki, muzyki i sportu, takie jak warsztaty wokalne dla dzieci i dorosłych, nauka gry na gitarze dla dzieci i dorosłych, nauka szycia, nauka gry na keyboardzie, zajęcia taneczne, ćwiczenia dla seniorów oraz joga. Realizowane działania wpływają na zwiększenie aktywności społecznej i integrację mieszkańców. W Gminie Osjaków odbywają się również cykliczne imprezy zarówno z obszaru kultury jak i sportu, a mianowicie „Wojewódzkie Święto Chrzanu” oraz „Dni Osjakowa”. Co więcej, Biblioteka realizuje spotkania dyskusyjnego klubu książki dla dzieci i dorosłych, wieczory poezji, spotkania miłośników gier planszowych oraz wspiera Program Instytutu Książki „Mała Książka – Wielki Człowiek” promujący kampanię społeczną skupiającą się na wspólnym czytaniu książek w rodzinie. Dostrzega się konieczność zwiększenia liczby oferowanych wydarzeń masowych oraz rozpowszechnienia lokalnego produktu.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Osjaków czuwa pięciu funkcjonariuszy z komisariatu w Osjakowie. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z czego jednostki w Osjakowie i Czernicach zostały ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Gmina nie posiada monitoringu, pomimo występowania częstych kolizji na drodze krajowej nr 74.

Aktywność społeczna na terenie Gminy Osjaków przejawia się również w działających organizacjach pozarządowych. NGO działają głównie w sferze sportowej, turystycznej, kultury międzynarodowej, a także lokalnej. Współpraca Gminy z sektorem pozarządowym odbywa się poprzez finansowanie i wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych oraz w formach pozafinansowych. Liczba fundacji i stowarzyszeń w Gminie jest ponad średnią dla powiatu i województwa.

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie Gminy Osjaków świadczona jest w dwóch placówkach – obie znajdują się w miejscowości Osjaków. Najbliższe stacje pogotowia znajdują się w Osjakowie i w Wieluniu. Mieszkańcy Gminy krytycznie oceniają dostęp do opieki medycznej. Rozwiązania problemu można szukać m.in. w zwiększeniu liczby placówek lub poszerzenia oferty o opiekę specjalistyczną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osjakowie prowadzi, koordynuje i rozpowszechnia działalność w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w długotrwałym lub chwilowym kryzysie oraz mieszkańcom doświadczającym różnego rodzaju problemów, takich jak bezdomność, bezrobocie oraz niepełnosprawność, a także w przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby. Wskaźnik określający liczbę beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców maleje od 2018 roku. Wynika z tego, że coraz mniejsza liczba osób obejmowana jest pomocą społeczną. Co więcej wsparciem osób niepełnosprawnych zajmuje się Środowiskowy Dom Samopomocy, którego celem jest integracja, aktywizacja oraz dbanie o umiejętności praktyczne osób niepełnosprawnych. Ponadto Gmina posiada Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gmina Osjaków ze względu na swoją lokalizację w stosunku do 4 regionalnych ośrodków miejskich: Łodzi, Wrocławia, Opola i Katowic, umożliwiającą dojazd do każdego z nich w czasie poniżej 2 godzin, posiada znaczny potencjał inwestycyjny, możliwy do wykorzystania dzięki przebiegającej przez Gminę drodze krajowej nr 74. Z drugiej strony przebiegająca przez środek Gminy rzeka Warta oraz liczne tereny rolne, a także leśne warunkują potencjał turystyczny. Gmina Osjaków korzystając ze swoich zasobów, przy odpowiednim rozwoju infrastruktury, może stanowić ważny punkt dla entuzjastów turystyki kajakarskiej.

Poziom przedsiębiorczości na terenie Gminy jest określany m.in. poprzez liczbę podmiotów zarejestrowanych w REGON. W 2017 roku przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Osjaków stanowiły 5,8% wszystkich firm w powiecie, natomiast w 2021 roku było to już 6,1%. Przyrost liczby nowych podmiotów gospodarczych pomiędzy wspomnianymi latami wyniósł 64, zajmując siódme miejsce w powiecie, biorąc pod uwagę zarówno gminy wiejskie, miejsko-wiejskie, jak i miasta. W latach 2017-2021 liczba nowo rejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów podlegała wahaniom. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w 2020 roku, gdzie nowo zarejestrowanych podmiotów było 50, a wyrejestrowanych tylko 14, co może być związane z następstwami gospodarczymi i ekonomicznymi pandemii COVID-19, podczas której tymczasowo zamykane zostawały miejsca pracy o dużym skupisku ludzi, co przelożyło się na wzrost liczby jednoosobowych działalności gospodarczych. Kolejne efekty zmagania się z ogólnoświatową pandemią widoczne są również na rynku pracy w roku 2020, który odznaczył się wzrostem osób bezrobotnych, zarówno w Gminie jak i powiecie oraz całym województwie. Udział osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2020 roku 5,2% dla Gminy Osjaków, przy 4,5% dla średniej powiatowej oraz 4,8% dla średniej wojewódzkiej. Rozszerzenie działalności przetwórczej w celu zwiększenia dystrybucji może korzystnie wpłynąć na poziom bezrobocia w całym regionie. Istotne jest wykorzystanie lokalnego potencjału ze względu na bliską lokalizację większych ośrodków miejskich, a co za tym idzie – większych możliwości. Dla Gminy Osjaków takie możliwości daje Łódź, Wrocław, Katowice oraz Opole.

Na rozwój gospodarczy każdej gminy wpływa również stan infrastruktury. Na sieć komunikacyjną Gminy Osjaków składa się 17 km drogi krajowej nr 74, która jest główną osią komunikacyjną o znaczeniu ponadlokalnym, 30,7 km dróg powiatowych oraz 84,6 km dróg gminnych. Pozostałe drogi posiadają długość 72,1 km, z czego nieutwardzonych dróg jest 64,6 km. Dostrzega się potrzebę regularnej kontroli stanu dróg, ich modernizacji, a także dążenia do budowy towarzyszącej im infrastruktury pieszej oraz oświetlenia, zarówno przez gminę jak i we współpracy z zarządcami dróg wyższego rzędu. Dodatkowo niedostatecznie rozwinięty jest system monitoringu.

Transport publiczny na terenie Gminy Osjaków funkcjonuje w oparciu o prywatnych przewoźników. Stosunkowo niewielkie zainteresowanie komunikacją organizowaną przez przewoźników prywatnych skutkuje ograniczeniem liczby kursów, a w niektórych przypadkach wycofaniem przewozów w regionie, co dodatkowo wpływa na potrzebę poprawy dostępności komunikacyjnej.

Zgodnie z danymi GUS, sytuacja w zakresie zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy jest korzystna. Gmina Osjaków zapewnia dostęp do sieci wodociągowej dla 93,4% mieszkańców – o 2% mniej niż średnia w powiecie, czy województwie. Z kolei do sieci kanalizacji sanitarnej dostęp ma 30,8% mieszkańców – ponad dwa razy mniej niż wynosi średnia dla województwa oraz o 17,4% mniej, niż średnia dla powiatu. Na terenie Gminy funkcjonuje Gminna

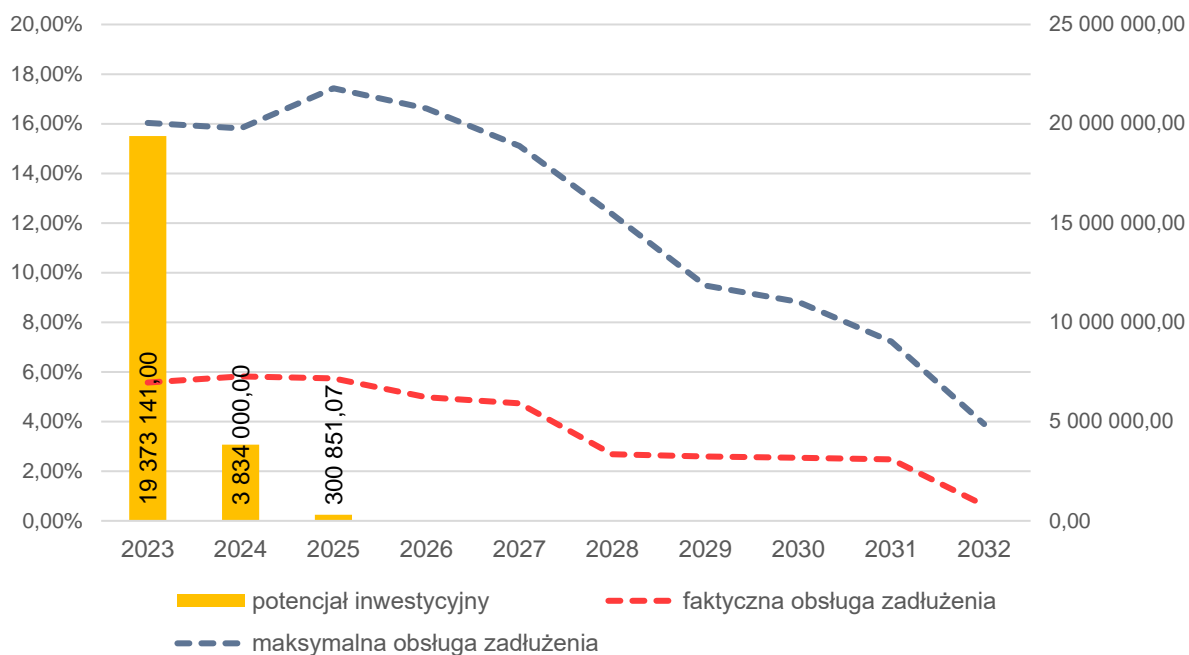
oczyszczalnia ścieków w Osjakowie, która charakteryzuje się przepustowością rzędu 400 m³/dobę. Gmina Osjaków odznacza się bardzo niską dostępnością do sieci gazowej, która wynosi jedynie 0,1%, gdzie w przypadku województwa jest to średnio 40,1%, natomiast w powiecie 2,2%. Prowadzone są prace projektowe w celu rozbudowy sieci gazowej.

Za utrzymanie czystości i porządku w Gminie Osjaków odpowiada podmiot wyłoniony w drodze przetargu. W Osjakowie funkcjonuje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który dzieli odpady na 5 frakcji. Wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów oraz ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w większości analizowanych lat były dotrzymywane.

Postępujące zanieczyszczenie środowiska spowodowane nadmierną antropopresją, zmusza do podejmowania działań ograniczających jego degradację. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. Dokumenty, które wspomagają działalność dotyczącą ochrony środowiska, w Gminie Osjaków to: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Osjaków na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026, Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2016-2022, Roczne programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt oraz Program Usuwania Azbestu z terenu Gminy Osjaków na lata 2012-2032. Postępujące zmiany klimatyczne, w tym te związane z zasobami wodnymi, mogą negatywnie wpływać na gospodarkę Gminy, która w dużej części oparta jest na rolnictwie. Niedobory wód i okresy suszy mogą powodować niższe plony, a w konsekwencji niższe dochody rolników oraz wyższe ceny żywności.

Gospodarka Gminy jest również zależna od stanu finansów samorządowych. Dochody na 1 mieszkańca w Gminie Osjaków przewyższały w latach 2017-2020 średnie dochody w powiecie i województwie. Dla wszystkich jednostek dochody te rosły na przestrzeni ostatnich lat, przy czym w roku 2020 średni dochód na mieszkańca Gminy Osjaków wyniósł 6 301,37 zł. Analizując strukturę dochodów i wydatków ogółem w budżecie Gminy w latach 2016-2021, zauważa się stały wzrost dochodów. Z kolei w latach 2017-2019 wydatki ogółem kształtowały się na wyższym poziomie, niż dochody, co skutkowało zwiększeniem kwoty długu, która w 2019 roku wyniosła około 9,5 mln zł. W strukturze dochodów coraz mniejszy udział mają subwencje, na rzecz zwiększających się środków z tytułu dotacji. Dochody własne (wraz z udziałem w podatkach centralnych) kształtowały się w latach 2016-2021 pomiędzy 16%, a 31%. Z kolei biorąc pod uwagę wydatki, ich największy udział przypadł w działach: oświata i wychowanie, rodzina, administracja publiczna oraz pomoc społeczna. Udział wydatków inwestycyjnych w stosunku do wydatków ogółem w latach 2016-2020 był wyższy, niż średnia dla powiatu i województwa (poza rokiem 2016 i 2020), a w rekordowym 2019 roku stanowiły one 26,7% wydatków.

Prognozowany potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy (WPF) w latach 2023-2032 wyniesie około 23,5 mln zł. Jakkolwiek prognoza finansowa wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które podlegają zmianom i największą dokładność przedstawia na najbliższe 2-3 lata. Nadwyżka maksymalnej obsługi nad faktyczną spłatą zadłużenia wskazuje jednak na zdolność Gminy do obsługi dodatkowych zobowiązań.

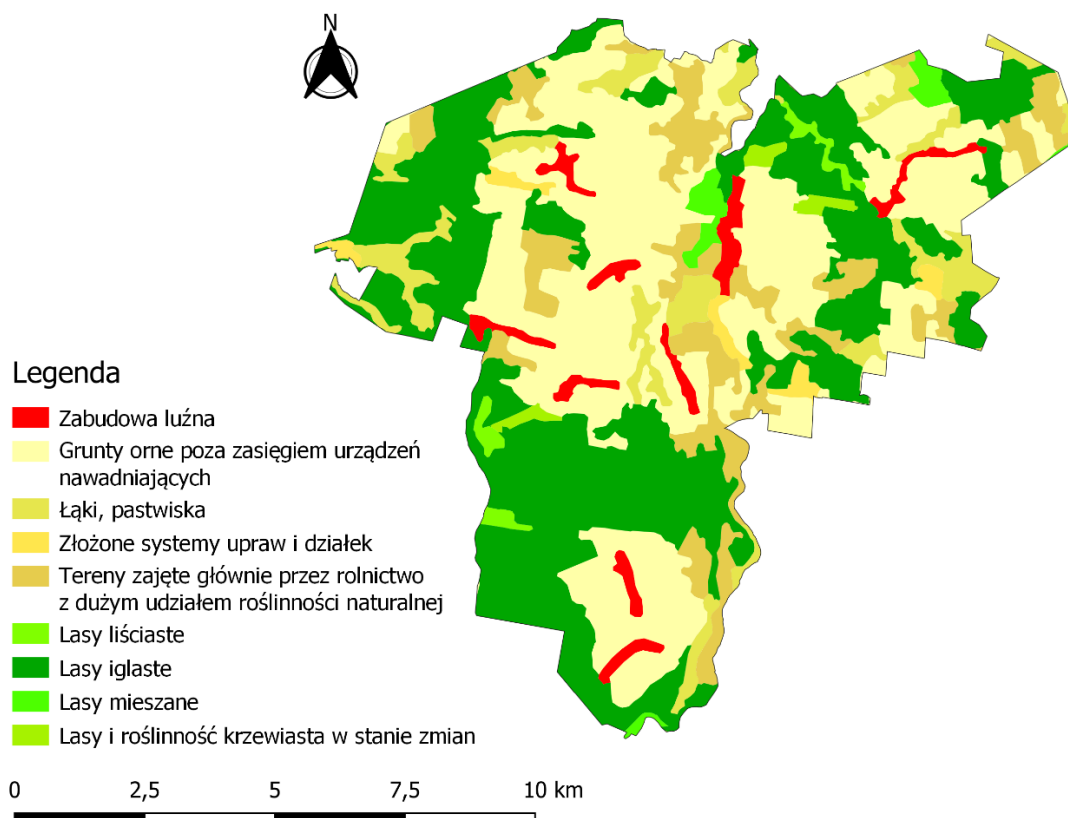

Ryc. 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Osjaków na lata 2023-2032
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LX/286/22 Rady Gminy Osjaków z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2022-2032.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina wiejska Osjaków leży w powiecie wieluńskim, w zachodniej części województwa łódzkiego. Jej powierzchnia wynosi 101,09 km², co stanowi 10,9% powierzchni powiatu. Gmina Osjaków składa się z 20 sołectw, których tereny w 57% zajmują użytki rolne, a 36% to lasy i tereny zadrzewione.

Ryc. 3. Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi w Gminie Osjaków
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018.

Główną oś komunikacyjną w Gminie stanowi droga krajowa nr 74. Uzupelnieniem sieci transportowej są drogi powiatowe i gminne. Dojazd do regionalnego ośrodka, jakim jest miasto wojewódzkie Łódź zajmuje mieszkańcom około 1 godzinę i 20 minut. Poprzez drogę krajową nr 74, Gmina Osjaków połączona jest z autostradą A1 (łącząca Gdańsk z Piotrkowem Trybunalskim oraz Częstochową z Gorzyczkami) i drogą ekspresową S8 (łącząca Wrocław z Białymstokiem).

Położenie Gminy w obrębie mezoregionu fizyczno-geograficznego Międzyrzecza Pysznej i Niecieczy, wpływa na zróżnicowanie rzeźby terenu. Różnice wysokości względnych skutkują urozmaiceniem krajobrazu, będącym jednym z elementów wpływających na atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną Gminy.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze, fragmenty Gminy zostały objęte obszarowymi formami ochrony przyrody. Wśród nich najważniejsze to:

- **Załęczański Park Krajobrazowy,**
- **otulina Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki,**
- **Osjakowski Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy.**

Ponadto na terenie Gminy występują: korytarz ekologiczny, użytek ekologiczny i pomniki przyrody (brzoza brodawkowa, czeremcha zwyczajna, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, lipa drobnolistna, szakłak pospolity oraz wiąz szypułkowy). Przez Gminę przepływa także rzeka Warta wraz z jej prawostronnym dopływem – Wierznicą.

Uwarunkowania przyrodnicze Gminy Osjaków wpływają na jej atrakcyjność i potencjał w zakresie turystyki (zwłaszcza wodnej) oraz rekreacji. Jednocześnie, stanowią barierę m.in. w kontekście lokalizacji określonych inwestycji, szczególnie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi lub w strefach obserwacji archeologicznej.

Polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest głównie w oparciu o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Osjaków. Dokument został przyjęty pierwotnie Uchwałą nr L/232/2010 Rady Gminy w Osjakowie z dnia 9 listopada 2010 r. i od tego czasu został raz zaktualizowany Uchwałą nr X/52/19 Rady Gminy Osjaków z dnia 30 maja 2019 r.

Aktem prawa miejscowego, stanowiącym uszczegółowienie Studium jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, którym objęte jest 100% powierzchni zurbanizowanej Gminy. Plan stanowi gotowe narzędzie kreowania i planowania przestrzeni w Gminie oraz w 2019 roku został zaktualizowany Uchwałą nr VI/26/19 Rady Gminy Osjaków z dnia 4 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Osjaków.

Walory przyrodnicze Gminy Osjaków związane są w szczególności z jej nadrzecznym położeniem i towarzyszącymi terenami leśnymi i rolnymi, urozmaicającymi krajobraz i stanowiącymi atrakcyjne miejsca dla amatorów kajakarstwa. Na terenie Gminy zlokalizowanych jest wiele stanowisk archeologicznych oraz zabytków. Wśród najcenniejszych wyróżnia się elementy infrastruktury sakralnej – zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza, a także zachowany do dziś układ urbanistyczny Osjakowa.

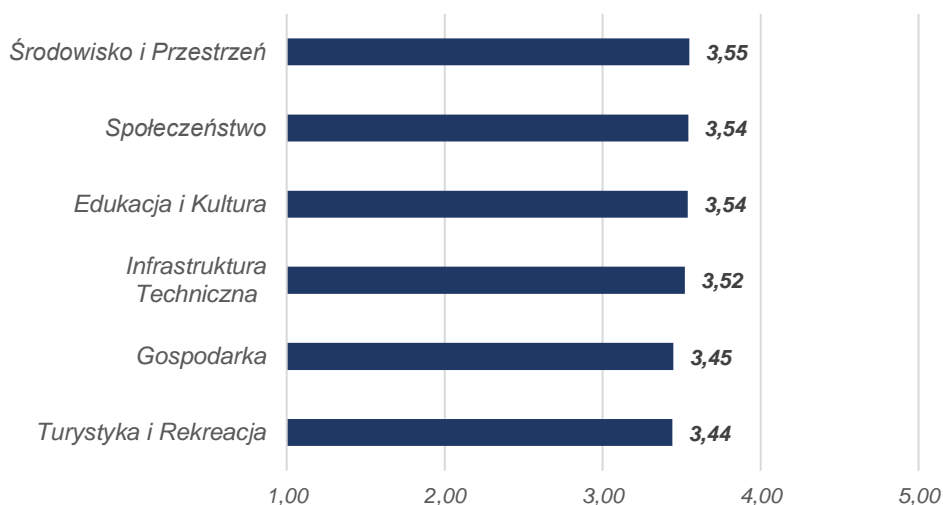
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

W celu zdiagnozowania stanu istniejącego w Gminie Osjaków przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Pytania miały przybliżyć tematykę jakości życia w Gminie, potrzeb lokalnej społeczności oraz określenia kierunku rozwoju na najbliższe lata. Ankieta była udostępniana w dniach od 1 do 31 sierpnia 2022 roku.

Ankietowani odpowiadali za pomocą skali na pytania w sześciu sekcjach dotyczących społeczeństwa, gospodarki, środowiska i przestrzeni, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Dodatkowo wyodrębnili po 5 kluczowych priorytetów rozwoju oraz odpowiedzieli zwięźle na pytanie dotyczące przyszłej wizytówki gminy. Łączna liczba wypełnionych kwestionariuszy wyniosła 662, których większość wypełniona została przez kobiety (70,1%). Najbardziej aktywna grupa wiekowa, która wypełniła kwestionariusz to osoby w wieku 36-45 lat (43,2%), a następnie osoby z przedziału 46-55 lat (26,6%), i 26-53 lat (19,0%). Pod względem formy zatrudnienia najliczniej odpowiadały osoby pracujące (66,9%) oraz rolnicy (11,5%). Niemal wszyscy ankietowani to mieszkańcy Gminy Osjaków – tylko 1 respondent to osoba spoza Gminy. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

Pierwsza część ankiety dotyczyła oceny 6 obszarów tematycznych, które określają jakość funkcjonowania Gminy, w ramach których wyodrębniono 65 podobszarów, które mieszkańcy oceniali w pięciostopniowej skali. Przyjęta skala klasyfikowała „1” jako najstabilniej rozwinięty podobszar, natomiast „5” jako najlepiej rozwinięty. Respondenci mieli także możliwość wskazania braku zdania w danej kwestii, który najczęściej wyrażali w tematach: wsparcia osób niesamodzielnych, jakości opieki i infrastruktury żłobkowej, jakości sieci kanalizacyjnej, sieci gazowej, wsparcia dla uczniów zdolnych oraz uczniów z trudnościami w nauce, a także dodatkowej oferty w szkołach na terenie gminy. Dla każdego pytania obliczono średnią, która jest wynikiem odpowiedzi w pięciostopniowej skali, następnie dla każdego obszaru przedstawiono średnia wynikową z pytań znajdujących się w konkretnym obszarze.

Ryc. 4. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W Gminie Osjaków mieszkańcy oceniają wszystkie 6 obszarów w zbliżonym do siebie przedziale. Najlepiej oceniają działania w zakresie środowiska i przestrzeni (3,55) oraz społeczeństwa (3,54) wraz z edukacją i kulturą (3,54). Najniższą średnią ocenę otrzymał obszar związany z turystyką i rekreacją (3,44), a także gospodarką (3,45).

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej ze wszystkich obszarów został oceniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (3,11). Wśród najwyższej ocenianych zagadnień znalazła się atrakcyjność turystyczna gminy (3,87).

Tab. 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Spółeczeństwo	Aktywność mieszkańców na rzecz gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego w gminie	Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)
Infrastruktura techniczna	Dostęp do Internetu w gminie	Jakość sieci gazowej
Turystyka i rekreacja	Atrakcyjność turystyczna gminy	Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży i dla dorosłych
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji przedszkolnej	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

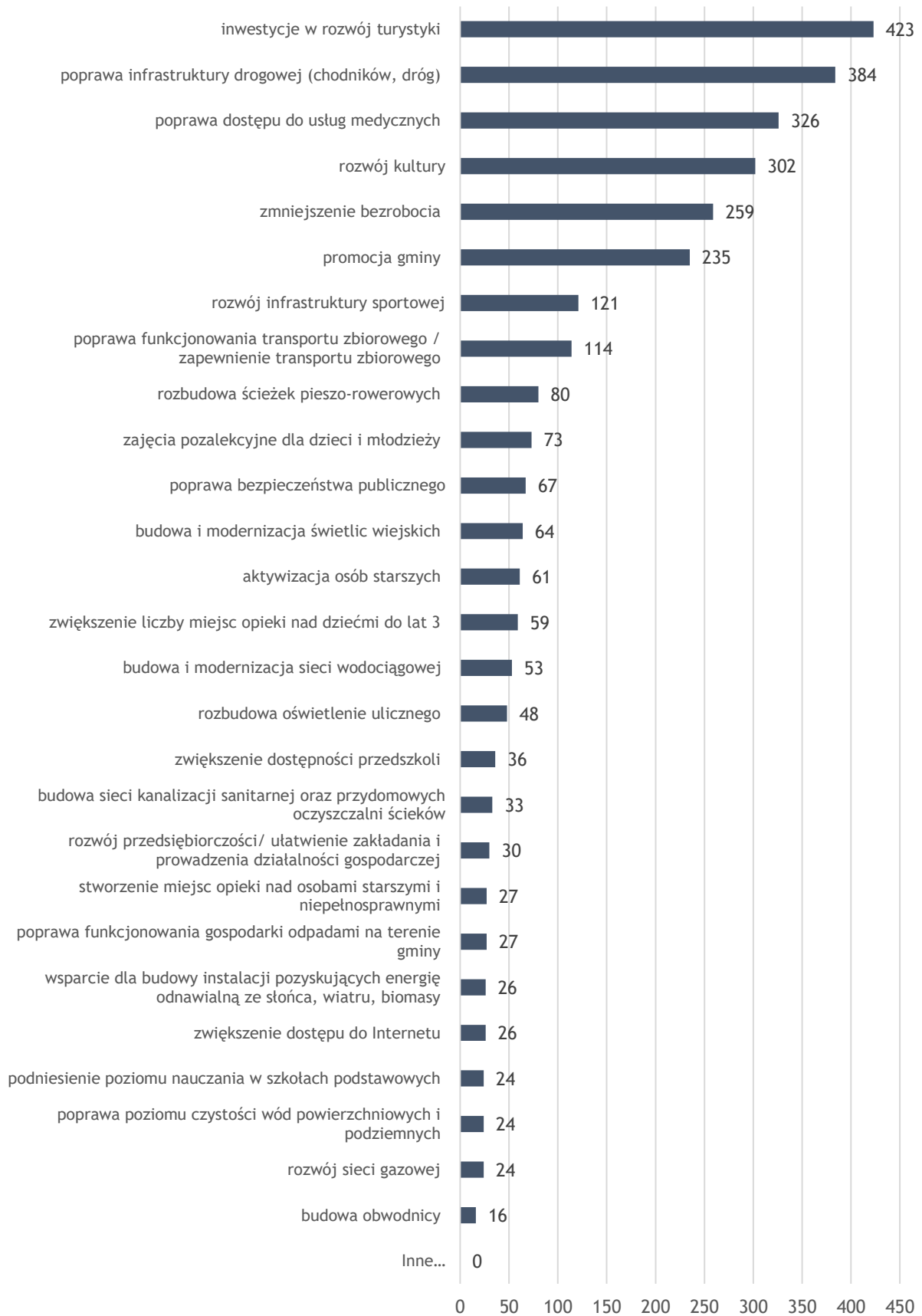
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało wybrać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych znalazły się inwestycje w rozwój turystyki (423 odpowiedzi). Mieszkańcy zadeklarowali, że drugim priorytetem powinna być poprawa infrastruktury drogowej, a dokładniej chodników i dróg (384 odpowiedzi). Następnym ważnym aspektem jest poprawa dostępu do usług medycznych (326 odpowiedzi). Lokalna społeczność pragnie także wzbogacić rozwój kultury (302 odpowiedzi). Istotnym działaniem dla mieszkańców będzie także zmniejszenie bezrobocia w Gminie (259 odpowiedzi). Jako ostatni z grupy najwyższej ocenionych przyszłych celów, jest cel skupiający się na promocji Gminy (udzielono w tym zakresie aż 235 odpowiedzi).

Ankietowani mieli również wskazać, co należałoby wybrać na wizytówkę Gminy Osjaków. Najliczniejsza grupa odpowiedzi skupia się na **aspekcie turystycznym gminy**, w szczególności na wykorzystaniu potencjału **rzeki Warty**.

Przeprowadzone badania ankietowe wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) **potencjał turystyczny,**
- 2) **oferta spędzania wolnego czasu,**
- 3) **stan infrastruktury,**
- 4) **dostępność usług społecznych.**

Ryc. 5. Główne priorytety rozwoju Gminy Osjaków według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) wnioski z opisu diagnozy Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych;

Silne i słabe strony Gminy oraz szanse i zagrożenia wyznaczono w 3 najważniejszych obszarach funkcjonowania Gminy, czyli przestrzeń (w tym infrastruktura i środowisko), gospodarka (w tym przedsiębiorczość i turystyka) oraz społeczność (w tym oświata i usługi społeczne). Analizę SWOT dla Gminy Osjaków przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie Gminy nad rzeką Wartą, warunkujące potencjał turystyki wodnej; • Istniejąca przystań kajakowa z kompleksem sanitarnym, umożliwiającą korzystanie z oferty spływów kajakowych; • Wysokie walory przyrodnicze wynikające z urozmaiconej rzeźby terenu i różnorodności krajobrazów rolniczych i leśnych; • Dostępność drogi krajowej nr 74, umożliwiająca skomunikowanie zewnętrzne Gminy; • Wysoki udział pokrycia Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zapewniające ład przestrzenny; • Zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii, ułatwiające realizację inwestycji w OZE; • Produkt lokalny – chrzan, stanowiący istniejący potencjał promocyjny i kształtujący lokalną tożsamość Zagłębia Chrzanowego; • Istniejąca oferta zajęć i aktywności dzieci, młodzieży i seniorów, aktywizująca różne grupy wiekowe; • Istniejące formy ochrony przyrody warunkujące zachowanie walorów środowiska; • Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w stosunku do wydatków ogółem, wskazujący na rozwój Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża odległość czasowa od regionalnych ośrodków miejskich, jak Łódź, Wrocław, Opole, Katowice, utrudniająca dostęp do usług specjalistycznych; • Brak gminnego transportu publicznego, zwiększający wewnętrzne wykluczenie komunikacyjne; • Brak połączenia kolejowego na terenie Gminy zwiększający wykluczenie transportowe zewnętrzne; • Zmniejszający się udział odpadów segregowanych przy całkowitej zwiększającej się ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców, wpływający na obciążenie systemu gospodarki odpadami; • Zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Warty, ograniczające strefy zabudowy; • Niewystarczający dostęp do infrastruktury sieciowej, głównie kanalizacyjnej i gazowej; • Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura pieszka i rowerowa, zmniejszająca bezpieczeństwo tych użytkowników ruchu; • Brak kompleksowej oferty turystycznej Gminy przyciągającej różne grupy turystów; • Niewystarczająco rozwinięta baza turystyczno-rekreacyjna ograniczająca potencjał turystyczny;

<ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjne położenie komunikacyjne Gminy, pomiędzy czterema ośrodkami regionalnymi; • Zmodernizowane budynki i obiekty użyteczności publicznej, podnoszące jakość usług publicznych; • Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej oraz grup, klubów i stowarzyszeń zapewniających szeroką ofertę kulturalną; • Funkcjonujące na terenie Gminy jednostki OSP i policji dbające o bezpieczeństwo społeczeństwa; • Współpraca Gminy z innymi samorządami oraz organizacjami pozarządowymi dla realizacji wspólnych celów rozwojowych; • Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy, wspierającego działalność społeczną; • Wysokie parametry dostępnej sieci Internet, ułatwiające wykorzystanie technologii cyfrowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca promocja Gminy, m.in. w zakresie oferty inwestycyjnej; • Brak jednostek świadczących specjalistyczną opiekę medyczną na terenie Gminy oraz ograniczony dostęp do podstawowej opieki medycznej; • Niewystarczająca rozwinięte budownictwo socjalne na terenie Gminy, ograniczające dostępność do lokali socjalnych; • Wolny przyrost nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy – niski wzrost liczby miejsc pracy oraz wpływów do budżetu Gminy; • Niski potencjał inwestycyjny prognozowany na kolejne lata, ograniczający możliwości planowania inwestycji; • Ujemny przyrost naturalny, zwiększający obciążenie systemu opieki społecznej; • Słaba promocja wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w Gminie, ograniczająca ich dostępność dla mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Perspektywa budowy linii kolejowej Wieluń – Chorzew-Siemkowice, poprawiająca dostępność zewnętrzną Gminy; • Remont i modernizacja dróg gminnych zwiększające bezpieczeństwo; • Prace projektowe prywatnego inwestora w celu gazyfikacji Gminy; • Zmiana trendów społecznych w zakresie zainteresowania ekologią, obcowaniem z naturą, spędzaniem czasu na łonie przyrody, wpływające na dążenie do poprawy stanu środowiska; • Współpraca z sąsiednimi Gminami i miastami w zakresie wzajemnej promocji Wojewódzkiego Święta Chrzanu; • Napływ inwestorów spowodowany lokalizacją Gminy między czterema ośrodkami regionalnymi; • Przypływ nowych mieszkańców (szczególnie z miast) poszukujących ciszy i spokoju, które oferuje wieś, z dobrym dostępem do ośrodków miejskich; • Zmiana trendów społecznych m.in. w zakresie aktywizacji seniorów, w tym wzrostu aktywności fizycznej; • Możliwe transfery z Funduszy z Krajowego Planu Odbudowy dla terenów wiejskich; • Instytucjonalizacja zrzeszeń i grup społecznych, w tym kół gospodyń wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby ludności spowodowany m.in. ujemnym przyrostem naturalnym i odpływem młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich, ograniczający możliwości przyszłego rozwoju społecznego i ekonomicznego Gminy; • Brak współpracy ze szkołami ponadpodstawowymi w okolicznych gminach w celu dostosowania oferty edukacyjnej (zawodowej) do potrzeb lokalnego rynku pracy; • Zmiany klimatu skutkujące występowaniem suszy, wysokich temperatur oraz innych ekstremalnych zjawisk atmosferycznych zagrażających uprawie roli; • Przepisy prawa oraz niepewność w tym zakresie, utrudniające zakładanie małych przedsiębiorstw; • Emigracja zarobkowa wykształconych mieszkańców do Wrocławia, Łodzi, Katowic lub Opola, zmniejszająca potencjał innowacyjny Gminy; • Społeczne i gospodarcze skutki pandemii COVID-19, w tym wzrost izolacji społecznej; • Ciągły wzrost wydatków na oświatę i wychowanie oraz opiekę nad dziećmi, przy braku tożsamego wzrostu subwencji oświatowej, zwiększający obciążenie gminnego budżetu; • Wykluczenie cyfrowe osób starszych z powodu informatyzacji usług jednostek publicznych.

STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY OSJAKÓW

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na atuty, jak i obszary wymagające poprawy. W procesie tworzenia i realizacji Strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy ukazujące kierunek, w jakim dąży samorząd.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem? Uwzględniając przyjęte założenia, sformułowano misję Gminy Osjaków, która brzmi:

Gmina Osjaków aktywnie uczestniczy w procesach rozwojowych i racjonalnie wykorzystując wewnętrzne potencjały zapewnia wysoką jakość życia dla mieszkańców.

Z kolei wizja to obraz przyszłości, który będzie efektem realizacji podejmowanej Strategii. Ukazuje Gminę Osjaków perspektywie strategicznej – w 2030 roku. Jest to obraz Gminy będący efektem zrealizowanych przyjętych działań i osiągniętych zamierzonych przez samorząd celów.

WIZJA GMINY OSJAKÓW

Gmina Osjaków w 2030 roku z powodzeniem odpowiada na wyzwania społeczne, gospodarcze i klimatyczne. Atrakcyjność życia, pracy i odpoczynku, przyciągająca nowych mieszkańców, jest zapewniana przez wysokiej jakości infrastrukturę i zdywersyfikowaną, zasilaną energią odnawialną, innowacyjną gospodarkę łączącą odporne na zmiany klimatyczne rolnictwo, nowoczesny przemysł przetwórczy oraz turystykę, które rozwijają się z poszanowaniem zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego, wspierając integrację lokalnej społeczności.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Osjaków, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, którymi są:

CEL I: Atrakcyjna przestrzeń odporna na zmiany klimatu

CEL II: Rozwój gospodarczy oparty o wewnętrzny potencjał

CEL III: Aktywne społeczeństwo

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CEL I: Atrakcyjna przestrzeń odporna na zmiany klimatu	CEL II: Rozwój gospodarczy oparty o wewnętrzny potencjał	CEL III: Aktywne społeczeństwo
1.1. Racionalne zagospodarowanie przestrzeni	2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej	3.1. Poprawa dostępności i zwiększenie jakości usług społecznych
1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej	2.2. Rozwój przedsiębiorczości	3.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu
1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna	3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy

Cele strategiczne Gminy Osjaków odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne zagospodarowanie przestrzeni oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ODPORNA NA ZMIANY KLIMATU**1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni****1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej****1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu**

Przestrzeń, związane z nią zasoby środowiska i ich zagospodarowanie, warunkują potencjały rozwoju gospodarki i jakość życia społecznego. Oprócz problemów natury technicznej i związanych z dostępnością transportową, gminy w coraz większym stopniu zmagać się będą ze skutkami zmian klimatycznych. Aby sprostać wszystkim wyzwaniom i stworzyć atrakcyjną przestrzeń odporną na zmiany klimatu, Gmina Osjaków będzie dążyć do racjonalnego zagospodarowania przestrzeni, rozwoju infrastruktury technicznej oraz podjąć działania na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Gmina Osjaków będzie zmierzała do racjonalnego zagospodarowania przestrzeni poprzez działania planistyczne, organizacyjne i techniczne. Do roku 2030 przewiduje się aktualizację Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, jak również miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tak aby odzwierciedlały aktualne uwarunkowania i potrzeby, a także uwzględniały wyzwania stojące przed Gminą w przyszłości. Aktualizacja tych dokumentów pozwoli na utrzymanie ładu przestrzennego, zwiększając atrakcyjność przestrzeni publicznych i jakość zamieszkania. Wyznaczenie dedykowanych stref aktywności gospodarczej, ukierunkowanych na rozwój nowoczesnego przetwórstwa rolno-spożywczego oraz turystyki, pozwoli wykorzystać potencjały lokalnego rolnictwa i walory krajozabytu, utrzymując zrównoważony charakter przestrzenny Gminy.

Istotnym aspektem dla atrakcyjności zamieszkania, lokalizacji inwestycji oraz bezpieczeństwa jest dostępność i stan infrastruktury technicznej. W okresie obowiązywania Strategii, Gmina będzie aktywnie współpracować z okolicznymi samorządami na rzecz poprawy dostępności transportowej, w tym z wykorzystaniem kolei jako niskoemisyjnego środka transportu wysokiej pojemności. Remonty dróg oraz rozbudowa infrastruktury pieszej i rowerowej wpłyną na poprawę bezpieczeństwa wszystkich użytkowników ruchu. Gmina będzie także działać na rzecz poprawy dostępności sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, które wpłyną na zwiększenie komfortu życia mieszkańców, a także na stan środowiska.

W związku z postępującymi zmianami klimatu, działania na rzecz ochrony środowiska i adaptacji zyskują coraz wyższą rangę. Gmina Osjaków aktywnie włączy się w projekty prośrodowiskowe, zmniejszając swoje oddziaływanie na klimat. Wspierany będzie rozwój odnawialnych źródeł energii, co w połączeniu ze zwiększaniem efektywności energetycznej i wymianą indywidualnych źródeł ciepła poprawi stan powietrza i zmniejszy emisję gazów cieplarnianych. Jako że coraz większa niestabilność zasobów wodnych, przejawiająca się naprzemiennymi okresami susz i deszczy nawalnych, w szczególności negatywny sposób oddziałuje na rolnictwo, konieczne będzie podjęcie działań zarówno w zakresie retencji, jak i ochrony przeciwpowodziowej. Dodatkowego wsparcia w osiąganiu celów klimatycznych mogą udzielać świadomi ekologicznie mieszkańcy, którzy niezbędną wiedzę zdobędą poprzez prowadzone kampanie informacyjne.

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ODPORNA NA ZMIANY KLIMATU			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego, 2. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, 3. Racjonalizacja wykorzystania przestrzeni, 4. Wyznaczenie stref specjalizacji aktywności gospodarczej (przetwórstwa rolno-spożywczego, turystycznej) wraz z uzbrojeniem terenu, 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, - uspołnienie polityki przestrzennej, - rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, - podniesienie jakości przestrzeni publicznych, - większa atrakcyjność inwestycyjna. 	<ul style="list-style-type: none"> - status aktualizacji Studium (T/N), - liczba zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowanie przestrzennego (szt.), - powierzchnia Gminy objęta zaktualizowanymi planami miejscowymi (%), - powierzchnia uzbrojonych terenów przeznaczonych pod specjalizacje gospodarcze (ha).
1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych na rzecz modernizacji i rozwoju dróg na terenie Gminy, 2. Modernizacja i rozwój sieci dróg gminnych, 3. Współpraca z sąsiednimi samorządami na rzecz utworzenia sieci komunikacji zbiorowej, 4. Powiązanie komunikacyjne stacji kolejowej na planowanej linii Wieluń – Chorzew-Siemkowice z resztą Gminy, 5. Rozwój elektromobilności, 6. Rozwój i modernizacja chodników i dróg dla rowerów, 7. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, 8. Rozwój sieci gazowej, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa skomunikowania Gminy z pozostałymi ośrodkami regionu, - zwiększenie dostępności transportowej wewnątrzgminnej, - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, - skrócenie czasów dojazdów, - zmniejszenie wykorzystania indywidualnego transportu samochodowego na rzecz transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego, - podniesienie jakości życia poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury podstawowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - długość nowych i zmodernizowanych dróg powiatowych i wojewódzkich na terenie Gminy (km), - długość zmodernizowanych i nowych dróg gminnych (km), - długość sieci komunikacji gminnej (km), - liczba pojazdów transportu niskoemisyjnego (szt.), - długość zmodernizowanych chodników i dróg rowerowych (km), - długość wybudowanych chodników i dróg rowerowych (km), - liczba przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych (szt.), - długość wybudowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (km), - współczynnik zwodociągowania i skanalizowania Gminy (%),

			<ul style="list-style-type: none"> - liczba przyłączy gazowych (szt.), - długość wybudowanej sieci gazowej (km), - współczynnik zgazyfikowania Gminy (%).
<p>1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii, 2. Wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne, 3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, 4. Monitoring jakości powietrza, 5. Współpraca z PGW Wody Polskie na rzecz poprawy retencji wód opadowych, 6. Współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, 7. Promocja rozwiązań zielonej i błękitnej infrastruktury wśród mieszkańców, 8. Wdrażanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym, zmniejszającej ilość wytwarzanych odpadów, 9. Edukacja ekologiczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie niezależności energetycznej, - spadek wykorzystania paliw kopalnych, - zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, - poprawa jakości powietrza, - zmniejszenie kosztów energii, - przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu, - zwiększenie wykorzystania dostępnych zasobów wodnych, - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, - zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> - moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii (kW), - roczna produkcja energii ze źródeł odnawialnych (kW/h), - udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogóle produkowanej energii (%), - liczba budynków z niskoemisyjnymi źródłami ciepła (szt.), - liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.), - liczba dni z przekroczeniem stężenia zanieczyszczeń powietrza: PM10, PM2,5, NO₂, SO₂, O₃, - liczba obiektów retencyjnych (szt.), - pojemność obiektów retencyjnych (m³), - liczba gospodarstw wykorzystujących rozwiązania zielonej i błękitnej infrastruktury (szt.), - ilość wytwarzanych odpadów na mieszkańca (kg), - liczba akcji uświadamiających w zakresie edukacji ekologicznej (szt.)

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY O WEWNĘTRZNY POTENCJAŁ

2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej

2.2. Rozwój przedsiębiorczości

2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna

Zrównoważony rozwój gospodarczy samorządów, podobnie jak rozwój przestrzenny i społeczny, powinien opierać się o czynniki endogeniczne (wewnętrzne), tak aby zwiększyć niezależność Gminy w jej decyzjach ekonomicznych i inwestycyjnych. Gmina Osjaków planuje rozwijać się gospodarczo poprzez wykorzystanie wewnętrznych potencjałów w sferze turystyki i lokalnej przedsiębiorczości, wspomaganych działaniami promocyjnymi.

Racjonalne wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych i kulturowych stanie się głównym motorem rozwoju turystycznego Gminy. Atrakcyjne tereny nadwarciańskie, jak i sama rzeka zostaną zagospodarowane na potrzeby turystyki wodnej, ale i ekologicznej, tworzącej synergię z działaniami na rzecz ochrony środowiska. Rozwijane będą szlaki turystyki pieszej, rowerowej i konnej, pozwalające na udostępnienie walorów Gminy różnym grupom odbiorców, którzy będą mogli zostać zaakomodowani dzięki rozbudowanej bazie hotelowej i gastronomicznej. Tereny rolnicze tworzą dodatkowy potencjał w zakresie agroturystyki, która również przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc noclegowych. Miejskowa produkcja rolna może zostać również wykorzystana do rozwoju turystyki kulinarnej, opartej o lokalny produkt turystyczny jakim jest chrzan, którego dostępność będzie zwiększona zarówno dla odwiedzających, jak i mieszkańców. Elementem zwiększającym atrakcyjność turystyczną będzie także zagospodarowanie zażytków w wyniku prowadzonych projektów rewitalizacyjnych, aby pełniły aktywną funkcję w życiu Gminy.

Oprócz turystyki, Gmina Osjaków planuje wspierać rozwój lokalnej przedsiębiorczości, opartej m.in. o nowoczesne przetwórstwo rolno-spożywcze, korzystające z lokalnych zasobów, budując targowisko gminne. Wsparcie współpracy między przedsiębiorcami i rolnikami pozwoli na lepszą cyrkulację kapitału wewnątrz Gminy, przyczyniając się do większej konkurencyjności lokalnej gospodarki i zwiększając wpływy budżetowe z tytułu prowadzonych działalności gospodarczych. System zachęt do zakładania i prowadzenia działalności zwiększy atrakcyjność Gminy jako miejsca lokalizacji biznesu. Aby lokalny rynek pracy mógł sprostać wyzwaniom związanym z nieustannymi przemianami gospodarczymi, planowane są działania na rzecz kształcenia kadr, w tym współpraca międzysamorządowa na rzecz dostosowania szkolnictwa ponadpodstawowego do potrzeb rynku.

Rozwój gospodarczy i turystyczny wspierany będzie działaniami promocyjnymi. Dla ich koordynacji planuje się opracowanie spójnej strategii promocji, ułatwiającej wykreowanie wizerunku Gminy i dotarcie do odbiorców docelowych. Kluczowym będzie wzmocnienie rozpoznawalności Gminy Osjaków jako ważnego ośrodka Zagłębia Chrzanowego. W celu zapoznania potencjalnych inwestorów i odwiedzających z ofertą Gminy, planowany jest udział w targach branżowych rangi krajowej i międzynarodowej. Promocja powinna być skierowana nie tylko na zewnątrz, ale i prowadzona wśród mieszkańców, dlatego planuje się współpracę w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, które stanowią wyraz zaangażowania lokalnej społeczności w życie Gminy i dzięki którym działaniom łatwiej będzie zwiększyć poczucie lokalnej tożsamości.

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY O WEWNĘTRZNY POTENCJAŁ			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej	<ol style="list-style-type: none"> Rozwój agroturystyki, zaplecza hotelowego i gastronomicznego, Zagospodarowanie rzeki Warty na potrzeby turystyki wodnej i ekologicznej, Rozwój szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i konnych, Zwiększenie dostępności produktów lokalnych, Rozwój turystyki kulinarnej opartej o produkt lokalny – chrzan i inne, Zagospodarowanie obiektów zabytkowych na terenie Gminy w ramach projektów rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta baza turystyczna, - podniesiona atrakcyjność obiektów dziedzictwa kulturowego, - zwiększone wpływy z turystyki, - poprawa oferty i dostępności produktów lokalnych dla mieszkańców i turystów, - oferta turystyczna dostosowana do różnych grup turystów. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba obiektów turystycznych (szt.), - liczba miejsc noclegowych (szt.), - długość szlaków turystycznych (km) - liczba punktów oferujących produkty lokalne (szt.), - liczba odwiedzających Gminę w ciągu roku (os.), - liczba obiektów dziedzictwa kulturowego zagospodarowanych w ramach projektów rewitalizacji (szt.).
2.2. Rozwój przedsiębiorczości	<ol style="list-style-type: none"> Działania na rzecz integracji lokalnych rolników i przedsiębiorców - budowa targowiska, Promowanie przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, Stworzenie systemu zachęt do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, Organizacja warsztatów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i umożliwiających nabycie nowych umiejętności przez mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> - większa współpraca między lokalnymi przedsiębiorcami, umożliwiająca na korzystanie ze wzajemnych usług i produktów, - zwiększenie wpływów budżetowych Gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, - większa liczba rejestrowanych na terenie Gminy działalności gospodarczych, - zmniejszenie stopy bezrobocia, - wyższe kwalifikacje pracowników, odpowiadające potrzebom rynku, - wyższa konkurencyjność lokalnych przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rejestrowanych działalności gospodarczych (szt.), - liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu kształcenia zawodowego (szt.), - liczba osób o podniesionych kwalifikacjach (os.), - udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - wielkość wpływów do budżetu Gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł),

	5. Współpraca międzysamorządowa na rzecz dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku.		
2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie strategii promocji Gminy, 2. Wzmocnienie rozpoznawalności Gminy jako ważnego ośrodka Zagłębia Chrzanowego, 3. Udział w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych i gospodarczych, 4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększona skuteczność skoordynowanych działań promocyjnych, - zwiększona rozpoznawalność Gminy jako ważnego ośrodka Zagłębia Chrzanowego, - większa znajomość oferty Gminy w kraju i za granicą, - silniejsze poczucie lokalnej tożsamości wśród mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - opracowana strategia promocji (T/N), - liczba targów z reprezentacją Gminy (szt.), - liczba zrealizowanych akcji promocyjnych (szt.), - liczba zrealizowanych akcji promocyjnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi (szt.).

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

- 3.1. Poprawa dostępności i zwiększenie jakości usług społecznych**
- 3.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu**
- 3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy**

Aktywność społeczeństwa może przejawiać się w wielu wymiarach – może być rozumiana jako aktywność fizyczna, jak i zaangażowanie w życie społeczne. Niezależnie od interpretacji wpływa ona na jakość życia i do realizacji wymaga działań organizacyjnych oraz technicznych, szczególnie w perspektywie zachodzących przemian demograficznych. Gmina Osjaków dążąc do wielowymiarowej aktywności społeczeństwa, będzie zmierzała do poprawy dostępności i zwiększenia jakości świadczonych usług społecznych, poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu, a także do włączenia społecznego i wzmocnienia dialogu międzypokoleniowego.

Poprawa dostępności i jakości usług społecznych będzie obejmować przede wszystkim służbę zdrowia i edukację, obejmując wszystkie grupy wiekowe. Gmina będzie dążyła do poprawy dostępności specjalistycznej opieki medycznej, w tym we współpracy z podmiotami prywatnymi. Realizowane będą również działania profilaktyczne, dodatkowo poprawiające stan zdrowia mieszkańców. Jakość nauczania będzie podnoszona poprzez unowocześnianie bazy dydaktycznej i szkolenia kadry nauczycielskiej. Działania te powinny wpłynąć na osiągnięte przez uczniów wyniki egzaminów zewnętrznych. Dodatkowo rozwój młodzieży wspierany będzie poszerzaniem ofertą zajęć pozalekcyjnych.

Na jakość życia w wpływa również oferta spędzania wolnego czasu. Gmina Osjaków będzie dążyła do zapewnienia możliwości aktywnego wypoczynku i rekreacji dla wszystkich grup mieszkańców, poprzez zwiększenie dostępności infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz rozwój jej różnorodności pod postacią placów zabaw, siłowni zewnętrznych, czy stanowisk gier plenerowych. Gmina będzie również poszerzać ofertę wydarzeń kulturalnych kierowanych do mieszkańców, zarówno poprzez jednostki Gminy, jak i we współpracy z podmiotami prywatnymi. Aby dotrzeć z ofertą do jak największej grupy odbiorców konieczne będzie podjęcie działań promocyjnych w zakresie organizowanych wydarzeń.

Wszyscy mieszkańcy powinni mieć możliwość udziału w życiu lokalnej społeczności. Aktywizacja i integracja międzypokoleniowa będą realizowane poprzez wsparcie wolontariatu i współpracę z organizacjami pozarządowymi. Umożliwienie młodzieży i seniorom aktywnego kreowania otaczającej ich rzeczywistości pozwoli na wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości i przywiązania do Gminy.

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Poprawa dostępności i zwiększenie jakości usług społecznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działań profilaktycznych i prozdrowotnych, 2. Poprawa dostępności lekarzy specjalistów, w tym poprzez współpracę z podmiotami prywatnymi, 3. Unowocześnianie bazy dydaktycznej, 4. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, 5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia mieszkańców, - zwiększenie średniej długości życia w zdrowiu, - poprawa jakości kształcenia, - poprawa wyników egzaminów zewnętrznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych i prozdrowotnych (szt.), - liczba dostępnych specjalizacji medycznych (szt.), - wyniki egzaminów zewnętrznych (%), - liczba różnorodnych zajęć pozalekcyjnych (szt.), - liczba osób z kadry nauczycielskiej podnosząca kwalifikacje (os.).
3.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, 2. Dostosowanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych odbiorców (plac zabaw, siłownie zewnętrzne, gry plenerowe), 3. Promocja wydarzeń kulturalnych w Gminie, 4. Organizacja wydarzeń kulturalnych kierowanych do różnych grup odbiorców, 5. Poszerzenie oferty kulturalnej we współpracy z podmiotami prywatnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - bogatsza oferta spędzania wolnego czasu, - oferta spędzania czasu dostosowana do różnych grup odbiorców, - podniesienie sprawności fizycznej wśród mieszkańców, - większa świadomość o organizowanych wydarzeniach kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (szt.), - liczba nowych miejsc aktywności (szt.), - liczba zorganizowanych akcji promocyjnych wydarzeń kulturalnych (szt.), - liczba projektów kulturalnych realizowanych przy wsparciu partnerów prywatnych (szt.), - liczba podmiotów prywatnych współpracujących w zakresie kultury (szt.), - liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych (os.).
3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie Klubu Seniorów, 2. Wspieranie wolontariatu, 3. Aktywizacja i integracja międzypokoleniowa, 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja młodzieży w życiu społecznym Gminy, - aktywizacja seniorów w życiu społecznym Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba projektów zgłaszanych i opiniowanych przez Radę Młodzieżową (szt.), - liczba projektów zgłaszanych i opiniowanych przez Radę Seniorów (szt.),

	<p>4. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie ryzyka wykluczenia społecznego osób starszych i młodzieży, - aktywny dialog międzypokoleniowy. 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wolontariuszy działających na terenie Gminy (os.), - liczba projektów wolontariatu (szt.), - kwota wsparcia dla projektów wolontariatu (zł), - liczba projektów realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi (szt.).
--	--	--	---

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Osjaków oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Osjaków jest położona we wschodniej części powiatu wieluńskiego, w zbliżonej odległości drogowej do ośrodków regionalnych: Łodzi (90 km), Opola (110 km), a także Katowic (140 km) i Wrocławia (150 km) oraz graniczy bezpośrednio z Gminą Wieluń, stanowiącą ośrodek powiatowy. Połączenie z krajowym układem transportowym zapewnia przechodząca przez Gminę centralnie droga krajowa nr 74, a w bezpośredniej bliskości granic Gminy przebiegają drogi wojewódzkie nr 481, 486 i 488. Obecnie dostęp do sieci kolejowej zapewnia przystanek kolejowy w Wieluniu.

Głównym ośrodkiem koncentracji usług lokalnych na terenie Gminy jest miejscowość Osjaków, charakteryzująca się złożonym układem urbanistycznym, wynikającym z lokowania na prawach miejskich, które prawdopodobnie Osjaków utracił pod koniec XVIII wieku. Oprócz Osjakowa, bardziej złożonym układem przestrzennym odznacza się również miejscowość Czernice, posiadająca charakter wsi wielodrożnej. W pozostałych wsiach dominuje zabudowa liniowa, skoncentrowana wzdłuż szlaków komunikacyjnych, a także zabudowa rozproszona.

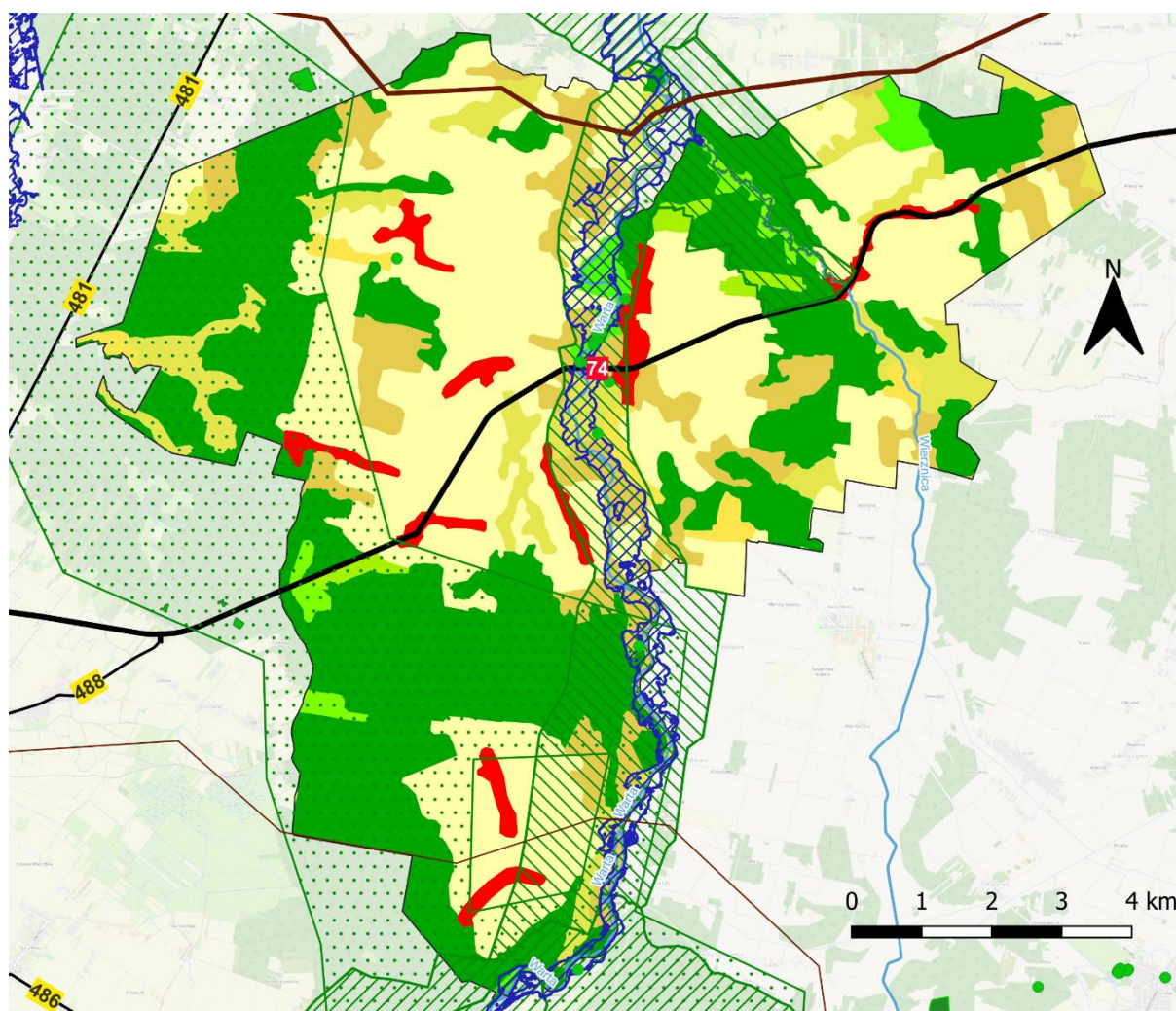
Charakter przestrzenny Gminy determinują kompleksy terenów uprawnych rozdzielone pasmami leśnymi. Wśród użytków rolnych, zajmujących ponad połowę (57%) powierzchni Gminy, dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej (77% ogółu użytków), natomiast najwyższą na terenie Gminy III klasą bonitacji cechuje się niespełna 1,4% użytków rolnych. Tereny uprawne skoncentrowane są w centralnej, południowej i wschodniej części Gminy, a oddzielające je lasy stanowią 36% jej całkowitej powierzchni. Istotny wpływ na kształtowanie przestrzeni ma również przepływająca przez środek Gminy z południa na północ rzeka Warta, z którą wiąże się ryzyko powodziowe, ograniczone do wąskiego pasa doliny rzecznej.

Na kształtowanie struktury przestrzennej wpływ mają również wyznaczone obszary chronione, które na terenie Gminy Osjaków związane są głównie z pasmami leśnymi i rzecznyymi:

- Osjakowski Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy – obejmujący dolinę Warty i część kompleksu leśnego nad Wierznicą,
- Graniczące z Gminą Parki Krajobrazowe: Międzyrzecza Warty i Widawki od północy i Załęczański od południa,
- Korytarz ekologiczny Warta-Jeziorsko przebiegający kompleksami leśnymi w zachodniej części Gminy,
- Użytek ekologiczny nad Wierznicą,
- Pomniki przyrody, skupione głównie w rejonie Osjakowa.

Przez Gminę przebiegają także linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia: 110 kV na południu i 400 kV na północy.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy podlega stopniowym przekształceniom, głównie za sprawą wypierania zabudowy zagrodowej, przez budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i towarzyszącym usługom.

Legenda

Pokrycie terenu

- Zabudowa luźna
- Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
- Łąki, pastwiska
- Złożone systemy upraw i działek
- Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
- Lasy liściaste
- Lasy iglaste
- Lasy mieszane
- Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian

Hydrografia

- Rzeki
- Obszar zagrożenia powodziowego

Ochrona przyrody

- Pomniki Przyrody
- Rezerваты
- Użytki Ekologiczne
- Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
- Korytarze Ekologiczne
- Parki Krajobrazowe

Sieć drogowa

- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie

Linie energetyczne

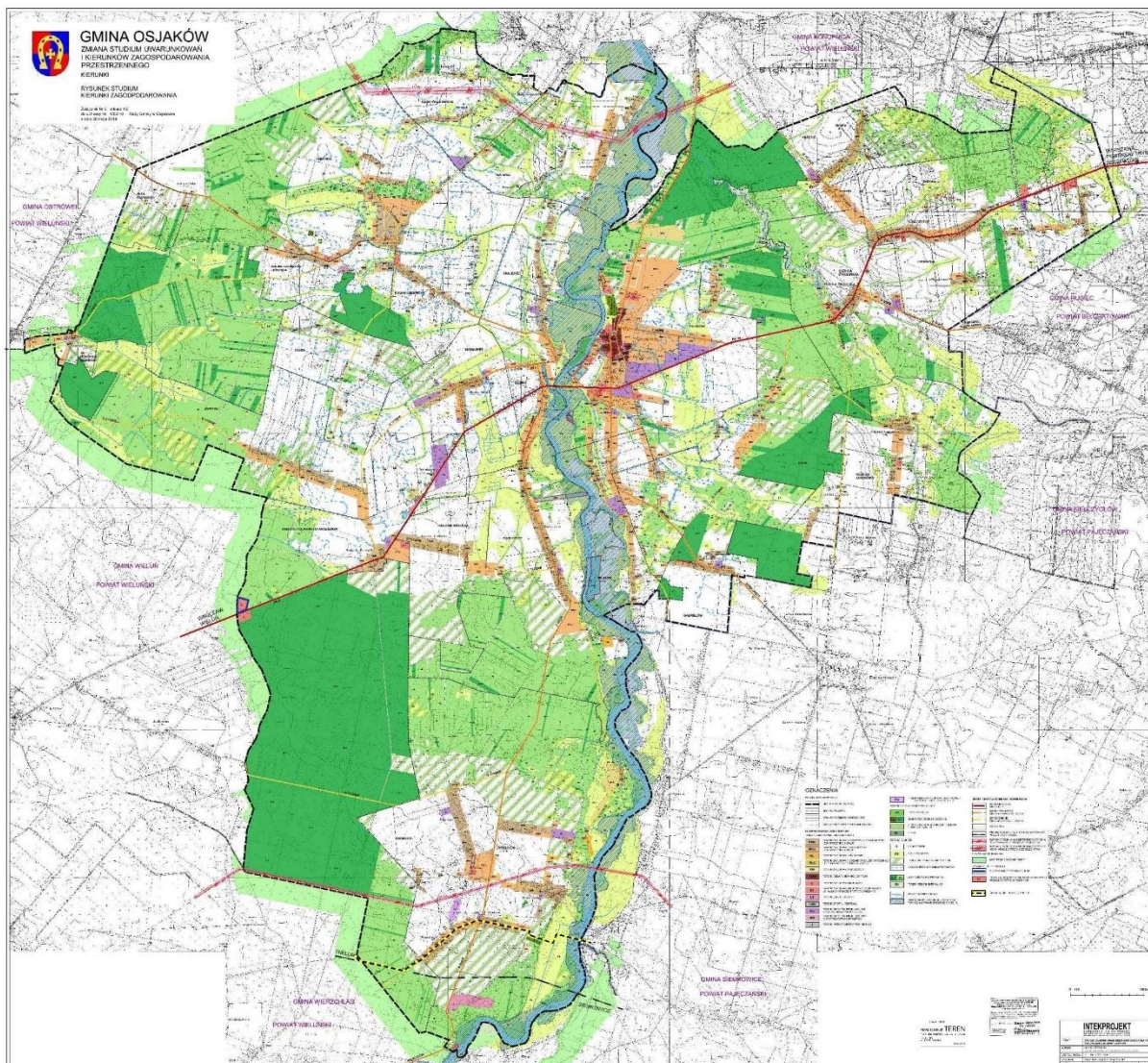
- 110 kV
- 400 kV

Ryc. 6. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Osjaków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018 i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa łódzkiego.

Dokumentem planistycznym określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Osjaków jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego, przyjęte uchwałą nr L/232/2010 Rady Gminy w Osjakowie z dnia 30 maja 2010 r., zaktualizowane uchwałą nr X/52/19 z dnia 30 maja 2019 r. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa z zakresu planowania przestrzennego, konieczne jest wykonywanie oceny aktualności

dokumentu i przekazywanie jej wyników Radzie Gminy, co najmniej raz w okresie trwania kadencji. Następnie podejmowana jest uchwała w sprawie aktualności Studium i w razie potrzeby jego aktualizacja. W okresie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030, rekomenduje się rozpoczęcie prac nad nowym Studium, które dostosowane będzie do aktualnej sytuacji Gminy, w tym uwzględniające planowane działania na rzecz przywrócenia praw miejskich dla Osjakowa.

Ryc. 7. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Osjaków

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Osjaków.

Studium wyodrębnia następujące jednostki funkcjonalne oraz wskazuje ich główne kierunki zagospodarowania:

Obszar centralny (Osjaków) – o charakterze wielofunkcyjnym z dominacją funkcji mieszkaniowej, dobrze wykształconą funkcją usługową o znaczeniu lokalnym, a także przemysłowo-magazynową oraz w niewielkim zakresie rolniczą;

Pasma rzeki Warty – o charakterze naturalnym z ewentualnym rozwojem funkcji rekreacyjnych;

Obszar południowy (Drobnice) – o charakterze wielofunkcyjnym z dominacją funkcji przyrodniczych, rolniczych i rozwijającą się funkcją rekreacyjną;

Obszar zachodni (Józefina, Czernice część zachodnia) – o charakterze wielofunkcyjnym z dominacją funkcji przyrodniczych;

Obszar centralno-zachodni (Borki Walkowskie, Czernice, Dolina Czernicka, Kolonia Dąbrowice, Jasień, Józefina) – o charakterze wielofunkcyjnym z dominacją funkcji rolniczych oraz mieszkaniowych;

Obszar wschodni (Chorzyna, Krzętle, Kuźnica Strobińska) – o charakterze wielofunkcyjnym, łączącym funkcje mieszkaniowe, przyrodnicze i rolnicze.

Dokumentem określającym zasady prowadzenia polityki przestrzennej na obszarze województwa łódzkiego jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi. Zgodnie z w/w dokumentem Gmina Osjaków została zaliczona do wielofunkcyjnych obszarów wiejskich, gdzie oprócz działalności rolniczej zakłada się rozwój funkcji pozarolniczych, w tym turystycznych, wypoczynkowych, wyspecjalizowanych funkcji agroturystycznych i uzdrowiskowych, a także do turystycznego obszaru funkcjonalnego Warty. Gmina została wskazana jako wymagająca wsparcia w procesach rozwojowych, doinwestowania w zakresie bazy noclegowej wysokiej jakości oraz rozbudowy i poprawy jakości bazy sportowo-rekreacyjnej. Gminę wskazano także jako obszar rozwoju odnawialnych źródeł energii, w tym lokalizacji małych elektrowni wodnych na Warcie. Miejscowość Osjaków zaliczono do ośrodków historycznych o znaczeniu lokalnym.

Gmina Osjaków podejmując działania określone w Strategii Rozwoju będzie kierowała się zasadami i postulatami wskazanymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego. Najważniejsze ustalenia i rekomendacje dla Gminy Osjaków będą uwzględniane w opracowywaniu dokumentów planistycznych oraz podczas realizacji inwestycji, w szczególności inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym: dostosowania systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG, odnowienia oznakowania szlaków turystycznych w Parkach Krajobrazowych wraz z uzupełnieniem systemu informacji turystyczno-przyrodniczej, modernizacji konstrukcji istniejących budynków i budowy nowych o konstrukcjach odpornych na zalanie, a także budowy i usprawnienia lokalnych systemów ostrzegania przed powodzią.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Osjaków, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń,

Oraz cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Tab. 2. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego

Cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Cele Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030
<p>1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka:</p> <p>1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego</p> <p>1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego</p> <p>1.3. Wsparcie rozwoju MŚP</p> <p>1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności</p>	<p>Cel strategiczny I: Atrakcyjna przestrzeń odporna na zmiany klimatu</p> <p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej</p> <p>Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy oparty o wewnętrzny potencjał</p> <p>2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej</p> <p>2.2. Rozwój przedsiębiorczości</p> <p>2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna</p>
<p>2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans:</p> <p>2.1. Rozwój kapitału społecznego</p> <p>2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców</p> <p>2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego</p>	<p>Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy oparty o wewnętrzny potencjał</p> <p>2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej</p> <p>2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna</p> <p>Cel strategiczny III: Aktywne społeczeństwo</p> <p>3.1. Poprawa dostępności i zwiększenie jakości usług społecznych</p> <p>3.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu</p>

	3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy
<p>3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń:</p> <p>3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska</p> <p>3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu</p> <p>3.3. Zwiększenie dostępności transportowej</p> <p>3.4. Nowoczesna energetyka w województwie</p> <p>3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami</p> <p>3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych</p>	<p>Cel strategiczny I: Atrakcyjna przestrzeń odporna na zmiany klimatu</p> <p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej</p> <p>1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p>
<p>Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo</p>	<p>Cel strategiczny I: Atrakcyjna przestrzeń odporna na zmiany klimatu</p> <p>1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni</p> <p>1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej</p> <p>1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu</p> <p>Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy oparty o wewnętrzny potencjał</p> <p>2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna</p> <p>Cel strategiczny III: Aktywne społeczeństwo</p> <p>3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy</p>

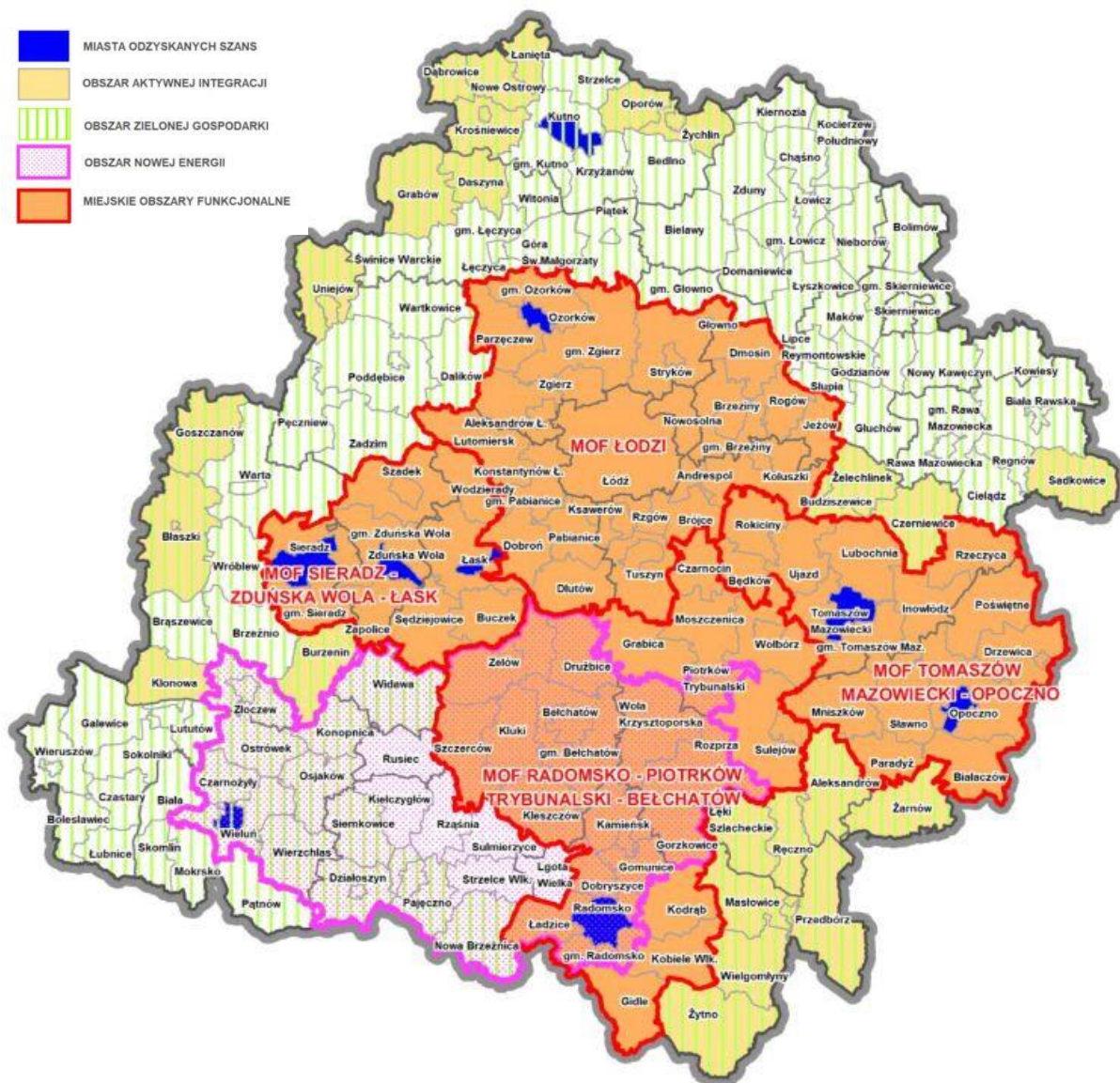
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa łódzkiego 2030 wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które dla pełnego wykorzystania ich potencjałów rozwojowych wymagają zewnętrznej interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie w nich zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Obszary interwencji (Obszary Funkcjonalne) będą stanowić podstawę pozwalającą powiązać cele rozwojowe Strategii Rozwoju Województwa łódzkiego z typami poszczególnych obszarów. Gmina Osjaków zakwalifikowana została do **Obszaru Zielonej Gospodarki** oraz do **Obszaru Nowej Energii**.

Obszar Zielonej Gospodarki obejmuje gminy z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowanych do rozwoju turystyki, położone poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi. W gminach o wysokim potencjale rolniczym przewiduje się ochronę gruntów rolnych i rozwój tej wiodącej funkcji w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, zakładając m.in. wprowadzenie nowych technologii, rozwój współpracy i wspieranie sektora przetwórstwa rolno-spożywczego. Na Obszarze Zielonej Gospodarki jako istotną wskazano konieczność dywersyfikacji gospodarczej gmin, poprzez rozwój turystyki, obejmujący rozbudowę infrastruktury turystycznej, kreowanie marki oraz promocję walorów przyrodniczych i kulturowych. Dla rozwoju funkcji rolniczej i turystycznej za kluczowe uznano działania w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu, obejmujące m.in. zwiększenie zdolności retencyjnych zlewni, ochronę przeciwpowodziową i przeciwpożarową.

Obszar Nowej Energii obejmuje gminy związane z przemysłem górniczym i energetycznym węgla brunatnego, zarówno bezpośrednie tereny górnicze i górniczego leja depresji, jak i strefy powiązań gospodarczych i zatrudnienia w sektorze górniczo-energetycznym. Działania kierowane dla tego obszaru mają za zadanie zmniejszenie negatywnych skutków transformacji energetycznej, koniecznej dla osiągnięcia celów klimatycznych i obejmują zarówno rozwój

innowacyjnych przedsiębiorstw, dywersyfikujących strukturę gospodarczą, wspieranie inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej, wdrożenie modelu gospodarki obiegu zamkniętego, jak również działania z zakresu podniesienia jakości kształcenia oraz rozwoju usług społecznych.

Ryc. 8. Obszary strategicznej interwencji na terenie województwa łódzkiego
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Ryc. 9. Zasięg Obszaru Zielonej Gospodarki
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Ryc. 10. Zasięg Obszaru Nowej Energii
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy, Rada Gminy oraz odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • stymulowanie i koordynacja działań • integrowanie zasobów
Rada Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
komórki organizacyjne Urzędu Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja działań • poszukiwanie nowych źródeł finansowania • monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji • realizacja

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Osjaków,
- Program Rewitalizacji Gminy Osjaków do 2023 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Osjaków na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026,
- Program Usuwania Azbestu z terenu Gminy Osjaków na lata 2012-2032,
- Roczny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Osjaków,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osjaków na lata 2014-2023,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024,
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Osjaków na lata 2021-2023,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Osjaków na lata 2018-2027,
- Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2022-2024,

- Roczny program współpracy Gminy Osjaków z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Osjaków na lata 2019-2023.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska, wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, strategia rozwiązywania problemów społecznych oraz programy roczne. Nieodłącznym elementem planowania strategicznego jest również racjonalna polityka przestrzenna, której wyrazem jest aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dlatego też w okresie realizacji Strategii zaleca się wykonanie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z uwagi na to, że część działań będzie miała charakter rewitalizacyjny, przewiduje się również opracowanie gminnego programu rewitalizacji.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat wieluński. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informację o stanie realizacji danego działania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Osjaków na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027, ogólnopolskich programów operacyjnych, Krajowego Planu Odbudowy;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Powiatu Wieluńskiego i Samorządu Województwa Łódzkiego,
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 daje jednostkom samorządu terytorialnego szansę na pozyskanie środków z nowej puli dofinansowań. Budżet w ramach nowej polityki spójności opiewa na kwotę 392 miliardów euro i przewiduje inwestycje w krajowe oraz regionalne programy ukierunkowane na m.in. wzrost gospodarczy, rynek pracy, społeczną integrację i pogłębianie współpracy.

Środki unijne w nowej perspektywie będą lokowane w ramach dotychczasowych funduszy, m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) czy Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+), ale także w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) – nowego instrumentu finansowego, którego celem jest wsparcie obszarów borykających się z problemami w związku z transformacją energetyczną. FST stanowi I filar mechanizmu sprawiedliwej transformacji, będącego elementem Europejskiego Zielonego Ładu.

Region Bełchatowa, w tym Gmina Osjaków, został wytypowany jako jeden z obszarów transformacji, który otrzyma wsparcie w ramach FST. Daje to samorządom ogromne szanse na pozyskanie dotacji na m.in. modernizację lokalnej gospodarki, łączność cyfrową, czystą energię, redukcję emisji, ale także na łagodzenie społecznych skutków przemian gospodarczych (np. wsparcie przekwalifikowania pracowników).

Ponadto samorzady będą miały do dyspozycji środki z nowych programów krajowych, m.in.:

- **FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027** – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska)
- **FENG – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej gospodarki** – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu)
- **FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027** – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne)
- **FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027** – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe)

Gmina będzie miała do dyspozycji również środki z nowego programu Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027 (FEŁ 2027), będącego kontynuacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. W nowej perspektywie budżet dla województwa łódzkiego wyniesie 2,745 mld euro. Filarami FEŁ 2027 będą: konkurencyjna i inteligentna gospodarka, sprawiedliwa transformacja energetyczna i dążenie do gospodarki zeroemisyjnej o obiegu zamkniętym, adaptacja do zmian klimatu, włączenie społeczne i zintegrowany rozwój lokalny.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Osjaków.

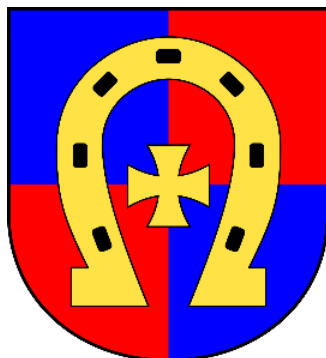
Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem wieluńskim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczania limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z uchwałą nr LX/286/22 Rady Gminy Osjaków z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2022-2032, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w perspektywie od 2023 do 2030 roku wyniesie około 23,5 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

**Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospo-
darczej i społecznej
Gminy Osjaków**
do Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030

Osjaków, 2022

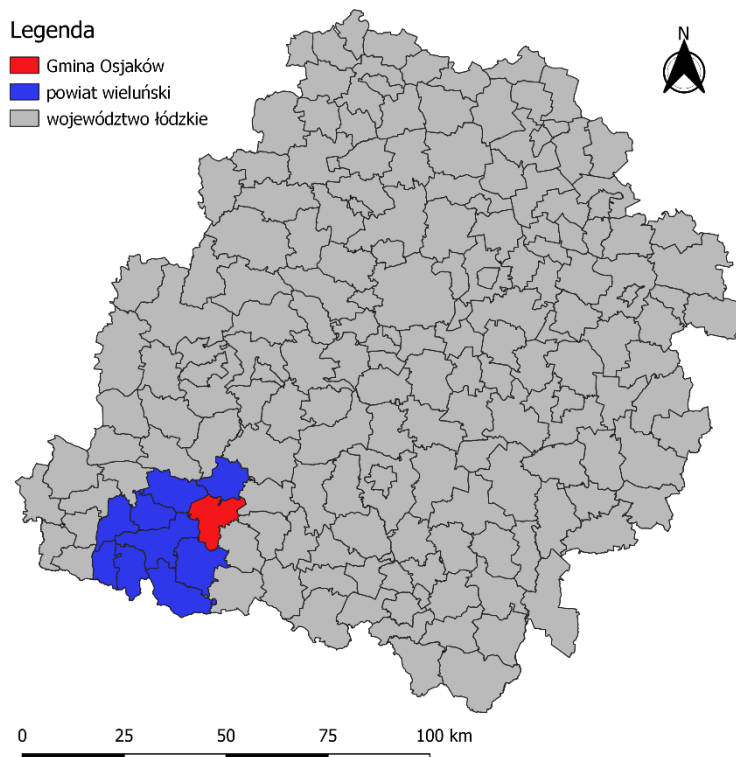
SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	48
1.1. Informacje ogólne	48
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	49
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe.....	53
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	58
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	58
2.2. Infrastruktura i środowisko.....	62
<i>Infrastruktura drogowa.....</i>	<i>62</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>62</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>64</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>65</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	66
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>66</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków.....</i>	<i>68</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>70</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	72
3.1. Demografia	72
3.2. Kapitał społeczny.....	74
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>74</i>
<i>Edukacja</i>	<i>75</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>77</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>81</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy - Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe oraz Partnerzy Gminy</i>	<i>82</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	83

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Osjaków jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części powiatu wieluńskiego, w zachodniej części województwa łódzkiego, nad rzeką Wartą. Według danych GUS Gmina Osjaków w 2021 roku liczyła 4 743 mieszkańców, natomiast jej powierzchnia wynosiła 101,09 km², co stanowiło 10,9% powierzchni powiatu. Liczba mieszkańców w stosunku do powierzchni Gminy przedstawia dane dotyczące gęstości zaludnienia, która w 2021 wyniosła 47 os./km².

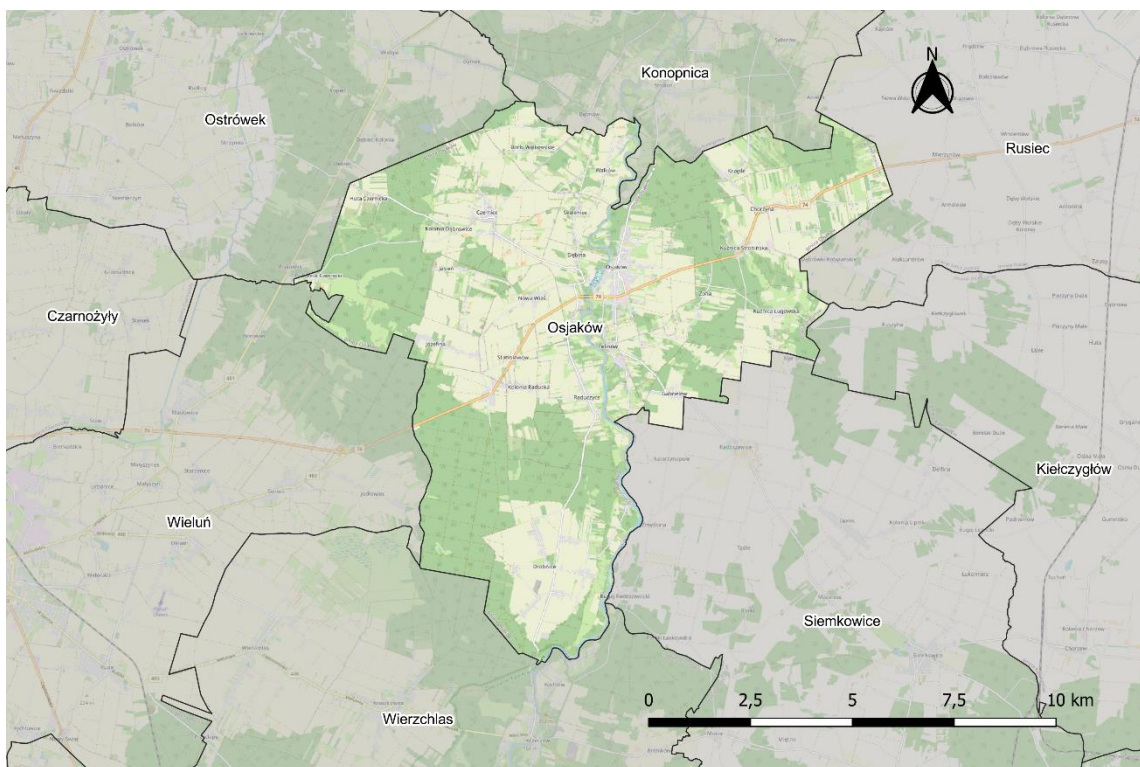

Ryc. 11. Położenie Gminy Osjaków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W skład Gminy wchodzi 20 sołectw, tj.: Borki Walkowskie, Chorzyna, Czernice, Dębina, Dolina Czernicka, Drobnice, Felinów, Gabrielów, Jasień, Józefina, Kolonia Raducka, Krzętle, Kuźnica Ługowska, Kuźnica Strobińska, Nowa Wieś, Osjaków, Raduczyce, Raducki Folwark, Walków i Zofia. Łącznie na terenie Gminy znajduje się 26 miejscowości, z czego siedzibą Gminy jest wieś Osjaków.

Osjaków od północy graniczy z gminą Konopnica (powiat wieluński), od północno-zachodu z gminą Ostrówek (powiat wieluński), od południowo-zachodu z gminą Wieluń (powiat wieluński), od południa z gminą Wierzchlas (powiat wieluński), od południowo-wschodu z gminą Siemkowice (powiat pajęczański), od wschodu z gminą Kietczygłów (powiat pajęczański), natomiast od północno-wschodu graniczy z gminą Rusiec (powiat bełchatowski).

Ryc. 2. Położenie Gminy Osjaków na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Osjaków jest oddalona od stolicy województwa łódzkiego - Łodzi o około 90 km (około 1 h 20 min podróży samochodem), od Katowic o około 140 km (około 2 h podróży samochodem), od Wrocławia o około 150 km (około 1 h 45 min podróży samochodem) oraz od Opola o około 110 km (około 1 h 50 min podróży samochodem). Dojazd do większych ośrodków miejskich umożliwia droga krajowa nr 74 przebiegająca przez Gminę na osi wschód-zachód w kierunku Bełchatowa i Piotrkowa Trybunalskiego (na wschodzie) oraz Wielunia (na zachodzie). Przez Gminę Osjaków nie przebiega żadna droga o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższą taką drogą jest droga ekspresowa S8 (ok. 30 min do najbliższego węzła) łącząca Wrocław z Białymstokiem stanowiąca polską część trasy E67, a następnie autostrada A1 łącząca Gdańsk z Piotrkowem Trybunalskim oraz Częstochową z Gorzyczkami, stanowiąca polską część trasy E75. Brak jest dróg wojewódzkich.

W Gminie nie ma dworca kolejowego. Mieszkańcy w celu podróży pociągiem muszą najpierw udać się do Wielunia, gdzie znajdują się stacje kolejowe Wieluń oraz Wieluń Dąbrowa, położone na linii kolejowej nr 181 łączącej Herby Nowe z Oleśnicą. Na stacji Wieluń zatrzymują się pociągi przewoźnika Intercity, relacji Piła Główna-Kraków Główny oraz przewoźnika Polregio, relacji Wieluń Dąbrowa-Tarnowskie Góry.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 Gmina Osjaków została zaliczona do Obszaru Zielonej Gospodarki oraz Obszaru Nowej Energii.

Obszar Zielonej Gospodarki w rozumieniu Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego pełni funkcję terenów posiadających rozbudowane walory przyrodnicze ze względu na liczbę użytków rolnych, ilość wód powierzchniowych, lesistość terenu oraz potencjał turystyczny. Zielona gospodarka definiowana jest poprzez rozwój rolnictwa, terenów uprawnych w celu zwiększenia produkcji, wykorzystania zasobów mineralnych ziemi oraz samowystarczalność w produkcji upraw. Drugim istotnym aspektem

obszaru jest potencjał krajobrazowy, który województwo zamierza wykorzystać w celu rozwoju sektora turystycznego. Ostatnim celem jest zwiększenie hydrochłonności terenów, szczególnie narażonych na prawdopodobieństwo występowania powodzi. Osjaków kwalifikuje się do powyższego obszaru ze względu na występowanie rzeki Warty posiadającej walory krajobrazowe oraz występowanie licznych terenów uprawnych wykorzystywanych na produkcję owocowo-warzywną.

Obszar Nowej Energii skupia się natomiast na transformacji górniczo-energetycznej, tj. rozwiązaniu problemów związanych z likwidacją kopalni, a przy tym odpowiadających im miejsc pracy. Nowa energia ma na celu dbałość o nowe miejsca zatrudnienia redukujące regresję gospodarki. Kluczowym narzędziem identyfikującym obszary potrzebujące wsparcia gospodarczego jest Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego. Plan uszczegóławia możliwość wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, nie wykluczając wsparcia z pozostałych funduszy krajowych czy europejskich. Istotnym celem jest przemiana gospodarki na neutralną dla klimatu, co poprawi jakość życia mieszkańców obszaru. Dodatkowo planowane działania przyspieszą rozwój przedsiębiorczości ze względu na zapotrzebowanie na firmy stosujące technologie OZE. W sferze społecznej problematyczną kwestią będzie przekwalifikowanie pracowników sektora górniczego.

Z kolei w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego 2030+ Gmina Osjaków została zaliczona do Turystycznego Obszaru Funkcjonalnego Doliny Warty, który rozciąga się wzdłuż dolin rzek Warty, Prosną a także częściowo Widawki oraz Neru i wyróżnia się walorami przyrodniczymi i kulturowymi, będącymi podstawą rozwoju m.in. turystyki aktywnej (kajakowej na rzekach Warcie i Widawce, jeździeckiej, z wykorzystaniem ośrodków jazdy konnej, rowerowej, pieszej), kulturowej i uzdrowiskowej, a także przyrodniczej, edukacyjnej i geoturystyki. Do najważniejszych wyzwań rozwojowych tego obszaru zaliczono słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną, niewystarczającą promocję dziedzictwa kulturowego i cyklicznych imprez kulturalnych oraz presję urbanizacyjną na tereny cenne przyrodniczo i obszary zalewowe.

Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski przeprowadzoną na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Gmina Osjaków została zaliczona do gmin wiejskich o rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (pod względem turystyki oraz funkcji wielkopowierzchniowych, w tym przemysłu wydobywczego). Największy udział w strukturze użytkowania terenu zajmują użytki rolne (57%). Drugie miejsce pod tym względem stanowią lasy (36%). Pomimo tego, że dominującą rolę w Gminie odgrywa rolnictwo, Gmina nie posiada korzystnych warunków dla jego rozwoju. Wśród użytków rolnych grunty orne stanowią 78% powierzchni, w dalszej kolejności znajdują się łąki (13%), pastwiska (8,3%) oraz sady (0,7%). Dominują gleby V i VI klasy bonitacyjnej, stanowiące łącznie około 77%. Najlepsze gleby należą do III klasy bonitacyjnej i zajmują około 81 ha (1,4% użytków rolnych). Dodatkowo gleby te nie tworzą zwartych kompleksów, a są rozproszone w północnej i środkowej części Gminy. Lasy skoncentrowane są natomiast w części północno-zachodniej, południowo-zachodniej i południowej oraz w części północno-wschodniej i północnej w otoczeniu rzeki Węznicy.

Przez środek Gminy przepływa rzeka Warta, która dzieli ją na dwie części - wschodnią i zachodnią. Jest ona również największym źródłem zagrożenia powodziowego. Z obliczeń IMGW w Poznaniu wynika, że około 689 ha (7%) powierzchni Gminy jest szczególnie zagrożonych powodzią. Obszary te nie są zainwestowane, jednak konieczna jest ich ochrona przez rozwój zabudowy w celu ograniczenia skutków powodzi i podtopień. Prawdopodobieństwo występowania poziomu wody wielkiej wynosi na tych obszarach 1%.

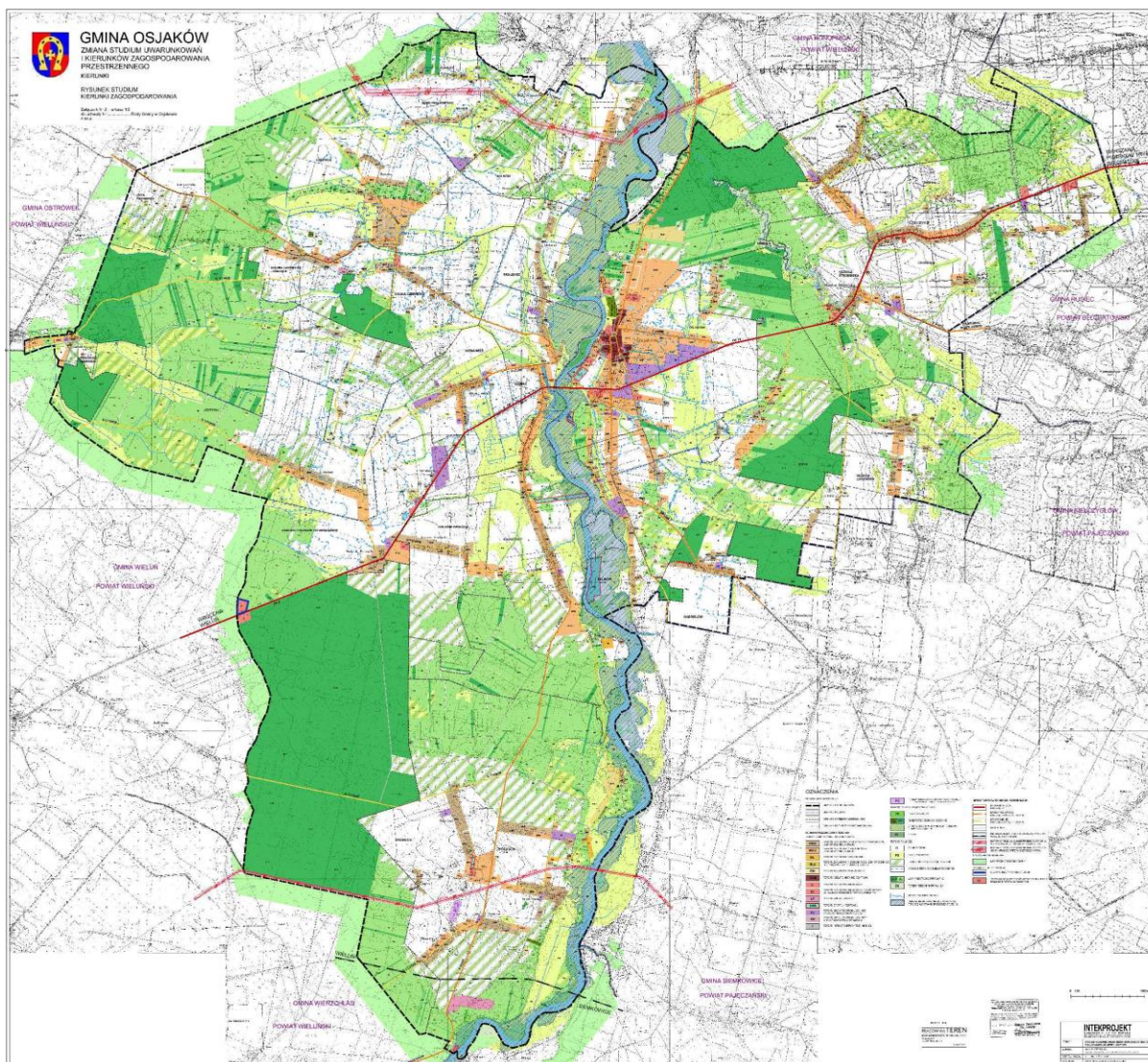
Biorąc pod uwagę charakter zabudowy, w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy można wyróżnić następujące obszary:

- 1) centralny (Osjaków), w którym dominuje funkcja mieszkaniowa, dobrze wykształcona funkcja usługowa o znaczeniu lokalnym oraz produkcyjno-usługowa;
- 2) południowy (Drobnice), w którym dominuje funkcja przyrodnicza, rolnicza i rekreacyjna;

- 3) centralno-zachodni (Borki Walkowskie, Czernice, Dolina Czernicka, Kolonia Dolina Czernicka, Jasień, Józefina), w którym dominuje funkcja rolnicza i mieszkaniowa;
- 4) wschodni (Chorzyna, Krzętłe, Kuźnica Strobińska, Zofia, Kuźnica Ługowska, Gabrielów), w którym dominuje funkcja mieszkaniowa, przyrodnicza i rolnicza.

Największym ośrodkiem Gminy jest miejscowość Osjaków skupiająca prawie 30% mieszkańców Gminy. Odznacza się ona również najwyższą koncentracją zabudowy z funkcjami usługowymi, handlowymi, przemysłowymi, administracyjnymi oraz społeczno-kulturowymi. Jako jedyna miejscowość gminna posiada złożony układ przestrzenny z ukształtowanym centrum posiadającym cechy miejskie. Jest to układ nieprzypadkowy. Osjaków był kiedyś osadą miejską i do dzisiaj zachowały się w nim cechy średniowiecznego miasteczka z centralnie położonym placem i prostopadle odchodzącymi od niego ulicami. Jego rozwojowi sprzyjała lokalizacja nad rzeką Wartą, a także na szlaku łączącym Wieluń ze Szczercowem. Prawa miejskie uzyskał on prawdopodobnie w XV wieku, a utracił je w 1763 roku, kiedy to miasto doszczętnie spłonęło i utraciło znaczną część mieszkańców. Dla pozostałych miejscowości dominuje zabudowa liniowa oraz rozproszona, wśród której występują pojedyncze obiekty usługowe i produkcyjne, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego.

Nadrzędnie obowiązującym dokumentem planistycznym jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Osjaków przyjęte Uchwałą Nr L/232/2010 Rady Gminy w Osjakowie z dnia 9 listopada 2010 r., a następnie zmienione Uchwałą Nr X/52/19 Rady Gminy Osjaków z dnia 30 maja 2019 r. Wprowadzona zmiana dotyczyła zmiany funkcji dwóch działek w miejscowości Raducki Folwark o całkowitej powierzchni 1,95 ha, a także dostosowanie ustaleń zmiany studium w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz pod względem nowych wymogów ustawowych.

Ryc. 3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Osjaków
 Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osjaków

Na terenie Gminy obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pokrywających w 100% obszar gminy.

Jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pokrywa prawie wszystkie tereny zurbanizowane. Plan ten został przyjęty uchwałą nr VI/26/19 Rady Gminy Osjaków z dnia 4 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Osjaków i był dwukrotnie zmieniany:

- Uchwałą nr XV/67/19 Rady Gminy Osjaków z dnia 16 września 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek o ewidencyjnych nr 120/1 i 120/2 w obrębie Raducki Folwark Stanisławów, Gmina Osjaków.
- Uchwałą nr XLV/223/21 Rady Gminy Osjaków z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów obrębu Osjaków.

Pozostałą niezurbanizowaną część gminy obejmuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XIX/92/2004 Rady Gminy Osjaków z dnia 12 lipca 2004 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Osjaków.

Ponadto obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XVIII/105/2016 Rady Gminy Osjaków z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu obrębu Raduczyce w Gminie Osjaków.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski według Jerzego Kondrackiego obszar Gminy Osjaków należy do:

- megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej,
- prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego,
- subprowincji Niziny Środkowopolskiej,
- makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej,
- oraz w całości do mezoregionu - Międzyrzecze Pysznaj i Niecieczy.

Tereny Gminy leżą w Kotlinie Szczercowskiej otoczonej wysoczyznami Łaską, Złoczewską i Bełchatowską oraz Wyżyną Wieluńską. W kotlinie występują liczne pofalowane równiny o średnich wysokościach od 150 do 170 m. n.p.m. Obszar o najwyższym położeniu to wzniesienie zlokalizowane w południowej części Gminy o wysokości 203,3 m. n.p.m., znajduje się w obrębie kolonii: Nowiny, Podkochlew i Zagóry w miejscowości Drobnice. Obszar o najniższym położeniu to dolina Warty w północnej części Gminy o wysokości około 151 m. n.p.m.

Średnia roczna temperatura w Gminie Osjaków wynosi około 7,7°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, dla którego średnie temperatury wynoszą 18°C, w pogodnych latach osiągając nawet 25°C. Najchłodniejszym miesiącem jest luty, gdy średnie temperatury kształtują się na poziomie -3,0°C. Średnia suma opadów atmosferycznych na terenie gminy wynosi 580-600 mm. Największe opady przy padają na miesiące letnie: lipiec i sierpień. Wiatr najczęściej wieje z kierunku zachodniego i północno-zachodniego.

Główny zasób wód powierzchniowych stanowi rzeka Warta urozmaicająca walory krajobrazowe, a także jej prawostronny dopływ - rzeka Wężnica mająca swoje źródło w okolicach Siemkovic oraz przepływająca przez obszar Kotliny Szczercowskiej. Mieszkańcy i turyści wykorzystują trasę wodną do spływów kajakowych, przy której występuje przystań wraz z zapleczem sanitarnym i miejscami do wypoczynku. Przy Punkcie Informacji Turystycznej istnieje możliwość wypożyczenia kajaków. Na trasie Krzczów - Osjaków spływy zostały podzielone na poszczególne etapy, a częściowo istnieje możliwość zmiany szlaku wodnego na rowerowy, pieszy bądź konny.

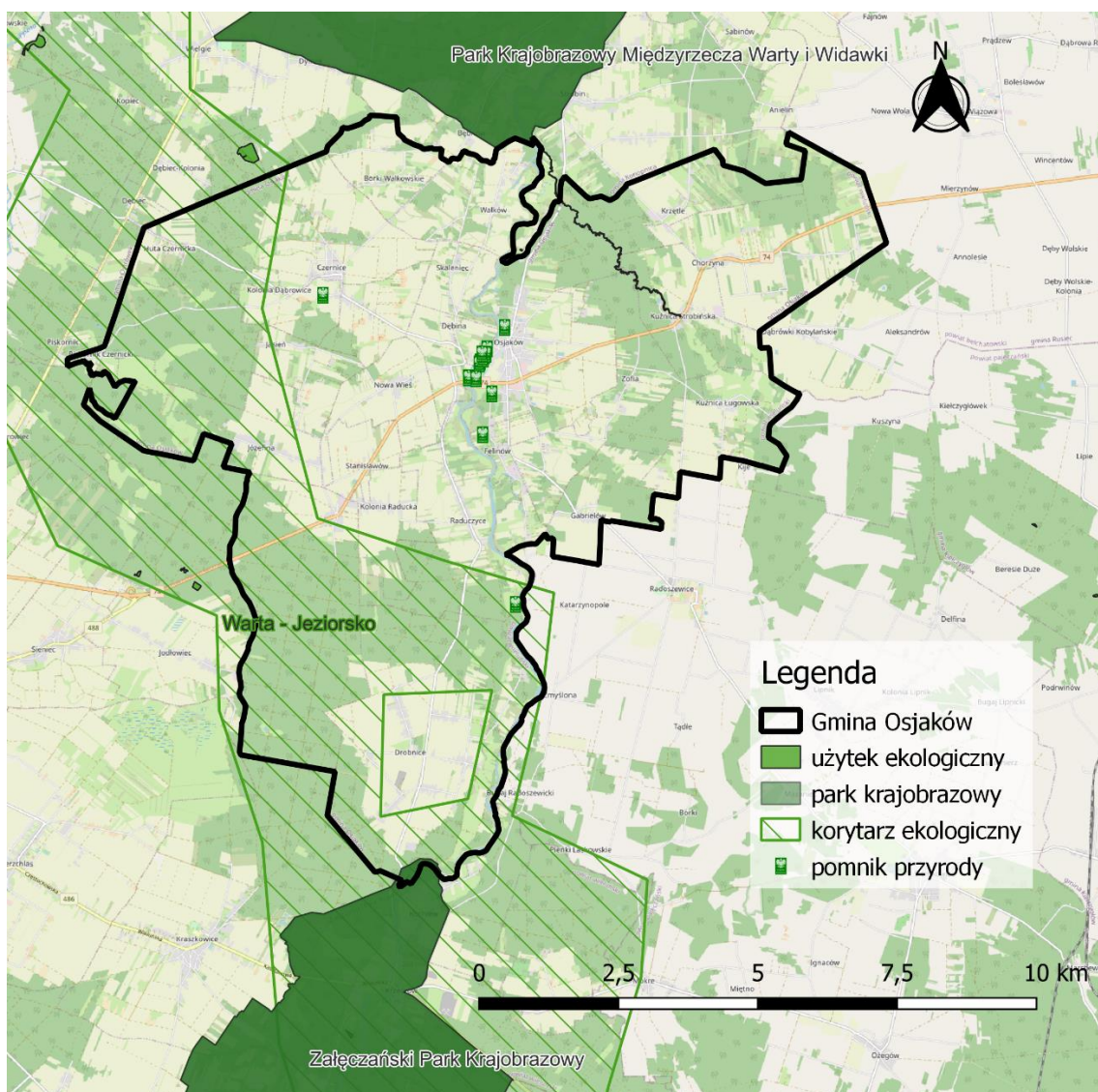
Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy wzbogaca korytarz ekologiczny Warta-Jeziorsko położony w jej zachodniej części. Celem utworzenia było zachowanie znaczenia zbiornika dla ptaków wodno-błotnych, które wymagają: wysokiego poziomu wody w okresie wiosennym, obniżania poziomu wody latem i jesienią do powstawania płytkich rozlewisk oraz zachowania w stanie naturalnym koryta rzeki.

Co więcej, w granicach Gminy znajduje się Załęczański Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną (w południowej części), a także otulina Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, który przylega do jej północnej części. Załęczański Park Krajobrazowy utworzony został uchwałą nr XIII/50/78 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu dnia 5 stycznia 1978 roku. Celem jego powołania była ochrona jurajskiego krajobrazu Wyżyny Wieluńskiej. Park obejmuje tereny leżące w zakolu rzeki Warty, tzw. Łuk Załęczański oraz przełomy Warty przez Wyżynę Wieluńską. Powierzchnia parku wynosi 14 750 ha, a jego otuliny 12 010 ha. Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki został powołany uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 14 września 1989 roku w celu ochrony cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Powierzchnia Parku wynosi 25 330 ha.

Dodatkowo na terenie Gminy mieści się Osjakowski Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy o powierzchni 2492 hektarów. Przedmiotem ochrony zespołu jest dolina rzeki Warty oraz odcinek doliny rzeki Wężnicy. Wyznaczenie niniejszego Zespołu jest o tyle istotne, że obejmuje on powierzchnię istotną do

zachowania ciągłości systemów przyrodniczych, pomiędzy Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki a Załęczańskim Parkiem Krajobrazowym. Teren ten jest ostoją ptaków wodno-błotnych, na którym występuje aż 230 gatunków, z czego 145 gatunków lęgowych.

Poniższy rysunek przedstawia formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Osjaków. Oprócz wspomnianych wcześniej prawnie chronionych obszarów przyrodniczych, występuje również 13 pomników przyrody zlokalizowanych w miejscowościach: Osjaków, Kolonia Dąbrowice, Felinów, Kajdas. Należą do nich: grupa 4 brzoź brodawkowatych, brzoza brodawkowata (1 szt.), czeremcha zwyczajna (1 szt.), dąb szypułkowy (6 szt.), jesion wyniosły (1 szt.), lipa drobnolistna (1 szt.), szaktak pospolity (1 szt.) oraz wiąz szypułkowy (1 szt.).

Ryc. 5. Wybrane formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Osjaków
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Wpływ wydarzeń historycznych na dziedzictwo kulturowe Gminy Osjaków sięga czasów XVII wieku, gdy Osjaków posiadał prawa miejskie, a na starym rynku prowadzony był handel towarami w dużej mierze prowadzony przez napływającą ludność żydowską. Z tego czasu zachowała się synagoga czy cmentarz żydowski, które dzisiaj są wpisane do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Historia wojen światowych naznaczyła także miejsca pamięci narodowej, takie jak pomnik poświęcony ofiarom niemieckiego ludobójstwa podczas II wojny światowej oraz mogiły powstańców 1863 roku i ofiar terroru znajdujące się na parafialnym cmentarzu.

Gminna Ewidencja Zabytków w Osjakowie posiada aż 60 obiektów z rozróżnieniem na trzynaście miejscowości. Obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (8 obiektów) znajdują się również w Gminnej Ewidencji Zabytków. Dane zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 3. Wypis z Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Osjaków

Wojewódzka Ewidencja Zabytków		
1.	Osjaków	Układ urbanistyczny - Osjaków;
2.		Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza - Osjaków, ul. Rynek, 1912-1914 r.;
3.		Kościół w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza - Osjaków, ul. Rynek, 1909-1914 r.;
4.		Otoczenie kościoła w granicach trwałego ogrodzenia przykościelnego w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza - Osjaków, ul. Rynek, 1909-1914 r.;
5.		Plebania w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza - Osjaków, ul. Rynek 10, budynek murowany, 1904r., restaurowany 1924 r.;
6.		Cmentarz parafialny - Osjaków, ul. Cmentarna, XIX - XX w.;
7.		Synagoga - Osjaków, ul. Częstochowska 3, budynek murowany, ok. k. XIX w.;
8.		Cmentarz żydowski - Osjaków, dz. ewid. nr 13, XVIII w.;
Gminna Ewidencja Zabytków		
9.	Borki Walkowskie	Dom nr 10 - Borki Walkowskie 10, dom drewniany; k. XIX w., przen. i ściana murowana z 1946 r.;
10.	Chorzyna	Szkoła - Chorzyna 27, obiekt murowany, XX w.;
11.		Transzeje przeciwczołgowe - Chorzyna, 1944 r.;
12.		Zespół bunkrów powojennych - Chorzyna, 1944 r.;
13.	Czernice	Dom - Czernice 21, dom drewniany, ok. 1946 r.;
14.	Dębina	Kapliczka, Dębina;
15.	Drobnice	Szkoła - Drobnice, obiekt murowany, ok. 1935 r.;
16.		Dom - Drobnice 44 (faktycznie pod nr 45), dom drewniany, p. XX w.;
17.		Dom - Drobnice 101, dom drewniany, ok. 1931 r.;
18.		Dom - Drobnice 163, dom drewniany, p. XX w.;
19.	Folwark Raducki	Dom - Folwark Raducki 32, dom murowany, ok. 1937 r.;
20.	Huta Czernicka	Dom - Huta Czernicka 3, dom drewniany; l. 30-te XX w.;
21.	Kajdas	Dom nr 1 w zagrodzie - Kajdas 1, dom drewniany, ok. 1918 r.;
22.		Młyn wodny w zagrodzie nr 1- Kajdas 1, budynek drewniany, 1905 r.;
23.	Kolonia Raducka	Szkoła Podstawowa - Kolonia Raducka 41, budynek murowany, ok. 1927 r.;
24.	Krzętle	Krzyż przydrożny - Krzętle, drewniany;
25.		Krzyż przydrożny- Krzętle;
26.	Kuźnica Ługowska	Dom - Kuźnica Ługowska 6, dom drewniany lata 30-te XX w., przen. ok. 1950 r.;
27.		Dom - Kuźnica Ługowska 8, dom drewniany, l. 20-te XX w., restaurowany 1995 r.;
28.		Dom - Kuźnica Ługowska 32, dom drewniany, pocz. XX w.;
29.	Osjaków	Dwór w zespole dworskim, ob. dom - ul. Sieradzka 2;
30.		Owczarnia w zespole dworskim, ob. dom - ul. Rynek 1;

31.		Organistówka w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi i św. Kazimierza - Osjaków,, ul. Częstochowska 10, budynek murowany, p. XIX w.;
32.		Dawna Siedziba Towarzystwa Gimnastycznego Sokół - Osjaków, ul. Sieradzka 29, budynek murowany, 1931 r.;
33.		Dom - Osjaków, ul. Cegielniana 8, dom murowany, ok. 1930 r.;
34.		Dom - Osjaków, ul. Częstochowska 5, dom murowany, ok. 1928 r.;
35.		Dom - Osjaków, ul. Częstochowska 7, dom murowany, ok. 1933 r.;
36.		Dom - Osjaków, ul. Częstochowska 21, dom murowany, 1925 r.;
37.		Dom - Osjaków, ul. Nad Wartą 3;
38.		Dom - Osjaków, ul. Piotrkowska 5, dom drewniany, 1908 r., przen. 1957 r.;
39.		Dom - Osjaków, ul. Północna 8, dom drewniany;
40.		Dom, ob. Gminny Ośrodek Kultury - Osjaków, ul. Przejazd 1, dom murowany, lata 20-te XX w.;
41.		Dom - Osjaków, Rynek 3, dom murowany, pocz. XX w.;
42.		Dom - Osjaków, Rynek 4, dom murowany, pocz. XX w.;
43.		Dom - Osjaków, ul. Sieradzka 4, dom drewniany, l. 20-te XX w.;
44.		Dom - Osjaków, ul. Sieradzka 6, dom murowany, ok. 1920 r.;
45.		Dom - Osjaków, ul. Sieradzka 27, dom murowany, ok. 1939 r.;
46.		Dom - Osjaków, ul. Ścieżkowa 7, dom murowany, ok. 1937 r.;
47.		Dom - Osjaków, ul. Targowa 14, dom murowany, ok. 1928 r.;
48.		Dom - Osjaków, ul. Targowa 16, dom murowany, l. 30-te XX w. okna powiększone w latach 50-tych XX w.;
49.		Dom - Osjaków, ul. Targowa 25, dom murowany, l. poł. XX w.;
50.		Dom - Osjaków, ul. Targowa 31, dom murowany; 1935 r.;
51.		Dom - Osjaków, ul. Targowa 34, dom murowany, ok. 1936 r.;
52.		Dom - Osjaków, ul. Wieluńska 14, dom drewniany; pocz. XX w.;
53.	Raduczyce	Obora w zagrodzie nr 17 - Raduczyce 17, XX w.;
54.		Dom - Raduczyce 34, dom drewniany, p. XX w.;
55.		Dom - Raduczyce 39, dom drewniany, ok. 1910 r.;
56.		Dom - Raduczyce 47, dom drewniany, ok. 1948 r.;
57.		Dom - Raduczyce 49, dom, drewniany, ok. 1948 r.;
58.		Dom - Raduczyce 62, dom, drewniany; 2 poł. XIX w.; przen. 1905 r.; rest.1987 r.;
59.		Dom - Raduczyce 66, dom drewniany, l. 20-te XX w.;
60.		Dom - Raduczyce 72, dom drewniany, p. XX w.; przen. 1945 r.

Źródło: opracowanie własne.

Dnia 14 kwietnia 2022 r. Wójt Gminy wydał zawiadomienie o zmianach w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Osjaków dotyczącej zamiaru włączenia sześciu niewidniejących obecnie w rejestrze kart adresowych następujących obiektów:

- 1) Krzyż przydrożny, Czernice, obiekt drewniany, prawdopodobnie poł. XIX w. (1852 r.);
- 2) Kapliczka przydrożna, Dolina Czernicka, obiekt murowany, l. 40-te XX w.;
- 3) Kapliczka przydrożna, obiekt drewniany, l. 50-te lub 60-te XX w.;
- 4) Kapliczka przydrożna, obiekt drewniany, l. 50-te XX w.;
- 5) Dom nr 34 - Kuźnica Ługowska 34, dom drewniany, pocz. XX w.;
- 6) Krzyż przydrożny - Osjaków ul. Sieradzka 37B, obiekt kamienny, 1926 r..

Co więcej zawiadomienie miało na celu poinformowanie o wyłączeniu z ewidencji poszczególnych kart adresowych obiektów:

- 1) Szkoła - Chorzyna 27, obiekt murowany, XX w. ;
- 2) Dom - Drobnice 44 (faktycznie pod nr 45), dom drewniany, p. XX w.;
- 3) Szkoła Podstawowa - Kolonia Raducka 41, budynek murowany, ok. 1927 r.;
- 4) Dom - Osjaków, ul. Nad Wartą 3;
- 5) Dom - Osjaków, ul. Ścieżkowa 7, dom murowany, ok. 1937 r.;
- 6) Dom - Osjaków, ul. Targowa 16, dom murowany, l. 30-te XX w.;
- 7) Dom - Osjaków, ul. Wieluńska 14, dom drewniany; pocz. XX w.;
- 8) Obora w zagrodzie nr 17 - Raduczyce 17, XX w.;
- 9) Dom - Raduczyce 49, dom, drewniany, ok. 1948 r.;
- 10) Dom - Raduczyce 72, dom drewniany, p. XX w.; przen. 1945 r.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Rynek pracy w Osjakowie skupia się głównie na produkcji i uprawie roli. Gmina jest zlokalizowana w Zagłębiu Chrzanowym, co oznacza, że jej lokalnym produktem jest chrzan. Wiąże się to z organizowaniem wydarzeń, takich jak Wojewódzkie Święto Chrzanu promujące regionalne produkty i potrawy z chrzanem. Organizowane od 2011 roku święto służy również lokalnej społeczności jako wydarzenie integracyjne i promocyjne. Chrzan został wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych w 2007 roku, a początek jego uprawy w omawianym regionie sięga 1926 roku. Ponadto w Osjakowie uprawiane są: pszenica, jęczmień, żyto, owies, kukurydza oraz ziemniaki.

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu wieluńskiego w latach 2017-2021. Na terenie powiatu największą zmianę obserwuje się dla gminy Wieluń, gdzie liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wzrosła o 193. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Gminie Osjaków w roku 2021 stanowiły 6,1% (456 podmiotów) wśród wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie wieluńskim. Udział ten ułokował gminę na czwartym miejscu wśród gmin powiatu.

Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie wieluńskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat wieluński	6 728	100,0%	7 423	100,0%	695
Biała	366	5,4%	436	5,9%	70
Czarnożyły	320	4,8%	332	4,5%	12
Konopnica	265	3,9%	282	3,8%	17
Mokrsko	321	4,8%	403	5,4%	82
Osjaków	392	5,8%	456	6,1%	64
Ostrówek	256	3,8%	325	4,4%	69
Pątnów	503	7,5%	591	8,0%	88
Skomlin	191	2,8%	223	3,0%	32
Wieluń	3 663	54,4%	3 856	51,9%	193
Wierzchlas	451	6,7%	519	7,0%	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

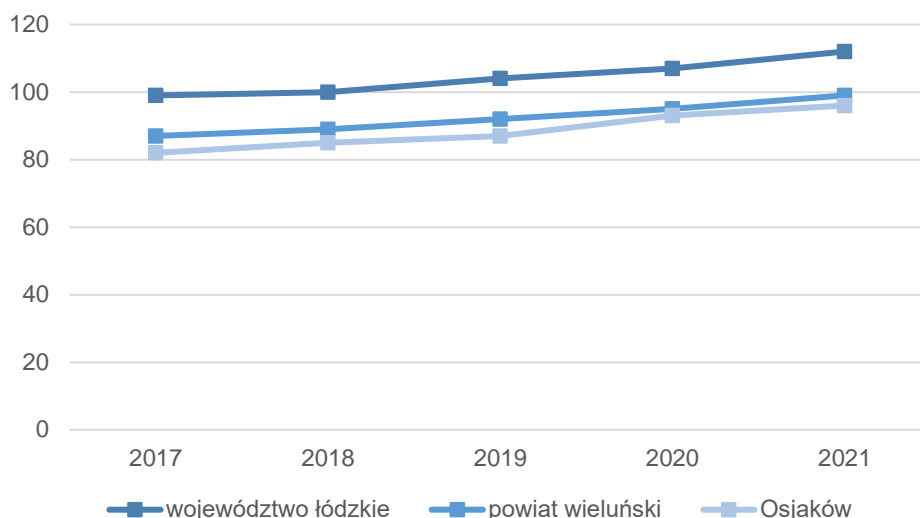
Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Osjaków, największą część podmiotów działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (117 podmiotów), budownictwie (116 podmiotów), a także przetwórstwie przemysłowym (55 podmiotów).

Tab. 3. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Osjaków w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	117	26%
SEKCJA F Budownictwo	116	25%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	55	12%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	34	7%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	4%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	19	4%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	4%
SEKCJA P Edukacja	14	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	7	2%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	2%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	1%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

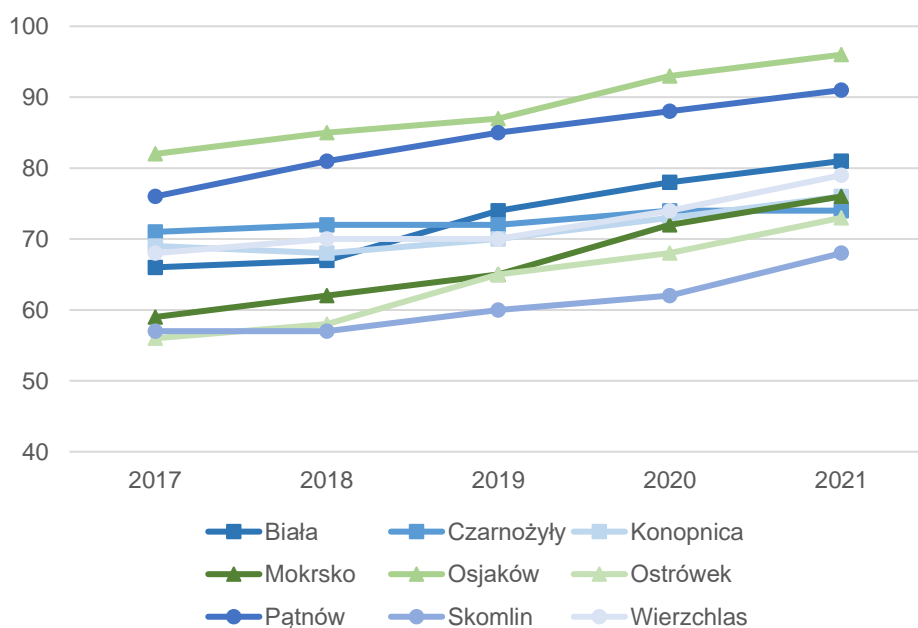
Uzupełniając analizowane dane dotyczące przedsiębiorczości - jej pomiaru można dokonać za pomocą wskaźnika ukazującego liczbę zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w odniesieniu do liczby mieszkańców. Poniższy wykres przedstawia wymieniony wskaźnik w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców w gminie, powiecie oraz w województwie w latach 2017-2021. Gmina Osjaków znajduje się niewiele poniżej średniej dla powiatu i województwa, jednakże odnotowuje stały wzrost w analizowanym okresie. W 2017 roku liczba podmiotów w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców w Gminie Osjaków wynosiła 82, natomiast w 2021 wzrosła o 14.

Ryc. 6. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

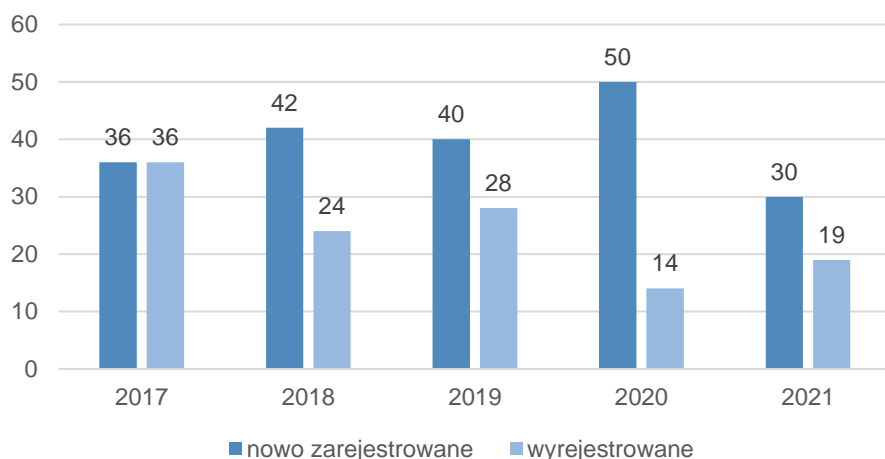
Uzupełnieniem informacji o poziomie rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest analiza liczby zarejestrowanych podmiotów w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w porównaniu do gmin wiejskich powiatu wieluńskiego. W analizowanym okresie wskaźnik ten sukcesywnie wzrastał oraz osiągnął najwyższą wartość w zestawieniu dla pozostałych analizowanych jednostek. Warto zauważyć, że z roku na rok liczba zarejestrowanych podmiotów dla badanych jednostek rośnie.

Ryc. 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Osjaków na tle gmin wiejskich powiatu wieluńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

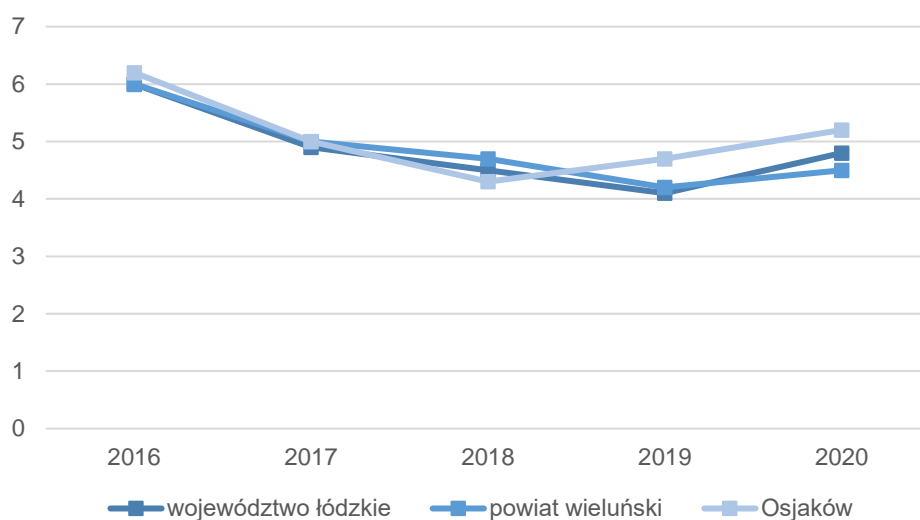
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Osjaków. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2017-2021. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw od 2018 roku corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych.

Ryc. 8. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w latach 2017-2021 w Gminie Osieków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój gospodarczy jednostki powiązany jest również z rynkiem pracy. Dostęp do stabilnego zatrudnienia i satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Osieków. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2016-2020. W latach 2016-2018 dla wartości odnoszących się do Gminy zauważalny był trend malejący w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 6,2% w roku 2016, do poziomu 4,3% w roku 2018). W roku 2019 nastąpiło odwrócenie spadkowego trendu w tym zakresie i liczba osób pozostających bez stałego zatrudnienia ponownie wzrosła do poziomu 5,2%. Jednocześnie podobną tendencję w zakresie kształtowania się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie wieluńskim oraz województwie łódzkim. Taki stan rzeczy związany był w dużej mierze ze skutkami gospodarczymi globalnej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Ryc. 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Osieków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Na terenie Gminy Osjaków występują trzy kategorie dróg: droga krajowa - nr 74 o długości 17,0 km, drogi powiatowe o długości 30,07 km i drogi gminne o długości 84,6 km. Ponadto na terenie Gminy znajdują się drogi niezaliczone do żadnej z w/w kategorii, a stanowiące podstawowe ciągi komunikacyjne dla mieszkańców, które zgodnie z Ustawą o drogach publicznych są drogami wewnętrznymi. Długość dróg wewnętrznych wynosi 72,1 km. Łączna długość dróg, w zarządzie Gminy Osjaków wynosi 156,7 km.

Najistotniejszą trasą przebiegającą przez Gminę jest droga krajowa nr 74 relacji Wieluń - Kielce - Zamość - Zosin (przejście graniczne). Trasa wlicza się pod względem klasyfikacji do dróg głównych ruchu przyspieszonego. Droga krajowa od strony zachodniej zaczyna się w województwie łódzkim w miejscowości Sokolniki i łączy się z drogą ekspresową nr S8. W kierunku wschodnim przebiega przez województwo świętokrzyskie i lubelskie, gdzie kończy się w Zosinie na przejściu granicznym Polski z Ukrainą.

W Gminie znajdują się następujące drogi powiatowe:

- 4526E w relacji Kuźnica Strobińska-Dąbrówki Kobyłańskie-Obrów o długości 1,355 km,
- 4529E w relacji Krzczów-Osjaków-Huta Czernicka-Skrzynno-Emanuelina o długości 28,702 km,
- 4530E w relacji Osjaków-Nowa Wieś o długości 3,284 km,
- 4536E w relacji Rychłocice-Osjaków-Siemkowice-Pajęczno o długości 16,202 km.

W celu polepszenia dostępności i zwiększenia jakości dróg gminnych Gmina Osjaków planuje remont, modernizację lub budowę następujących dróg gminnych:

- drogi gminnej nr 117321E ul. Wieluńska i ul. Spacerowa,
- drogi gminnej nr 117304E Dolina Czernicka - Jasień,
- drogi gminnej nr 117309E Kuźnica Ługowska,
- drogi gminnej nr 117310E Kuźnica Strobińska,
- drogi gminnej nr 117302E Czernice - granice gminy Konopnica,
- drogi gminnej nr 117306E Kolonia Raducka - Raduczyce,
- drogi gminnej nr 117320E ul. Targowa do drogi pow. 4536E,
- drogi gminnej nr 117323E Skaleniec - Kresy.

Przez tereny Gminy przebiegają również ścieżki rowerowe o łącznej długości 3,65 km. Ponadto na jej terenie znajdują się cztery szlaki rowerowe, których całkowita trasa wynosi 24 km.

Na terenie Gminy funkcjonuje transport zbiorowy organizowany głównie przez firmę PKS Wieluń Sp. z o.o., która oferuje stałe kursy. Ofertę uzupełniają prywatni przewoźnicy: Rago Sp. z o.o. - Jeziorzany oraz Usługi przewozowe i pogrzebowe Dawid Beška.

Urządzenia sieciowe

Gmina Osjaków w ramach swoich zadań własnych odpowiada za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu.

Według danych na 2020 rok udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 93,4%. Sieć wodociągowa na koniec 2020 roku posiadała długość 123,6 km.

Stacje uzdatniania wody funkcjonujące na terenie Gminy znajdują się w 3 miejscowościach: Osjaków, Drobnice i Chorzyzna. Stacja w Osjakowie została zmodernizowana w 2010 roku. Obiekt zyskał nowe pompy, zbiornik retencyjny oraz układ sterowania. Modernizacja i rozbudowa stacji w Chorzyźnie miała

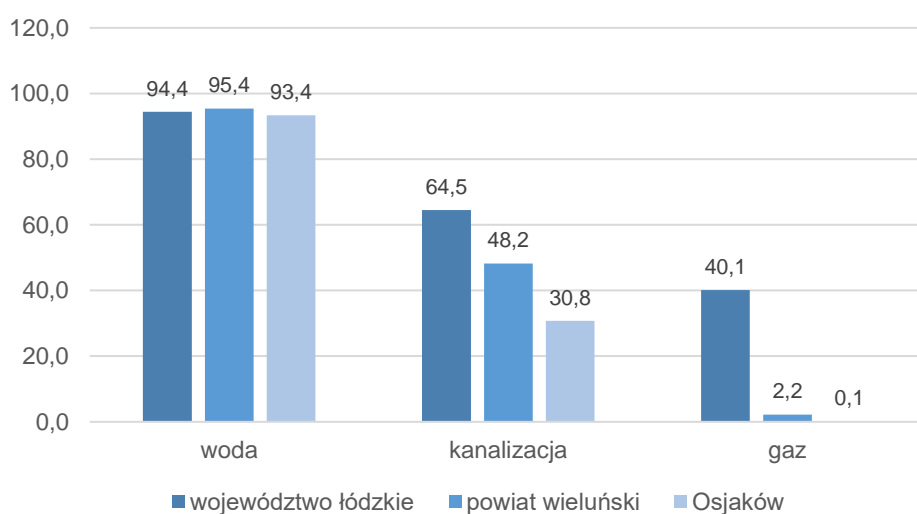
miejsce w 2011 roku. Obiekt zyskał nowe urządzenia technologiczne, zbiornik retencyjny wody uzdatnionej, który zapewnia dobrej jakości wodę pitną oraz odpowiednie ciśnienie wody w sieci. Stacja jest w pełni zautomatyzowana. W 2017 roku w Drobnicach zmodernizowano i rozbudowano stację uzdatniania wody. Przeprowadzone prace spełniają wymagania mieszkańców.

Na terenie Gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków w Osjakowie, która posiada nominalną przepustowość w wysokości 400 m³/d. Obecna przepustowość jest wystarczająca ze względu na nowo wybudowany obiekt spełniający kryteria związane z rozwojem sieci w przyszłości, który planowany jest dla takich miejscowości jak: Raduczyce, Dębina, Zofia, Gabrielów Osjaków.

Według danych na 2020 rok udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej wynosił 30,8%, co świadczy o tym, że aż 62,6% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej bez usług kanalizacyjnych. Sieć kanalizacyjna na koniec 2020 roku posiadała długość 17,9 km, a podpięta była do 478 nieruchomości na terenie całej gminy.

Według danych GUS za 2020 rok, udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci gazowej wynosił 0,1%, co świadczy o niskim wykorzystaniu gazu na cele grzewcze. Sieć gazowa na koniec 2020 roku posiadała długość 3,685 km. Istnieje możliwość rozbudowy sieci przez prywatnego inwestora.

Poniższy wykres przedstawia udział mieszkańców Gminy Osjaków korzystających z instalacji sieciowych na tle średniej dla powiatu wieluńskiego i województwa łódzkiego. W tym zestawieniu największy problem zauważa się w przypadku sieci gazowej, gdzie wskaźnik wynosi 0,1% przy średnich 2,2% dla powiatu oraz 40,1% dla województwa. Poziom skanalizowania na terenie gminy w porównaniu do badanych jednostek wypada niekorzystnie, wynosi on 30,8%, przy czym dla powiatu - 48,2%, a dla województwa 64,5%. Najlepiej wypada poziom zwodociągowania, wskaźnik Gminy Osjaków wynosi 93,4% i jest bliski wskaźnika dla powiatu - 95,4% oraz dla województwa - 94,4%.

Ryc. 10. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Osjaków w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarze gminy nie ma obszarów wykluczonych cyfrowo. Mieszkańcy stale korzystają z Internetu za pomocą operatorów, takich jak Orange lub PRONET-SERWIS. Miejscowości, które posiadają szerokopasmowy Internet, to Osjaków, Drobnice oraz Czernice.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Za utrzymanie czystości i porządku w Gminie Osjaków odpowiada podmiot wyłoniony w drodze przetargu. Odbieranie odpadów komunalnych w Gminie Osjaków odbywa się w sposób zorganizowany w 5 frakcjach: papier, szkło, tworzywa sztuczne takie jak metal i plastik, bioodpady oraz odpady zmieszane. Odbiór odpadów zmieszanych i bioodpadów jest zmienny w ciągu roku. W okresie od listopada do marca - odbiór następuje 1 raz w miesiącu, a w okresie od kwietnia do października - 2 razy w miesiącu. Odbiór metali i innych tworzyw sztucznych występuje z kolei 1 raz w miesiącu, szkło zabierane jest trzy razy rzadziej, czyli co 3 miesiące, natomiast papier tylko 1 raz w roku. Istnieje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Osjaków, który jest nowo wybudowanym obiektem.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Osjaków w latach 2016-2021. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zbieranych z obszaru Gminy zwiększyła się. Zwiększył się także udział odpadów zbieranych w sposób selektywny w całkowitej masie zbieranych odpadów. W 2016 wynosił jedyne 35%, natomiast w 2021 już 45%. W 2018 roku miał miejsce największy udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów - wynosił 52%.

Analizie poddano również poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Na przestrzeni analizowanego okresu prawie wszystkie z wyżej wymienionych wskaźników spełniały dopuszczalne normy. Jedynym wskaźnikiem, który przekroczył dopuszczalne normy był wskaźnik poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, który w 2020 roku wyniósł 46,91%, a więc do wymaganego poziomu zabrakło 3,09%. Zauważyć jednak można, że w latach poprzednich wartość wskaźnika wynosiła wymagane minimum, świadczy więc to o tym, iż problem z poziomem recyklingu tychże surowców pojawił się jedynie w jednym roku. Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych w każdym roku wynosił 100%. Natomiast poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania nie przekroczył wymaganego poziomu w analizowanych latach.

Tab. 4. Stan gospodarki odpadami w Gminie Osjaków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	3976	3 977	3 993	4 010	4 039	4 006
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	983,76	1 036,25	1 146,86	1 104,51	1 074,90	1 197,48
zmieszane	639,58	560,36	546,71	563,34	612,37	656,66
segregowane	344,18	475,89	600,15	541,17	462,52	540,82
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	35%	46%	52%	49%	43%	45%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,25	0,26	0,29	0,28	0,27	0,30

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	19,31	45,55	31,68	41,25	46,91	25,3
	wymagany	18	20	30	40	50	
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	100	100	100	100	100	100
	wymagany	42	45	50	60	70	
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	24,26	24,51	23,05	33,04	26,91	10,1
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Dokumenty, które wspomagają działalność dotyczącą ochrony środowiska, w Gminie Osjaków są następujące:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Osjaków,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Osjaków na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2016-2022,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt dla Gminy Osjaków na rok 2022,
- Programu Usuwania Azbestu z terenu Gminy Osjaków na lata 2012-2032.

W zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) Gmina Osjaków uzyskała dofinansowanie na realizację projektu pn. „Odnawialne źródła energii w Gminie Osjaków” ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. Wartość projektu wyniosła 2 426 986,50 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 1 836 042,50 zł. Zakres projektu obejmował montaż 70 instalacji fotowoltaicznych oraz wymianę 6 pieców na kotły na biomasę. Montaż przeprowadzono również w Gminnym Ośrodku Kultury w Osjakowie, oczyszczalni ścieków w Osjakowie oraz stacjach uzdatniania wody w Osjakowie i w Chorzynie.

Gmina Osjaków nie monitoruje jakości powietrza, natomiast działa w zakresie jego poprawy, a także ciepłownictwa realizując program „Czyste powietrze”. Projekt ma na celu wymianę starych kotłów na źródła energii nie emitujące zanieczyszczeń. Wsparcie finansowe można otrzymać na wymianę piece, docieplenie budynku, technologie OZE oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Krajowy program jest realizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. W 2021 roku zgłosiło się 13 mieszkańców chętnych do udziału w programie, którym przysługuje dofinansowanie.

Zgodnie z założeniami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do 2032 roku. Harmonogram realizacji Programu Usuwania Azbestu z terenu Gminy Osjaków podzielono na 3 etapy:

- I etap: 2012 r. - elementy wstępne, inwentaryzacja, zapewnienie środków finansowych,

- II etap: lata 2013-2022 - aktualizacja baz danych, realizacja programu w 50%,
- III etap: lata 2023-2032 - aktualizacja baz danych, realizacja programu w 50%.

Najważniejsze zrealizowane zadania w 2020 i 2021 roku w zakresie ochrony środowiska w postaci modernizacji budynków lub obiektów infrastrukturalnych:

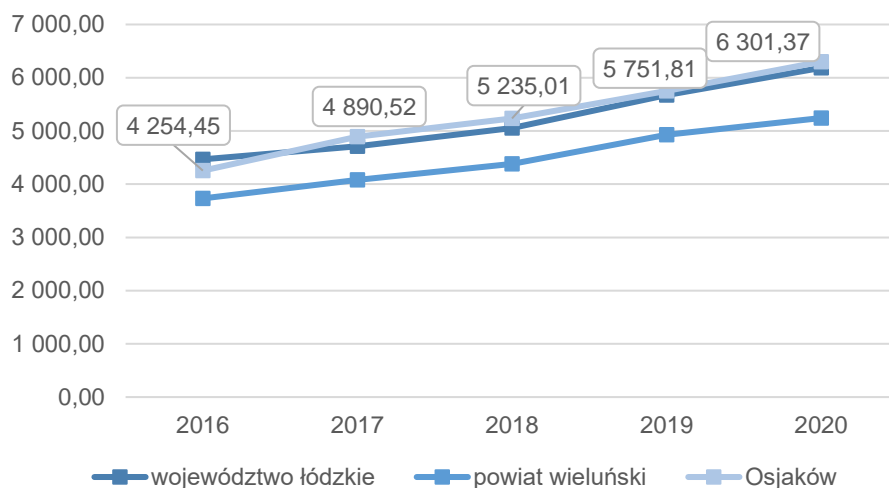
- „Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Drobnicach”. W ramach zadania budynek OSP w Drobnicach użyczony Gminie Osjaków z przeznaczeniem na świetlicę wiejską, w ramach projektu, został poddany głębokiej termomodernizacji, gdzie wykonano: ocieplenie ścian zewnętrznych, stropu, dachu, podłogi budynku, montaż nowej stolarki okiennej i drzwiowej oraz paneli fotowoltaicznych, a także montaż gruntowej pompy ciepła,
- „Wymiana źródeł ciepła w Gminie Osjaków”. Projekt realizowany w latach 2020-2022, głównie w 2022 roku. Zainicjowano projekt dla mieszkańców polegający na wymianie niskoemisyjnych źródeł ciepła na nowe ekologiczne źródła. Zakres rzeczowy zadania obejmował wymianę w 52 jednorodzinnych budynkach mieszkalnych istniejących, nieekologicznych źródeł ciepła na nowe, niskoemisyjne i ekologiczne źródła ciepła. Ponadto, w 28 budynkach mieszkalnych w ramach projektu zostały wykonane roboty termomodernizacyjne dociepleniowe,
- „Dostawa i montaż paneli fotowoltaicznych na budynku Oddziału Przedszkolnego w Raduckim Folwarku”. W budynku oddziału przedszkolnego zwiększono wielkość istniejącej instalacji fotowoltaicznej. Instalacja została wykonana na gruncie,
- „Przebudowa z rozbudową budynku Urzędu Gminy w Osjakowie”. W ramach tego zadania poniesione zostały koszty wykonania inwentaryzacji budynków oraz audytów energetycznych, niezbędnych do nabycia pomieszczeń biurowych od Nadwarciańskiego Banku Spółdzielczego w Działoszynie.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody budżetu Gminy Osjaków na przestrzeni lat 2016-2021 ulegały corocznemu wzrostowi - z poziomu 20 mln zł w 2016 roku do 33 mln zł w 2021 roku. Największy wzrost nastąpił w 2021 roku, co było następstwem między innymi zwiększenia się udziału z podatków PIT w dochodach bieżących Gminy.

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się średniego dochodu na jednego mieszkańca Gminy Osjaków na tle porównywanych jednostek. Analizując poniższe dane zauważyć można, że dochód na 1 mieszkańca w Gminie Osjaków stale rósł, osiągając w 2020 roku wysokość 6 301,37 zł. Do 2020 roku zwiększył się on o 2 046,92 zł wyprzedzając wskaźnik dla powiatu i województwa.

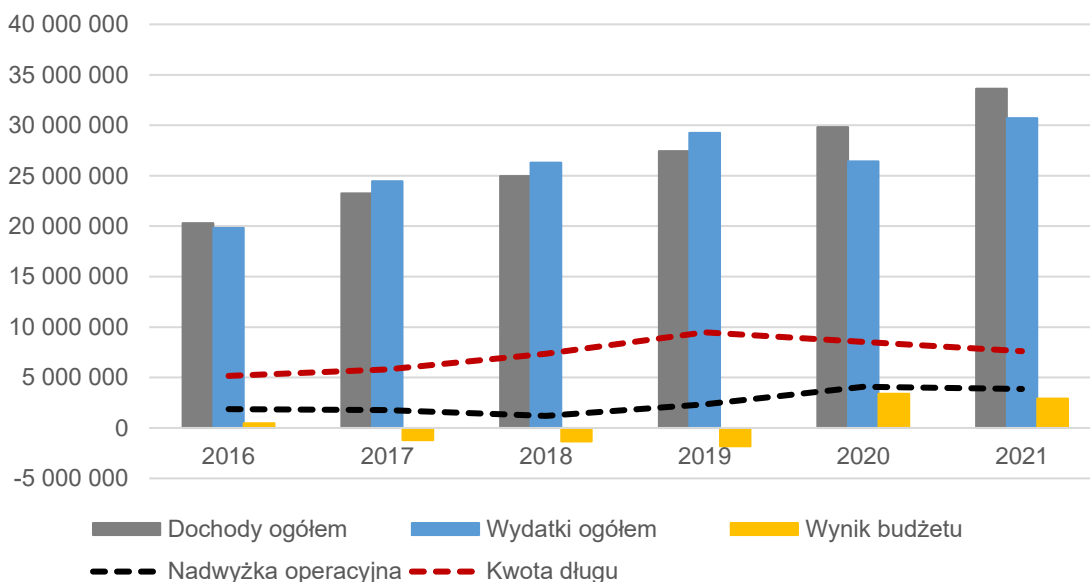

Ryc. 11. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące, których wartość corocznie wzrasta. Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma zwiększanie udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące.

W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 18 mln zł, a do 2021 roku wzrosły o prawie 7 mln zł. Tendencja ta jest naturalnym zjawiskiem, typowym dla gmin w Polsce. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Gminie Osjaków w latach 2016-2021 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących wahała się, jednak od 2019 roku można zaobserwować znaczną poprawę w poziomie uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami, a wydatkami bieżącymi), który uległ stabilizacji, co może sugerować poprawę kondycji finansowej w kolejnych latach. W 2021 roku poziom nadwyżki operacyjnej wynosił 12% dochodów ogółem.

Ryc. 12. Wykonanie budżetu Gminy Osjaków w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Ujemny wynik budżetu, biorąc pod uwagę lata 2016-2021 wystąpił w latach 2017-2019 (w 2019 roku niecałe 2 mln zł) i był spowodowany wysokimi nakładami na inwestycje w tym okresie. Brak dochodów w budżecie na pokrycie wydatków inwestycyjnych spowodował konieczność zaciągnięcia zobowiązań, co spowodowało wzrost kwoty długu do ponad 9 mln zł (35% dochodów ogółem) w 2019 roku. Po tym roku kwota długu ponownie uległa zmniejszeniu.

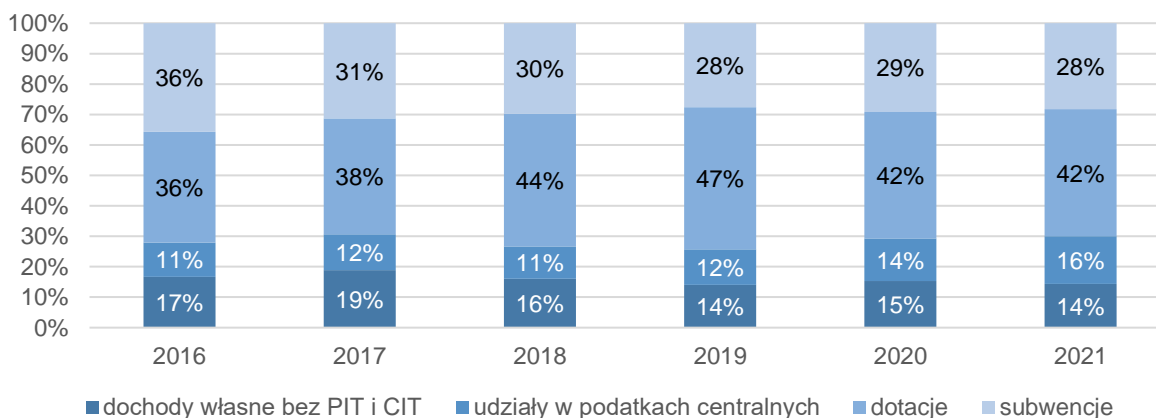
Struktura dochodów i wydatków

Głównymi pozycjami w dochodach budżetowych jednostek samorządu terytorialnego są:

- dochody własne,
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe.

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W 2016 roku udział dochodów własnych Gminy w ogólnych dochodach stanowił 17%. W 2021 roku nastąpił ich spadek do poziomu 14%. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa (z 36% do 42%). Z tego samego względu zmniejszył się również udział subwencji ogólnej w budżecie Gminy (z 36% do 28% w 2021 roku). Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Gminy Osjaków w 2021 roku wynosiły 30%, co daje niską możliwość samodzielnego oddziaływania Gminy na kształt i strukturę dochodów, a w związku z tym brak możliwości samodzielnego finansowania inwestycji. Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu Gminy Osjaków.

Ryc. 12. Struktura dochodów Gminy Osjaków w latach 2016-2021
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W zakresie dochodów podatkowych Gminy największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych, generujące w analizowanym okresie średnio 3,35 mln zł rocznie. Należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost dochodów z tego podatku od 2020 roku (o około 1 mln zł rocznie), co przełożyło się również na poprawę struktury dochodów w tych latach (wzrost o 2% rocznie). W dalszej kolejności znajduje się podatek od nieruchomości generujący średnio 1,6 mln zł rocznie, a także podatek rolny (150 tys. zł) i leśny (130 tys. zł). Z kolei wpływy z podatku CIT w analizowanym okresie wynosiły średnio 28 tys. zł rocznie.

Tab. 5. Dochody podatkowe Gminy Osjaków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	2 274 961,00	2 705 386,00	2 633 901,00	3 190 951,00	4 134 500,00	5 214 402,00
CIT	12 676,32	38 835,35	22 490,69	7 639,71	31 491,07	58 152,73
podatek rolny	154 875,79	152 722,00	154 191,01	159 080,86	171 436,95	129 263,96
podatek od nieruchomości	1 260 755,13	2 157 815,57	1 467 501,66	1 481 254,80	1 609 778,90	1 664 759,54
podatek leśny	129 519,15	130 672,07	135 336,65	132 290,64	135 601,56	137 653,50
podatek od środków transportowych	77 194,40	83 334,00	77 876,70	80 037,38	72 275,20	78 129,40
podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	5 784,00	5 936,00	815,00	70,00	111,00	1 580,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	87 661,00	81 169,00	143 785,00	139 909,50	108 936,00	218 732,78
wpływy z opłaty skarbowej	14 930,00	15 524,00	17 543,20	15 247,00	14 113,00	16 858,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Dodać również należy, iż potencjał finansowy Gminy Osjaków w przypadku podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych jest wyższy. Świadczy to o stosowaniu niższych niż maksymalne stawek podatkowych oraz o udzielaniu ulg i zwolnień podatkowych. W efekcie w latach 2016-2021 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła prawie 2,8 mln zł (średnio 0,8 mln zł rocznie), a z tytułu podatku od środków transportowych 435 tys. zł (średnio 72 tys. zł rocznie).

Tab. 6. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Osjaków w latach 2016-2021

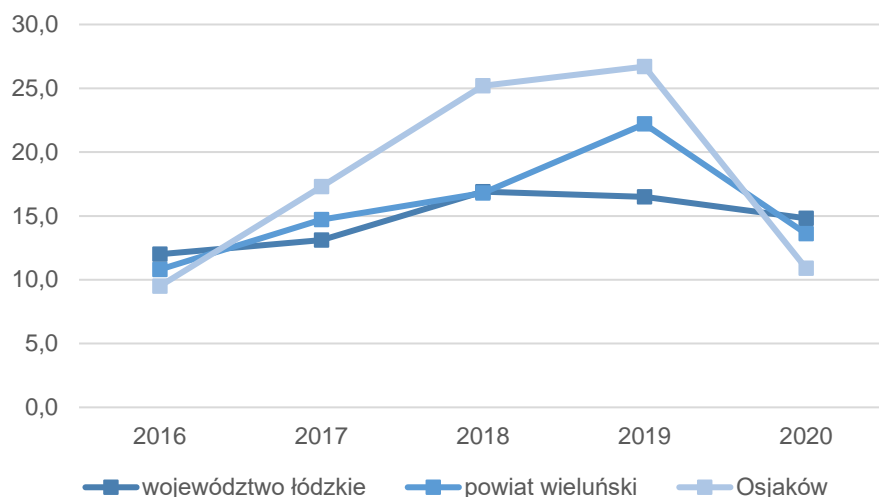
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	789 105,00	180 466,20	411 843,00	457 806,00	316 129,00	377 199,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	17 979,39	21 754,96	23 432,00	23 432,00	74 219,04	67 778,00
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	69 747,00	65 599,00	67 246,00	70 322,00	70 052,00	78 839,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	2 364,00	2 026,00	2 064,00	2 064,00	2 101,00	2 101,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Największy udział wydatków Gminy Osjaków w 2021 roku wystąpił w działach:

- oświata i wychowanie - 28%,
- rodzina - 25%,
- administracja publiczna - 11%,
- pomoc społeczna - 10%.

Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach Gminy Osjaków w latach 2016-2020 został przedstawiony na poniższym wykresie. W latach 2016-2019 udział wydatków Gminy Osjaków stale rósł i w latach 2017-2019 przekroczył średni poziom dla powiatu i województwa.

Ryc. 134. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tab. 7. Wydatki majątkowe Gminy Osjaków w latach 2016-2021

Rok	Inwestycja
2016	Wojewódzki konkurs „Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach”
	Dziewięć remontowanych dróg w Gminie Osjaków
2017	Odnawialne źródła energii w Gminie Osjaków
	Pięć remontowanych dróg w Gminie Osjaków
2018	Odnawialne źródła energii w Gminie Osjaków
	Centrum Obsługi Turystycznej
	Trzy remontowane drogi w Gminie Osjaków (Zofia - Felinów, Osjaków ul. Targowa i Rynek, Chorzyna - Kol. Tobułki)
2019	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Nowej Wsi i Dębinie wraz z przyłączami oraz przebudowa i rozbudowa budynku stacji uzdatniania wody w Drobnicach
	Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Osjaków - V etap
	Budowa targowiska w Osjakowie wraz z infrastrukturą
	Odnawialne źródła energii w Gminie Osjaków
	Rozwój lokalnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej poprzez budowę Małej Infrastruktury Lokalnej w Osjakowie

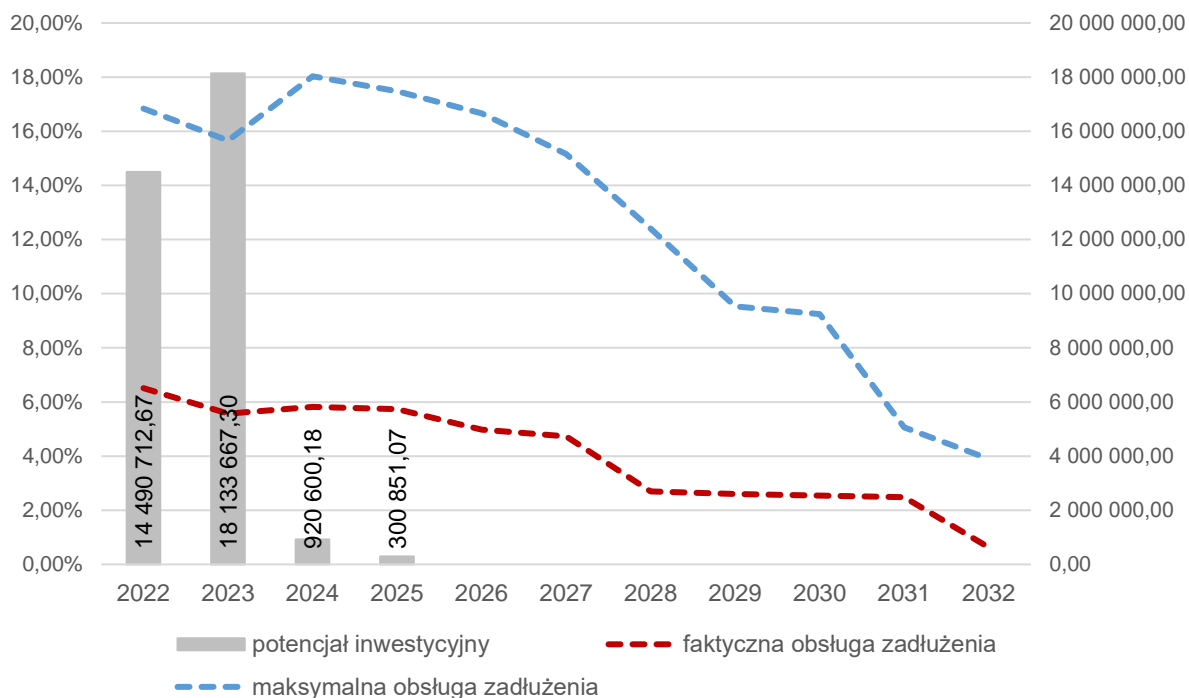
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Osjaków na lata 2022-2023 zgodnie z Uchwałą Nr LV/267/22 Rady Gminy Osjaków z dnia 29.03.2022 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2022-2032.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Poniższy wykres pozwala stwierdzić, że Gmina Osjaków w perspektywie do 2032 roku wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Wykres prezentuje także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Osjaków pozwala zaprognozować środki na inwestycje do 2025 roku w kwocie 33,8 mln zł. Od 2026 roku nie przewiduje się takich środków, co sugeruje, że potencjał inwestycyjny będzie w tych latach znacznie ograniczony.

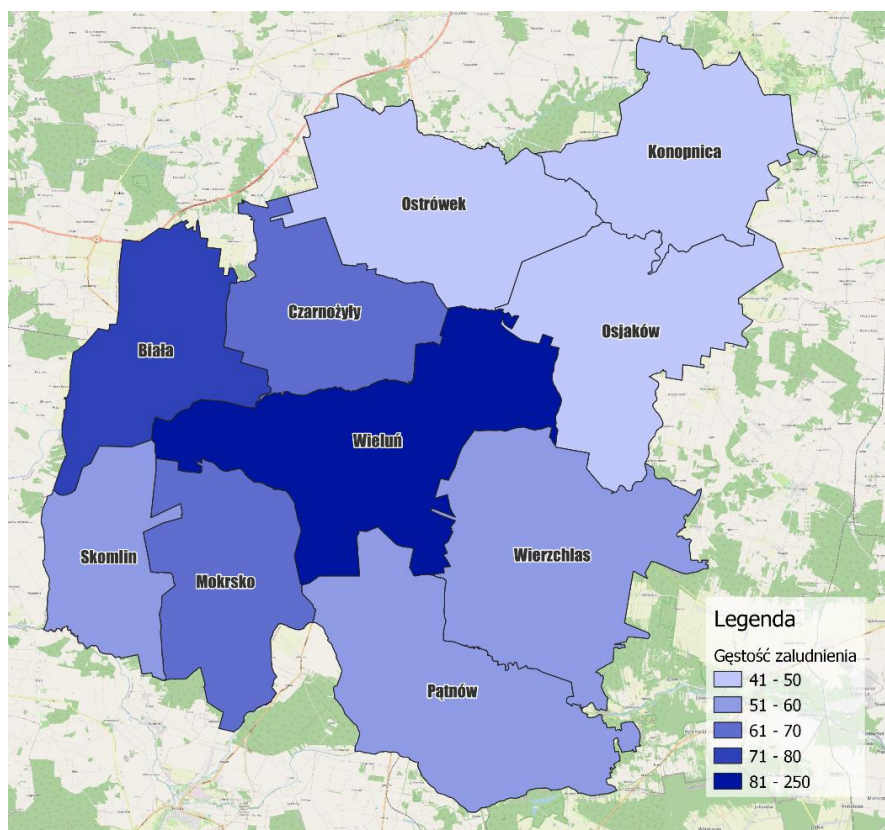
Ryc. 14. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Osjaków na lata 2022-2032

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LV/267/22 Rady Gminy Osjaków z dnia 29 września 2022 r. w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2022-2032.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych GUS gęstość zaludnienia w Gminie Osjaków w 2021 roku wynosiła 47 os./km², co usytuowało Gminę na 1 miejscu wśród najmniej zaludnionych gmin w powiecie. Największą gęstością zaludnienia charakteryzowała się gmina Wieluń, która posiada jedyny ośrodek miejski w powiecie będący również stolicą powiatu. Obrazuje to poniższy rysunek.

Ryc. 15. Gęstość zaludnienia w powiecie wieluńskim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie wieluńskim w latach 2017-2021. Wskazać należy, że liczba ludności w Gminie Osjaków w 2021 roku wynosiła o 25 mieszkańców mniej, niż w 2017 roku. Średnia dynamika wynosiła 99,9% i była najwyższa wśród gmin powiatu wieluńskiego. Należy również zaznaczyć, że spadek liczby mieszkańców dotyczy nie tylko Gminy Osjaków, ale i całego powiatu wieluńskiego, co oznacza niekorzystną sytuację demograficzną dla całego analizowanego obszaru.

Tab. 8. Zmiany liczby ludności w powiecie wieluńskim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat wieluński	77 017	76 699	76 256	75 736	75 167	100%	99,4%
Biała	5 512	5 484	5 440	5 396	5 390	7%	99,4%
Czarnożyły	4 535	4 520	4 523	4 489	4 506	6%	99,8%
Konopnica	3 815	3 784	3 772	3 759	3 704	5%	99,3%
Mokrsko	5 399	5 410	5 401	5 359	5 283	7%	99,5%

Osjaków	4 768	4 798	4 738	4 740	4 743	6%	99,9%
Ostrówek	4 533	4 522	4 481	4 473	4 445	6%	99,5%
Pątnów	6 590	6 562	6 504	6 512	6 471	9%	99,5%
Skomlin	3 354	3 322	3 319	3 267	3 260	4%	99,3%
Wieluń	31 849	31 649	31 456	31 137	30 832	41%	99,2%
Wierzchlas	6 662	6 648	6 622	6 604	6 533	9%	99,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zachodzące w gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie łódzkim i w powiecie wieluńskim w 2021 roku kształtował się na poziomie ujemnym, jak również w każdej gminie w powiecie posiadał ujemne wartości. Gmina Osjaków względem innych gmin w powiecie plasowała się na 6 miejscu pod względem wartości omawianego wskaźnika, a jego poziom wynosił -5,49. Z powodu wartości ujemnych w 2021 roku, średnia zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego od 2017 roku również była ujemna w każdej z wymienionych w tabeli jednostek samorządu terytorialnego.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli był wskaźnik salda migracji. Wywnioskować z niego można, że w 2021 roku nastąpił napływ ludności w 4 z 10 gmin powiatu. Średnia zmiana tego wskaźnika od 2017 roku była ujemna zarówno w województwie, jak i w powiecie wieluńskim, w przeciwieństwie do Gminy Osjaków. Oznacza to, że przez ostatnie kilka lat występuje pozytywny trend - Gmina Osjaków, gmina Biała, gmina Czarnożyły oraz gmina Ostrówek przyciągają corocznie większą liczbę nowych mieszkańców od liczby osób decydujących się na wyprowadzkę z regionu.

Tab. 9. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Osjaków w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
województwo łódzkie	-7,60	-1,16	-0,90	-0,05
powiat wieluński	-5,31	-0,77	-2,50	-0,43
Biała	-2,96	-0,38	0,70	0,50
Czarnożyły	-5,13	-0,18	1,60	0,68
Konopnica	-10,97	-0,92	-6,20	-1,10
Mokrsko	-6,00	-0,76	-5,40	-0,70
Osjaków	-5,49	-1,11	4,60	0,48
Ostrówek	-8,95	-0,15	4,90	0,30
Pątnów	-5,09	-1,73	-4,00	-1,05
Skomlin	-5,52	-0,26	-2,50	-0,03
Wieluń	-4,39	-0,68	-4,60	-0,55
Wierzchlas	-5,47	-1,33	-2,90	-1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kwestii struktury ludności w Gminie Osjaków obserwuje się stopniowe starzenie społeczeństwa, choć sytuacja jest korzystniejsza w porównaniu dla średniej województwa oraz powiatu. W 2021 roku udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności w wieku produkcyjnym w gminie był na poziomie 28,40%, z kolei w powiecie wieluńskim wynosił 29,40%, a w województwie łódzkim 32,70%. Warto również zwrócić uwagę na wskaźnik mieszkańców w wieku kreatywnym (ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem). Jego wysoka wartość pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego.

W Gminie Osjaków udział osób w wieku kreatywnym jest wyższy niż średnia dla powiatu i województwa, choć od 2017 roku nastąpił nieznaczny spadek wskaźnika.

Tab. 10. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Osjaków w 2017 i 2021 roku

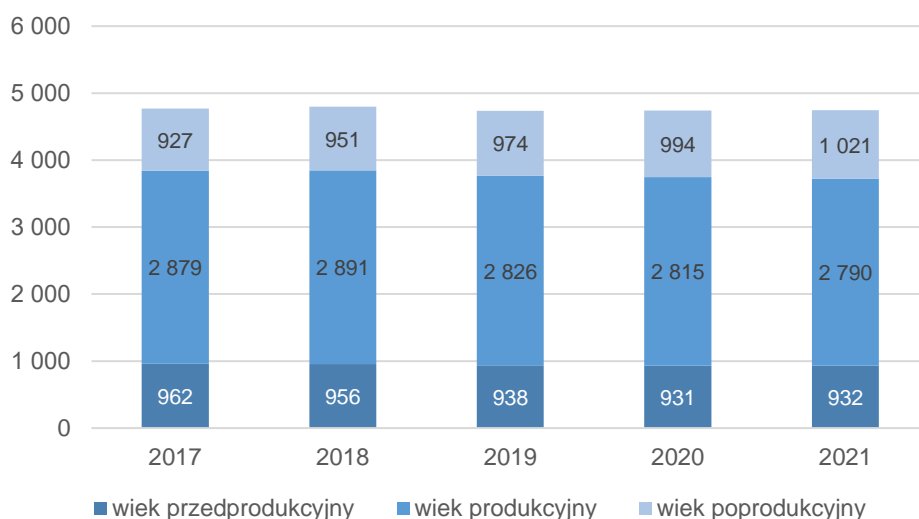
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
województwo łódzkie	15,16	12,91	85%	28,20	32,70	116%
powiat wieluński	15,08	13,58	90%	25,30	29,40	116%
Osjaków	15,03	13,70	91%	24,40	28,40	116%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wnioski powyżej potwierdza również wykres obrazujący strukturę ludności w Gminie. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym corocznie stopniowo maleje, choć tempo spadku jest niższe w porównaniu do liczby osób w wieku produkcyjnym. Z kolei biorąc pod uwagę liczbę osób w wieku poprodukcyjnym, zauważalna jest odwrotna tendencja. Skutkuje to wzrostem zapotrzebowania na nowe usługi społeczne, a jednocześnie spadkiem zapotrzebowania na inne, obecnie jeszcze poszukiwane.

Ryc. 16. Struktura ludności w Gminie Osjaków w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Osjaków mieści się jeden żłobek oferujący opiekę nad dziećmi do lat 3, mieszczący się przy ulicy Kościelnej 7. Placówka posiada miejsca dla 25 dzieci. Funkcjonowanie placówki odbywa się w dni robocze od poniedziałku do piątku przez 10 godzin dziennie w przedziale od 6:30 do 16:30. Dodatkowym atutem placówki jest dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki.

Gmina Osjaków posiada jedno przedszkole publiczne (z oddziałami w Raduckim Folwarku, Chorzynie i Drobnicach) oraz jeden oddział przedszkolny zlokalizowany przy Szkole Podstawowej w Osjakowie.

Poniżej zaprezentowano dane dla obu jednostek. Publiczne Przedszkole w Osjakowie posiada bardziej rozbudowaną infrastrukturę, co przekłada się na trzykrotnie większą liczbę uczęszczających dzieci niż w przypadku oddziału.

Tab. 11. Przedszkola publiczne na terenie Gminy Osjaków

Przedszkole/oddział przedszkolny	Adres	Liczba dzieci	Liczba oddziałów na poszczególnych poziomach nauczania	Średnia wielkość oddziału	Godziny otwarcia
Publiczne Przedszkole w Osjakowie (wraz z oddziałami)	Kościelna 7, 98-320 Osjaków	120	7	17	6.30 - 16.30
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Osjakowie	Częstochowska 24, 98-320 Osjaków	44	2	22	7.00 - 16.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Tabela poniżej obrazuje, jak kształtował się miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym. Na przestrzeni lat 2016-2021 omawiane wysokości kosztów wahały się. Najniższą wartość osiągnięto w 2018 r. i wyniosła ona 528,86 zł. Od 2018 roku widoczny jest systematyczny wzrost omawianej wartości. W roku 2021 miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu wyniósł 1 229,94 zł i był ponad dwukrotnie większy niż w latach 2016-2018.

Tab. 12. Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Osjaków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	587,98	584,69	528,86	737,27	925,16	1 229,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Edukacja

W Gminie Osjaków znajduje się jedna Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie, dla której organem prowadzącym jest Gmina Osjaków. Zadania oświatowe realizowane są w dwóch budynkach pod adresem ul. Częstochowska 24 i ul. Wieluńska 14, 98-320 Osjaków. Uczęszcza do niej 314 uczniów podzielonych na 17 oddziałów średnio po 18 uczniów. Liczba etatów nauczycielskich to niespełna 29 (2021 r.). Nie występuje zmianowy system pracy. Dodatkowo w Gminie Osjaków funkcjonują dwie szkoły podstawowe należące do Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich, a ich siedziby mieszczą się w Drobnicach oraz Czernicach.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w publicznej szkole podstawowej. W szkole znajdują się 23 sale lekcyjne, 2 sale biblioteczne, 2 sale gimnastyczne i siłownia. Szkoła posiada pracownie przedmiotowe, komputery do użytku uczniów, szafki dla każdego z uczniów, parkingi, a także gabinet pielęgniarski. Dostępna jest świetlica szkolna w godzinach od 7:00 do 16:30. Liczba uczniów objętych stypendium w roku szkolnym 2020/2021 wynosiła 36 osób.

Tab. 13. Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Osjaków

Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie
Liczba sal lekcyjnych	23
Sale gimnastyczne	2
Pracownie przedmiotowe	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie

Komputery do użytku uczniów (Monitory interaktywne)	Tak (2 szt.)
Projektory multimedialne (Tablice interaktywne)	17 szt. (11 szt.)
Kamery - monitoring szkolny	nie
Szafki dla każdego ucznia	tak
Świetlice	7:00-16:30
Parkingi dla kadry / rodziców	tak
Gabinet pielęgniarki / stomatologiczny	tak
Liczba stypendystów	36 os.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Liczba absolwentów roku szkolnego 2020/2021 wynosiła 41, a ich dalsza edukacja przebiega w liceach (17 uczniów), technikach (19 uczniów) oraz w szkołach branżowych (5 uczniów).

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki na przestrzeni lat kształtują się w różny sposób. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w latach szkolnych 2018/2019, 2020/2021 oraz 2021/2022 obrazuje poniższe zestawienie. W zależności od zdawanego przedmiotu zauważalne są nieznaczne różnice pomiędzy analizowanymi jednostkami. W zależności od analizowanego roku ogół wyników najlepiej prezentuje się z języka polskiego lub języka angielskiego. Również dobre wyniki uczniowie osiągnęli z języka niemieckiego, natomiast najniższe wyniki ósmoklasiści otrzymali z matematyki. Zauważyć można niewielkie różnice w wynikach Gminy względem poszczególnych przedmiotów. Wynik z języka niemieckiego zdecydowanie lepiej prezentuje się w Gminie niż w kraju - średnia z wyników w Gminie w roku 2019 osiągnęła poziom 56%, natomiast w kraju 42%, z kolei w roku 2021 wyniki te wyniosły odpowiednio 51% i 49%. Poziom wyników z języka polskiego utrzymywał się w kolejnych latach na podobnym poziomie i był porównywalny do wyników na tle powiatu czy województwa. Na uwagę zasługuje poziom wyników z języka angielskiego, który uczniowie osiągają na przestrzeni kolejnych lat.

Tab. 5. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa

Rok szkolny		2018/2019	2020/2021	2021/2022
Język polski	Gmina Osjaków	61%	55%	59%
	Powiat wieluński	66%	59%	60%
	Województwo łódzkie	63%	58%	58%
	Kraj	63%	60%	60%
Matematyka	Gmina Osjaków	44%	41%	51%
	Powiat wieluński	46%	50%	60%
	Województwo łódzkie	45%	48%	58%
	Kraj	45%	47%	57%
Język angielski	Gmina Osjaków	46%	56%	62%
	Powiat wieluński	56%	63%	64%
	Województwo łódzkie	58%	65%	66%
	Kraj	59%	66%	67%
Język niemiecki	Gmina Osjaków	56%	51%	-
	Powiat wieluński	52%	54%	-
	Województwo łódzkie	47%	53%	-
	Kraj	42%	49%	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z urzędu gminy (2019 i 2022) oraz OKE (2021).

Jednym z zadań szkoły jest promowanie uczniów uzdolnionych i zaangażowanych w proces uczenia się poprzez odpowiednie przygotowanie ich i umożliwienie uczestnictwa w różnych konkursach, uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy wielokrotnie zajmowali wysokie pozycje w konkursach ogólnopolskich i wojewódzkich: przedmiotowych (finałiści), tematycznych, wiedzy i artystycznych, a także olimpiadach, turniejach i rozgrywkach sportowych. Na przestrzeni ostatnich lat Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie zajmowała czołowe miejsca wśród wszystkich szkół powiatu wieluńskiego we współzawodnictwie sportowym.

Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie pozyskuje środki zewnętrzne na realizację szerokiej gamy zadań, m.in.:

- organizacja konkursów,
- organizacja wyjazdów i wycieczek,
- remont kuchni,
- warsztaty terapeutyczne,
- zakup sprzętu i materiałów stanowiących wyposażenie pracowni przyrodniczej,
- zakup sprzętu komputerowego, tablic interaktywnych, projektorów,
- wymiana międzynarodowa.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały poza rokiem 2019. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (w 2021 stanowiły 59,8% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 907 - 3 206 tys. zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2019 roku (wynosiły ok. 3,6 mln zł). W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w Gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważalny jest również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych Gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2016 roku wskaźnik ten wynosił 77%, a do roku 2021 zmniejszył się do 62% za wyjątkiem roku 2020, w którym zwiększył się do 65%.

Tab. 15. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Osjaków w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	5 938 577,16	6 201 491,60	7 166 074,53	8 759 122,05	7 454 006,08	8 058 370,70
Wydatki bieżące, w tym:	5 911 135,06	6 108 586,84	6 307 867,39	4 958 485,58	7 431 340,58	7 980 399,44
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	3 532 896,24	3 716 937,00	3 899 026,72	4 051 440,33	4 467 750,18	4 773 464,38
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2 378 238,82	2 391 649,84	2 408 840,67	907 045,25	2 963 590,40	3 206 935,06
Wydatki majątkowe	27 442,10	92 904,76	858 207,14	3 800 636,47	22 665,50	77 971,26
SUBWENCJA OŚWIATOWA	4 552 760,00	4 561 318,00	4 653 264,00	4 832 285,00	4 858 630,00	4 995 147,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale oświata i wychowanie	1 385 817,16	1 640 173,60	2 512 810,53	3 926 837,05	2 595 376,08	3 063 223,70
Stopień pokrycia	77%	74%	65%	55%	65%	62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury w Gminie Osjaków są realizowane przez Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminną Bibliotekę Publiczną. Obie instytucje mieszczą się w miejscowości Osjaków. Ponadto na

terenie Gminy zostało utworzone Osjakowskie Centrum Obsługi Turystycznej Czterech Szlaków. Wymienione zaplecze kulturalne w pełni spełnia potrzeby mieszkańców.

Do głównych zadań Gminnego Ośrodka Kultury, w celu zaspokajania potrzeb i rozwoju mieszkańców, należą:

- rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych,
- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru i sztuki ludowej,
- kultywowanie obchodów świąt narodowych,
- informowanie mediów (radio i prasa) o prowadzonej działalności i organizowanych imprezach,
- prowadzenie działalności instruktazowo-metodycznej dla pracowników instytucji kultury w zakresie wymienionych zadań,
- organizowanie działalności środowiskowej w zespołach, klubach i kołach zainteresowań,
- upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą,

Tradycyjnie Gminny Ośrodek Kultury organizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem szerokiego grona odbiorców, są to:

- warsztaty szycia,
- warsztaty rękodzieła,
- nauka gry na fortepianie,
- nauka gry na keyboardzie,
- nauka tańca,
- zajęcia wokalne,
- zajęcia jogi,
- ćwiczenia dla seniorów,
- spotkania członków ZPL Osjaków,
- zajęcia karate.

Pod patronatem Gminnego Ośrodka Kultury w Osjakowie działają:

- Zespół Pieśni Ludowej z Osjakowa,
- Zespół Pieśni Ludowej z Chorzyny,
- Zespół Pieśni Ludowej z Chorzyny,
- Grupa Śpiewaczo-Obrzędowa „Raduczanie”,
- Senioralna Grupa Wokalna,
- Dziecięca Grupa Wokalna,
- Grupa gitarowa.

Członkowie tych grup i zespołów przyczyniają się do rozwoju kultury oraz tradycji.

W Gminie organizowane są dwa ważne cykliczne wydarzenia, jak Dni Osjakowa oraz Wojewódzkie Święto Chrzanu.

Dni Osjakowa są organizowane przez Gminny Ośrodek Kultury. Wydarzenie ma służyć integracji międzypokoleniowej poprzez liczne występy artystyczne grup działających w ramach ośrodka, turnieje sołectw, występ gwiazdy wieczoru, a także biesiad z Radiem Ziemi Wieluńskiej.

Wojewódzkie Święto Chrzanu jest organizowane przez stowarzyszenia i Koła Gospodyń Wiejskich w zagłębiu chrzanowym, do którego należą poza Osjakowem gminy takie jak: Działoszyn, Kielczygłów, Siemkowice i Konopnica. Święto organizowane jest w Osjakowie i skupia się na prezentacji różnych

potraw zawierających chrzan. Wydarzenie uzupełniane jest licznymi występami ludowymi muzycznymi oraz słynnym polskim tańcem - Polonezem w wykonaniu lokalnej młodej społeczności.

Ponadto instytucja ta jest organizatorem cyklicznych wydarzeń takich jak:

- Przegląd Kolęd, Pastorałek i Piosenek Bożonarodzeniowych,
- uroczystości patriotycznych - z okazji wybuchu Powstania Styczniowego oraz Święta Niepodległości,
- Gminny Turniej Szachowy,
- Dzień Matki,
- Powiatowy Przegląd Folkloru Ziemi Wieluńskiej im. Marka Dery,
- Osjakowski marsz Nordic Walking,
- spływy kajakowe,
- wyjazdy do kin, teatrów, kompleksów termalnych,
- Dni Seniora,
- wieczory integracyjne i poetyckie;
- montaż słowno-muzyczny.

Gminna Biblioteka Publiczna w Osjakowie jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury pod poz. 1/06 z dnia 4 września 2006 r. prowadzonego przez organizatora. Na terenie Gminy Osjaków Gminna Biblioteka Publiczna prowadzi działalność w Osjakowie z Filią Biblioteczną w Czernicach.

Celem działalności Gminnej Biblioteki Publicznej jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury oraz realizacja obsługi bibliotecznego dla mieszkańców Gminy Osjaków poprzez następujące działania:

- gromadzenie i opracowanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych i samokształceniowych,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliotecznej oraz realizowanie różnorodnych form popularyzacji książek i czytelnictwa np. organizowanie odczytów, spotkań autorskich, wystaw książek, konkursów itp.,
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym niepełnosprawnym,
- tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych, katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
- prowadzenie czytelni multimedialnej,
- współdziałanie z bibliotekami na terenie kraju, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności lokalnej.

Gminna Biblioteka Publiczna w Osjakowie co roku pozyskuje środki w ramach programu pn. Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek Priorytet 1 - Zakup nowości wydawniczych do bibliotek.

Budynek Filii bibliotecznej w Czernicach jest po gruntownym remoncie. Aranżacja wnętrza objęła cały budynek oraz wyposażenie niezbędne, by obiekt zapewniał pełną funkcjonalność czytelnikom i użytkownikom oraz pracownikom. Lepsze warunki lokalowe, nowoczesne wyposażenie oraz atrakcyjna oferta spowodowały, że filia stała się ważnym miejscem dla mieszkańców Czernic i okolic.

Systematyczne podwyższanie jakości usług oraz komfortu czytelników i użytkowników jest jednym z celów strategicznych w planowaniu rozwoju instytucji. Odpowiednie warunki sprzyjają realizacji bogatszej oferty kulturalno-edukacyjnej przez placówkę.

Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filią posiadają stanowiska komputerowe dostępne dla mieszkańców Gminy, dostosowane również do użytku dla osób niepełnosprawnych. W powyższych placówkach mieszkańcy mogą zaznajomić się z szerokim księgozbiorem posiadającym niespełna 30 tysięcy egzemplarzy przypadające na niecały tysiąc rejestrowanych czytelników.

Biblioteki są nie tylko miejscem wypożyczania książek, ale też miejscem spotkań, ożywionej dyskusji intelektualnej, wymianą myśli, promocją czytelnictwa i udzielania informacji. Biblioteki na terenie Gminy realizują postawione sobie cele:

- rozwijanie nawyków czytelniczych wśród dzieci,
- promowanie książki i czytelnictwa,
- integracja społeczeństwa na wielu płaszczyznach,
- zapobieganie wykluczeniu informacyjnemu,
- aktywizowanie seniorów,
- wspieranie lokalnej tradycji ludowej,
- podtrzymywanie tożsamości regionalnej,
- proponowanie zdrowego stylu życia i sportu.

Biblioteka wspiera Program Instytutu Książki „Mała Książka - Wielki Człowiek” promujący kampanię społeczną skupiającą się na wspólnym czytaniu książek w rodzinie. Głównymi odbiorcami lektury są dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat, którym towarzyszą rodzice. Program ma na celu popularyzowanie kultury oraz budowanie więzi rodzic - dziecko.

Działalność kulturalno-oświatowa organizowana w 2021 roku w budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Osjakowie oraz w Filii Biblioteki w Czernicach z podziałem na dorosłych i dzieci:

- ❖ Dla dorosłych:
 - Spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki,
 - Odjazdowy Bibliotekarz,
 - Narodowe Czytanie „Moralność Pani Dulskiej”,
 - Wieczór poezji;
- ❖ Dla dzieci:
 - Spotkania Miłośników Gier Planszowych,
 - Spotkania DKK „Pozytywnie ZaCzytani”,
 - Kącik dla dzieci Bajkolandia,
 - Spotkania Czytających Rodzin.

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Osjakowie i Filii w Czernicach stwierdzono brak wystarczających rozwiązań ułatwiających korzystanie z usług biblioteki przez osoby ze szczególnymi potrzebami. W celu aktywizacji i włączenia w życie publiczne takich osób zauważa się potrzebę dostosowania obiektów do wymogów dostępności.

Osjakowskie Centrum Obsługi Turystycznej Czterech Szlaków zostało powołane w celu stworzenia warunków dla wspierania i rozwoju turystyki aktywnej na terenie gminy. Gmina Osjaków położona jest w sąsiedztwie czterech szlaków turystycznych. Utworzenie Centrum to odpowiedź na oczekiwania osób aktywnie odpoczywających m.in. cyklistów, osób uprawiających nordic walking, uczestników spływu kajakowego, czy osób korzystających ze szlaku konnego.

Poniższa tabela przedstawia wykaz świetlic wraz z ich stanem technicznym w Gminie Osjaków. Świetlica wiejska w Dębinie zajmuje się organizacją zajęć dla zespołu ludowego, świetlica w Kuźnicy Ługowskiej tworzy bezpieczne miejsce spotkań dla grup AA, natomiast w Drobnicach spotykają się członkowie Stowarzyszenia Przyjaciół Drobnic. Powyższe świetlice są w dobrym stanie technicznym, remontu wymaga natomiast świetlica wiejska w Nowej Wsi.

Tab. 16. Wykaz świetlic wiejskich na terenie Gminy Osjaków

Miejscowość	Stan techniczny
świetlica wiejska w Nowej Wsi	po remoncie
świetlica wiejska w Dębinie	po remoncie
świetlica wiejska w Kuźnicy Ługowskiej	po remoncie
świetlica wiejska w Drobnicach	po remoncie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Osjakowie.

W Gminie działa, zarejestrowany w KRS, Gminny Ludowy Klub Sportowy Warta Osjaków, który spełnia potrzeby sportowe lokalnej społeczności. Klub posiada wsparcie gminne w postaci nieodpłatnego korzystania z infrastruktury sportowej: boisk sportowych, sali gimnastycznej, lokali, urządzeń, sprzętu i materiałów niezbędnych do prowadzenia działalności statutowej.

Stadion w Osjakowie im. Andrzeja Buchwalda posiada nową murawę trawiastą z systemem nawadniania, nowe bramki i piłkochwyty, trybuny z siedziskami dla kibiców, w tym jedną trybunę zadaszoną oraz boksy dla zawodników. W Klubie ze stadionu korzysta około 100 młodych zawodników.

Ponadto, na rzece Warta organizowane są splywy kajakowe. Jednym z najbardziej znanych jest Międzynarodowy Splyw Kajakowy Gminy Osjaków. Trasa rozpoczyna się w Krzeczowie, z przystanek w Drobnicach w miejscu ekranizacji "Nad Niemnem", kończąc w Konopnicy. Inne organizowane splywy odbywają się na trasie: Osjaków - Konopnica - Burzenin o długości 25 km, Przywóz - Osjaków o długości 23 km.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

W Gminie Osjaków znajduje się jeden komisariat, który mieści się przy ulicy Wieluńskiej 19, pracuje w nim 5 funkcjonariuszy. Gmina nie posiada straży gminnej ani Państwowej Straży Pożarnej. Natomiast na terenie Gminy działa 7 Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Osjaków, Czernice, Raduczyce, Drobnice, Walków, Chorzyna i Józefina. Jednostki straży mieszczące się w Osjakowie i Czernicach zostały ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Tab. 17. Wykaz jednostek OSP w Gminie Osjaków

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Osjaków	Osjaków	TAK
OSP Czernice	Czernice	TAK
OSP Raduczyce	Raduczyce	NIE
OSP Drobnice	Drobnice	NIE
OSP Walków	Walków	NIE
OSP Chorzyna	Chorzyna	NIE
OSP Józefina	Józefina	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Osjaków.

Jednostki OSP podejmują liczne interwencje mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa na terenie Gminy Osjaków. OSP w Osjakowie wyjeżdżała w 2021 roku do działań aż 88 razy, co plasowało ją na drugim w powiecie wieluńskim pod względem liczby wyjazdów. Poza działalnością w zakresie bezpieczeństwa jednostki OSP biorą udział w organizacji Gminnych Zawodów Sportowo-Pożarniczych w celu podnoszenia swojej sprawności. W 2022 roku OSP Osjaków zajęła drugie miejsce w zawodach, w których zadaniami był bieg z wężem strażackim z zakresu pożarnictwa, natomiast część sportowa została zrealizowana poprzez mecz piłki nożnej.

Gmina nie posiada punktu monitoringu. Najbardziej problematycznym miejscem w Gminie stwarzającym największe zagrożenie jest droga krajowa nr 74 wraz z towarzyszącymi jej kolizjami.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

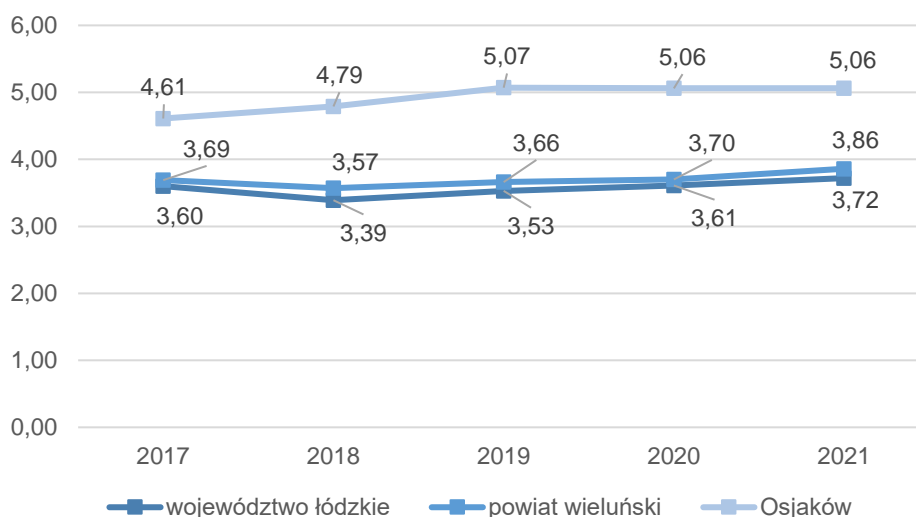
Gmina Osjaków należy do Lokalnej Grupy Działania Kraina Wielkiego Łuku Warty. Celem Lokalnej Grupy Działania - zgodnie ze statutem jest: „Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i społecznej obszaru „Krainy Wielkiego Łuku Warty” w celu poprawy jakości życia mieszkańców”. W granicach Gminy Osjaków swoją działalność prowadzi 7 organizacji, które działają między innymi na rzecz: dzieci i młodzieży; wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej; sportu oraz partnerstwa międzynarodowego. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz wszystkich aktywnych organizacji pozarządowych na terenie Gminy. Ponadto na terenie gminy działają Koła Gospodyń Wiejskich.

Tab.18. Najważniejsi partnerzy społeczni, gospodarczy, kulturalni Gminy Osjaków

Nazwa partnera:	Charakter współpracy z gminą
Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Wieluńskiej	Agroturystyka
Stowarzyszenie Przyjaciół Drobnic	Wielofunkcyjne zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności
Stowarzyszenie Cyklistów Kółeczko	Zaspokajanie potrzeb sportowych, turystycznych, rekreacyjnych
Stowarzyszenie Raduczanie	Wielofunkcyjne zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Osjakowskiej	Promowanie regionu
Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej Bez Granic	Wymiana kulturowa
Gminny Ludowy Klub Sportowy Warta w Osjakowie	Zaspokajanie potrzeb sportowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Osjaków.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Osjaków. W latach 2017-2021 wskaźnik ten utrzymywał się na wyższym poziomie w porównaniu do województwa i powiatu. W 2021 roku wskaźnik w Gminie Osjaków był o 1,2 i 1,34 wyższy, niż w przypadku powiatu i województwa.

Ryc. 18. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Mieszkańcy Gminy Osjaków mają możliwość skorzystania z podstawowej opieki medycznej w dwóch niepublicznych placówkach:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Lekarz rodzinny w Osjakowie, ul. Rynek 1, 98-320 Osjaków, godziny otwarcia: poniedziałek-piątek 8:00-18:00,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Vitamed. Punkt szczepień na COVID-19, ul. Wieluńska 11, 98-320 Osjaków.

W Gminie Osjaków występuje jedna apteka pn. Apteka Kazimierz Kwieciński mieszcząca się pod adresem Wieluńska 11, 98-320 Osjaków. Apteka funkcjonuje w poniedziałki, środy, czwartki i piątki w godzinach 8:00-17:00, natomiast we wtorki w godzinach 7:30-17:00 oraz w soboty w godzinach 8:00-13:00.

Najbliższe stacje pogotowia to: Podstacja Pogotowia Ratunkowego Osjaków ul. Wieluńska 11 (zlokalizowana 1 km od centrum Gminy) oraz Pogotowie Ratunkowe Wieluń ul. Szpitalna 16 (zlokalizowana 20 km od centrum Gminy).

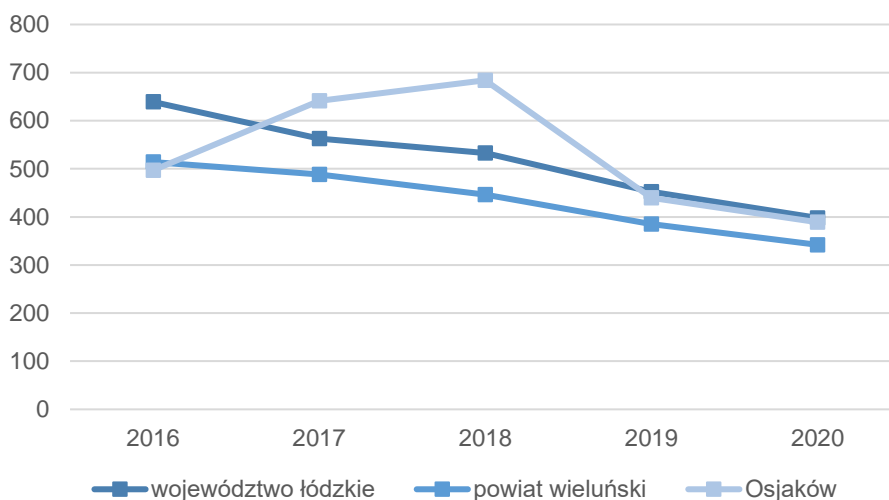
W zakresie realizacji programów profilaktycznych Gmina realizuje badania:

- mammograficzne (LUX-MED Gdynia),
- mammograficzne (MEDICA Łódź),
- laboratoryjne dotyczące chorób nerek (Poznań),
- kolonoskopii dot. jelita grubego (Pabianickie Centrum Medyczne).

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osjakowie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolonii Raduckiej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osjakowie zajmuje się wypłacaniem świadczeń dla rodzin dotkniętych ubóstwem, sierectwem, potrzebujących pomocy socjalnej. Co więcej ośrodek pomaga osobom bezdomnym, bezrobotnym, niepełnosprawnym, dotkniętym długotrwałą lub ciężką chorobą oraz przemocą w rodzinie.

Na wykresie poniżej przedstawiono liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. osób w Gminie Osjaków. Analizując dane na przestrzeni lat 2016-2020, zauważa się wahania w liczbie mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, gdzie dla powiatu i województwa liczba ta systematycznie maleje. W Gminie Osjaków nastąpił znaczny wzrost wskaźnika w 2017 i 2018 roku, jednak od 2019 roku zaczął ponownie spadać uzyskując poziom niższy w stosunku do województwa.

Ryc. 1917. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Osjaków na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kolonii Raduckiej prowadzony przez Gminę Osjaków obejmuje wsparciem 30 osób niepełnoprawnych. Funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30-15.30. Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy polega przede wszystkim na zapewnianiu integracji, aktywizacji oraz wsparcia terapeutycznego osobom z niepełnosprawnością, w tym: intelektualną, zdrowotną, a także osobom z autyzmem oraz osobom przewlekle lub psychicznie chorym. Główne prowadzone działania to rozwijanie kompetencji społecznych oraz umiejętności praktycznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania.

Pomoc społeczna i polityka rodzinna jest prowadzona w Gminie w oparciu o następujące dokumenty:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osjaków na lata 2014-2023,
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Osjaków na lata 2021-2023,
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Osjaków w latach 2018-2027,
- corocznych Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Osjaków.

Obowiązkowym dokumentem uchwalonym przez Gminę Osjaków w temacie dostępności jest Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2022-2024. Poniższa tabela przedstawia wytyczone kierunki realizacji określonych przedsięwzięć, jakie należy spełnić w celu ułatwienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób potencjalnie zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu niepełnosprawności fizycznej lub psychicznej, wieku lub zasobów technologicznych.

Tab. 19. Stan obecny wraz z podejmowanymi działaniami na rzecz dostępności w Gminie Osjaków

Stan obecny	Działanie
Analiza aktualnego planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2022-2024.	<ul style="list-style-type: none"> • Bieżąca aktualizacja planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2022-2024 i lata następne. • Przekazanie do zatwierdzenia Wójtowi Gminy. • Publikacja Planu działania na stronie podmiotowej BIP.
Bieżąca aktualizacja w BIP danych adresowych i kontaktowych podmiotów wspierających osoby ze	<p>Wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami do dostępności w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • architektonicznym

szczególnymi potrzebami, wynikającymi z zapisów art. 6 ustawy.	<ul style="list-style-type: none"> • cyfrowym • informacyjno - komunikacyjnym
Przeгляд stanu dostosowania administrowanych obiektów w aspekcie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym.	Analiza stanu obiektów: Urzędu Gminy, Szkoły Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osjakowie oraz stron internetowych pod względem dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z przepisów ustawy.
Analiza deklaracji pod względem dostępności ze wskazaniem na wymagania w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, wynikające z art. 6 ustawy.	Dokonanie samooceny pod kątem sposobów dostosowania administrowanych obiektów do wymagań dotyczących dostępności.
Podejmowanie działań mających na celu usuwanie barier i zapobieganiu ich powstawaniu.	<p>Podejmowanie działań zmierzających do poprawy dostępności usług świadczonych przez Gminę Osjaków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami wynikających z przepisów ustawy -w aspekcie dostępności w zakresie architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym poprzez zakup, zlecenie prac, usług/instalacji/montażu:</p> <p>Urząd Gminy w Osjakowie ul. Targowa 26, 98-320 Osjaków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laptop urządzenie przenośne z dostępem do tłumacza języka migowego online • Ramki do podpisów • Zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego • Lupy optyczne • Umieszczenie na parterze przy wejściu stolika z krzesłem do wypełniania dokumentów • Oznaczenie miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych wraz z malowaniem powierzchni miejsca postojowego • Stojaki dla rowerów zgodne z dostępnością • Zakup pętli indukcyjnej przenośnej • Zakup krzesła ewakuacyjnego w celu zapewnienia bezpiecznej możliwości ewakuacji osobom ze specjalnymi potrzebami • Zakup usługi stworzenia filmu o działalności UG w PJM <p>Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Osjakowie, ul. Częstochowska 24, 98-320 Osjaków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oznaczenie miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych wraz z malowaniem powierzchni miejsca postojowego • Zakup i montaż windy zewnętrznej umożliwiającej dostęp do wszystkich kondygnacji budynku • Zakup 2 pętli indukcyjnych przenośnych • Zakup 2 krzesel ewakuacyjnych w celu zapewnienia bezpiecznej możliwości ewakuacji osobom ze specjalnymi potrzebami • Zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego <p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osjakowie, ul. Wieluńska 11/8, 98-320 Osjaków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oznaczenie miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych wraz z malowaniem powierzchni miejsca postojowego • Zakup pętli indukcyjnej przenośnej • Zakup krzesła ewakuacyjnego w celu zapewnienia bezpiecznej możliwości ewakuacji osobom ze specjalnymi potrzebami

	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie strony www do standardów WCAG • Ramki do podpisów • Zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego • Lupy optyczne
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2022-2024.

Gmina Osjaków prowadzi politykę mieszkaniową zgodnie z Uchwałą nr XXVII/130/20 Rady Gminy Osjaków z dn. 29.09.2020 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Osjaków. Według ustawy pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony mają osoby, które:

- pozbawione zostały mieszkań wskutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru lub innego zdarzenia losowego,
- mieszkają w lokalach gminnych, w których zachodzi konieczność wykonania naprawy lub rozbioru budynku,
- zajmują lokale mieszkalne w budynkach przeznaczonych do rozbioru w związku ze stwierdzeniem przez organ nadzoru budowlanego stan zagrożenia życia lub mienia,
- opuścili Dom Dziecka, inną placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub rodzinę zastępczą w związku z uzyskaniem pełnoletności i są pełnymi sierotami, bądź nie mają możliwości powrotu do rodziny, a przed umieszczeniem w placówce zamieszkiwały na terenie gminy,
- są bezdomne.

Prowadzona polityka mieszkaniowa w Gminie Osjaków umożliwia przyznawanie mieszkań w oparciu o brak posiadania tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego. Mieszkanie jest przyznawane mieszkankowi, którego średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego z ostatnich 3 miesięcy nie przekroczył dwukrotnej kwoty najniższej emerytury występującej w gospodarstwie jednoosobowym lub kwoty o 50% wyższej w przypadku gospodarstwa wieloosobowego.

Poniższa tabela przedstawia liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych w Gminie Osjaków. Gmina posiada 2 mieszkania socjalne, natomiast liczba mieszkań komunalnych z 2018 roku zmalała z 24 do 22 mieszkań w roku 2021. Średni czas oczekiwania na mieszkanie komunalne w Gminie Osjaków wynosi 36 miesięcy. Gmina nie posiada mieszkań chronionych ani wspomaganych.

Tab. 20. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Osjaków w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkań socjalnych	2	2	2	2
Liczba mieszkań komunalnych	24	23	23	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Osjaków na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?							
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?							
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?							
Środowisko i przestrzeń							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Estetykę swojej gminy?							
Jakość powietrza w gminie?							
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?							
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?							
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?							
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?							
Świadomość ekologiczną mieszkańców?							
System odbioru odpadów na terenie gminy?							
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?							
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?							
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?							
Infrastruktura techniczna							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Stan dróg w gminie?							
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?							
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?							
Jakość sieci wodociągowej?							
Jakość sieci kanalizacyjnej?							
Jakość sieci gazowej?							
Dostęp do Internetu w gminie?							
Turystyka i rekreacja							
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5	
Atrakcyjność turystyczną gminy?							
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?							
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?							
Poziom bazy gastronomicznej?							
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych							
System ścieżek rowerowych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?							

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenie ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- zwiększenie liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: kobieta mężczyzna

Wiek: poniżej 18 lat 18-25 lat 26-35 lat 36-45 lat 46-55 lat 56-65 lat
 powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

uczeń/student rolnik przedsiębiorca osoba pracująca osoba bezrobotna
 emeryt / rencista inne (jakie?)

Zamieszkanie:

jestem mieszkańcem gminy nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ ODPORNA NA ZMIANY KLIMATU					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni	1. Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego,				
	2. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,				
	3. Racjonalizacja wykorzystania przestrzeni,				
	4. Wyznaczenie stref specjalizacji aktywności gospodarczej (przetwórstwa rolno-spożywczego, turystycznej) wraz z uzbrojeniem terenu,				
1.2. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej	1. Współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych na rzecz modernizacji i rozwoju dróg na terenie Gminy,				
	2. Modernizacja i rozwój sieci dróg gminnych,				
	3. Współpraca z sąsiednimi samorządami na rzecz utworzenia sieci komunikacji zbiorowej,				
	4. Powiązanie komunikacyjne stacji kolejowej na planowanej linii Wieluń – Chorzew-Siemkowice z resztą Gminy,				
	5. Rozwój elektromobilności,				
	6. Rozwój i modernizacja chodników i dróg dla rowerów,				
	7. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,				
	8. Rozwój sieci gazowej,				
1.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	1. Wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii,				
	2. Wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne,				
	3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,				
	4. Monitoring jakości powietrza,				
	5. Współpraca z PGW Wody Polskie na rzecz poprawy retencji wód opadowych,				
	6. Współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,				

	7. Promocja rozwiązań zielonej i błękitnej infrastruktury wśród mieszkańców,				
	8. Wdrażanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym, zmniejszającej ilość wytwarzanych odpadów,				
	9. Edukacja ekologiczna mieszkańców.				

CEL STRATEGICZNY II: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY O WEWNĘTRZNY POTENCJAŁ					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej	1. Rozwój agroturystyki, zaplecza hotelowego i gastronomicznego,				
	2. Zagospodarowanie rzeki Warty na potrzeby turystyki wodnej i ekologicznej,				
	3. Rozwój szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych i konnych,				
	4. Zwiększenie dostępności produktów lokalnych,				
	5. Rozwój turystyki kulinarnej opartej o produkt lokalny – chrzan i inne,				
	6. Zagospodarowanie obiektów zabytkowych na terenie Gminy w ramach projektów rewitalizacji.				
2.2. Rozwój przedsiębiorczości	1. Działania na rzecz integracji lokalnych rolników i przedsiębiorców - budowa targowiska,				
	2. Promowanie przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu,				
	3. Stworzenie systemu zachęt do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,				
	4. Organizacja warsztatów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i umożliwiających nabycie nowych umiejętności przez mieszkańców,				
	5. Współpraca międzysamorządowa na rzecz dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku.				
2.3. Promocja gospodarcza i turystyczna	1. Opracowanie i wdrożenie strategii promocji Gminy,				
	2. Wzmocnienie rozpoznawalności Gminy jako ważnego ośrodka Zagłębia Chrzanowego,				

	3. Udział w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych i gospodarczych,				
	4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji.				

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO					
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Poprawa dostępności i zwiększenie jakości usług społecznych	1. Wspieranie działań profilaktycznych i prozdrowotnych,				
	2. Poprawa dostępności lekarzy specjalistów, w tym poprzez współpracę z podmiotami prywatnymi,				
	3. Unowocześnianie bazy dydaktycznej,				
	4. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli,				
	5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych.				
3.2. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu	1. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,				
	2. Dostosowanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla różnych grup wiekowych odbiorców (place zabaw, siłownie zewnętrzne, gry plenerowe),				
	3. Promocja wydarzeń kulturalnych w Gminie,				
	4. Organizacja wydarzeń kulturalnych kierowanych do różnych grup odbiorców,				
	5. Poszerzenie oferty kulturalnej we współpracy z podmiotami prywatnymi.				
3.3. Włączenie społeczne i dialog międzypokoleniowy	1. Utworzenie Klubu Seniorów,				
	2. Wspieranie wolontariatu,				
	3. Aktywizacja i integracja międzypokoleniowa,				
	4. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.				